

T.C.

ALANYA ALAADDİN KEKUBAT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN
“AŞK MEKTUPLARI” VE “BİR YUDUM SU” HİKÂYELERİNİN B1
SEVİYESİNE UYARLANMASI

Yüksek Lisans Tezi

Akif HAFİF

Danışman
Doç. Dr. Bora BAYRAM

ALANYA
2024

T.C.
ALANYA ALAADDİN KEYKUBAT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN
“AŞK MEKTUPLARI” VE “BİR YUDUM SU” HİKÂyelerİNİN B1
SEVİYESİNE UYARLANMASI

Yüksek Lisans Tezi

Akif HAFİF

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yabancılara Türkçe Öğretimi Programı

Danışman
Doç. Dr. Bora BAYRAM

ALANYA

2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Akif HAFİF'in “Yabancılara Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in “Aşk Mektupları” ve “Bir Yudum Su” Hikâyelerinin B1 Seviyesine Uyarlanması” başlıklı tezi 26/12/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Unvanı-Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Bora BAYRAM

.....

Üye : Prof. Dr. Özgür Kasım AYDEMİR

.....

Üye : Doç. Dr. Murat ATEŞ

.....

.....

Prof. Dr. Derman VATANSEVER BAYRAMOL

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

.....

(İmza)

Akif HAFİF

TEŞEKKÜR

Bu tezin hazırlanmasının her aşamasında bana samimiyetiyle güven veren, bilgisiyle rehberlik yapan danıŐmanım Sayın DoÇ. Dr. Bora BAYRAM hocama; bu çalıŐmayı tamamlamamda arkadaŐlıŐı ile beni gayretlendiren Sayın Dr. Öğr. Üyesi Fikret IŞIK hocama; kimliŐı, kiŐiliŐı ile kendisini takdir ettiŐim ve arkadaŐlıŐı ile tanıştıŐımız günden bu yana beni asla yalnız bırakmayan Sayın Prof. Dr. Kemal VATANSEVER hocama; varlıŐından güç aldıŐım, oğlu olmakla iftihar ettiŐim eğitimci yazar muhterem Babam Mustafa HAFİF hocama sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Akif HAFİF

ÖZET

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE REŞAT NURİ GÜNTEKİN'İN “AŞK MEKTUPLARI” VE “BİR YUDUM SU” HİKÂYELERİNİN B1 SEVİYESİNE UYARLANMASI

Akif HAFİF

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Ocak, 2024 (134 Sayfa)

Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların okuma becerilerini geliştirme, dile hâkim olma ve Türk kültürünü tanımaları okuyacakları metinler ile gerçekleşmektedir. Eğitim ortamında geçirdikleri sürelerin sınırlı olması serbest okuma etkinliklerini gerekli kılmaktadır. Serbest okuma etkinliklerinde öğrencilerin seviyelerine uygun, kültür tanıtımına katkı sunan, estetik değere sahip metinlerin kullanılması etkinliğin verimli gerçekleşmesini sağlayacaktır. Bu çalışma dil öğreniminde belli bir aşama kaydetmiş ancak dile henüz yeteri kadar hâkim olamamış okurların serbest okuma etkinlikleri için materyal üretmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ortaya konan bu çalışma dil öğrencisine zevk alacağı bir metin sunarken onların verimli bir okuma gerçekleştirmelerini sağlayacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin serbest zaman etkinliklerinde okuyacakları metinlere katkıda bulunmak amacıyla Türk edebiyatının önemli roman ve hikâye yazarı Reşat Nuri Güntekin'in kaleme aldığı “Aşk Mektupları” ve “Bir Yudum Su” hikâyelerini uyarlanması gerçekleştirilmiştir. Betimsel bir araştırma olarak belgesel tarama yönteminin kullanıldığı çalışmamızda hikâyeler, yapısalci yaklaşıma uygun olarak uyarlanmıştır. Uyarlama işlemleri Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan okuma becerisi kazanımlarını öğrencilere edindirmek amacıyla, Türkiye Maarif Vakfı tarafından oluşturulan Türkçenin Yabancı Dil olarak Öğretimi Programı'nda yer alan B1 seviyesi dil yapıları ölçüt olarak kabul edilerek gerçekleştirilmiştir. Uyarlama işleminde Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında B1 seviyesine kadar kendilerine

sözcükler göz önünde bulundurularak hikâyeden geçen sözcükler kontrol edilmiş ve henüz öğrenmedikleri sözcüklerin tespiti yapılmıştır. Hikayelerde yer alan sözcüklerin Yazılı metinlerde kullanım sıklığı durumları ayrıca kontrol edilmiştir. Sözcüklerin anlamları kontrol edilirken Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlüğü kaynak olarak kullanılmış ve hikayelerle ilgili sözlük oluşturulmuştur. Bölükbaş'ın 2015 yılında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi çalışmasında ortaya koyduğu metin uyarlama teknikleri ile metin uyarlama işlemleri gerçekleştirilmiştir. Hikayeler kriterler doğrultusunda uyarandıktan sonra uzman görüşüne başvurulmuş ve belirtilen gerekli düzenlemelerin gerçekleşmesiyle uyarlama işlemi tamamlanmıştır. Uygulama işlemlerinde en sık kullanılan tekniğin sözcüksel değiştirme olduğu tespit edilmiştir. Uyarlama işlemi gerçekleştirilirken eserdeki verilmek istenen mesajın, estetiğin ve akıcı dilin kaybolmamasına özen gösterilmiştir.

Metinlerin anlamının öğrenciler tarafından daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla okuma anlama etkinlikleri oluşturulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe, metin uyarlama, okuma becerisi, sadeleştirme.

ABSTRACT

ADAPTATION OF REŞAT NURI GÜNTEKIN'S "LOVE LETTERS" AND "A SIP OF WATER" STORIES TO B1 LEVEL IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Akif HAFIF

Department of Turkish and Social Sciences Education

Graduate School of Alanya Alaaddin Keykubat University,

January, 2024

Turkish language teaching is carried out through textbooks, in which foreigners who want to learn Turkish can improve their reading skills, master the language and read Turkish cultures. The limited time they offer in the educational environment makes free reading activities necessary. In free reading activities, you will ensure the efficient use of texts that are appropriate to the learners' levels, offer cultural promotion, and have aesthetic value. This study was carried out for the purpose of productive recording for the free reading activities of readers who have reached a certain stage in language pronunciation but have not yet mastered the language sufficiently. This work will provide a text that will be beneficial to language learners and will satisfy their productive reading.

In order to contribute to the texts that students will read in their free time activities in teaching Turkish to foreigners, the stories "Love Letters" and "A Sip of Water" written by Reşat Nuri Güntekin, an important novel and story writer of Turkish literature, were adapted. In our study, in which the documentary scanning method was used as a descriptive research, the stories were adapted in accordance with the structural approach. The adaptation process was carried out by accepting the B1 level language structures in the Teaching Turkish as a Foreign Language Program created by the Turkish Maarif Foundation as criteria in order to enable students to acquire the reading skill gains in the Common European Framework of Reference for Languages. During the adaptation process, the words mentioned in the story were checked, taking into account the words

up to B1 level in the textbooks for teaching Turkish to foreigners, and the words they had not yet learned were identified. The frequency of use of the words in the stories in Written Turkish was also checked. While checking the meanings of the words, the Current Turkish Dictionary of the Turkish Language Association was used as a source and a dictionary about the stories was created. Text adaptation processes were carried out with the text adaptation techniques introduced by Bölükbaş in his study *Simplifying Reading Texts According to Language Levels in Teaching Turkish as a Foreign Language* in 2015. After the stories were stimulated in line with the criteria, expert opinion was sought and the adaptation process was completed by making the necessary adjustments. It has been determined that the most frequently used technique in application processes is lexical substitution. While the adaptation process was carried out, care was taken not to lose the intended message, aesthetics and fluent language of the work.

Reading comprehension activities have been created so that the meaning of the texts can be better understood by the learners.

Keywords: Turkish as a foreign language, text adaptation, Reading skill, simplification.

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK SAYFASI	I
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	II
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	III
TEŞEKKÜR	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR LİSTESİ	XI
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar	3
1.4. Tanımlar	3
1.5. İlgili Araştırmalar	4
2. LİTERATÜR	12
2.1. Yabancılara Dil Öğretimi	12
2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi	13
2.2. Metin	15
2.2.1. Dil Öğretiminde Kullanılan Metin Türleri	16
2.2.1.1. Yapay Metinler	17
2.2.1.2. Özgün Metinler	17
2.2.1.3. Uyarlanmış Metinler	17
2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Belirleme Ölçütleri	18
2.3. Metin Uyarlama	19
2.3.1. Metin Uyarlama ile İlgili Temel Kavramlar	20
2.3.2. Metin Uyarlama Yaklaşımları	21
2.3.3. Metin Uyarlama Teknikleri	22
2.4. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni.....	24
2.4.1. D-AOBM’de Okuma Becerisi ve Yeterlikleri	25
2.5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı	26
2.6. Reşat Nuri Güntekin	27
3. YÖNTEM	30

3.1. Araştırmanın Deseni	30
3.2. Çalışma Materyali	30
3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi	30
4. BULGULAR	33
4.1. “Aşk Mektupları” Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması	33
4.2. “Aşk Mektupları” Hikâyesiyle İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri	49
4.3. “Bir Yudum Su” Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması.....	51
4.4. “Bir Yudum Su” Hikâyesiyle İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri	86
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	88
6. KAYNAKÇA	91
7. EKLER	98
EK-1: “Aşk Mektupları” Hikâyesi B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin	98
EK-2: “Aşk Mektupları” Hikâyesindeki Sözcüklerin Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışmasına Göre Seviye Durumu Listesi	101
EK-3: “Aşk Mektupları” Hikâyesindeki Sözcüklerinin Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğüne Göre Sıklık Değeri Listesi	105
EK-4: “Bir Yudum Su” Hikâyesi B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin	109
EK-5: “Bir Yudum Su” Hikâyesindeki Sözcüklerin Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışmasına Göre Seviye Durumu Listesi	114
EK-6: “Bir Yudum Su” Hikâyesindeki Sözcüklerinin Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğüne Göre Sıklık Değeri Listesi	121
EK-7: Sözlük	127
EK-8: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Dil Bilgisi Konuları	132
EK-9: Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi Kitabında Yer Alan B1 Düzeyi Dilbilgisi Konuları	133
EK-10: Özgeçmiş	134

KISALTMALAR LİSTESİ

CEFR	Common European Framework of Reference
D-AOBM	Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni
Gazi TÖMER	Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
O.C.	Orijinal Cümle
SGSH	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders ve okuma kitaplarındaki kelime sıklığı ve seviyelere göre sözcük hazinesi çalışması
TDK	Türk Dil Kurumu
TİKA	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
TMV	Türkiye Maarif Vakfı
TÖMER	Türkçe Öğretim Merkezi
TYDOÖP	Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı
U.C.	Uyarlanmış Cümle
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu
YEE	Yunus Emre Enstitüsü
YTKSS	Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü

1. GİRİŞ

Türkiye'nin Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarını birbirine bağlayan özel bir konumda olması ve buna bağlı olarak ortaya çıkan siyasi ve ekonomik nedenlerden dolayı ülkemizi ziyaret eden, ülkemizde yaşamayı tercih eden yabancıların sayısını her geçen gün daha da artmaktadır. Bu durum Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların sayısını da artırmaktadır. Farklı ihtiyaçlar sebebiyle artan bu talep alandaki çalışmalara da hız kazandırmıştır.

Yabancılara Türkçe öğretimi, dört temel dil becerisinin geliştirilmesi amaçlanarak gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerin her bir beceride kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Bu beceriler arasında okumanın yerinin ayrı olduğu, okumanın sadece yazılı sembollerin seslendirilmesinden ibaret olmadığı, bunların ötesinde anlamlandırma yetisinin önemli bir parçası olduğu Özcan ve Batur'un (2021) çalışmasında belirtilmiştir.

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (D-AOBM) 2020 yılında yayımlanan tamamlayıcı ciltte serbest okuma etkinliklerine yer verilmiştir. Bu durum yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ders kitaplarındaki okuma metinleri dışında kalan özgün okuma metinlerine duyulan ihtiyacı daha çok ortaya çıkarmıştır.

Dil eğitimi sürecinde serbest okuma etkinliği için en uygun metinler hikâye ve romanlardır. Bir dilin güzelliği, zenginliği edebi eserlerde kendini göstermektedir (Gültekin, 2016). Ana dili Türkçe olan edebi eserlerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde materyal olarak kullanılabilmesi için öğrencilerin seviyelerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir (Akıncılar, 2018). Bu bağlamda özgün eserlerin ders materyali olarak kullanıma uygun hale dönüştürülmesi bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Okuma metinleri olarak özgün metinlerin tercih edilmesi dilin ve kültürün yapaylıktan uzak bir şekilde okuyucuya sunulmasını sağlar. Bununla beraber dile henüz hâkim olamayan öğrencilere, seviyelerinin üstünde sözcük ve dil bilgisi yapısı barındıran metinlerin materyal olarak kullanılması onların okuma isteğini azaltacaktır. Sonrasında ise zorlanan öğrenci okumaktan iyice uzaklaşacaktır. Bu sebeple özgün metinlerin okuyucuların seviyelerine uygun hale getirilmesi bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Özgün metinleri sadeleştirerek okuyucuya sunma ihtiyacı hisseden dil öğretim merkezleri bu ihtiyacı okutmanları ve öğreticileri yardımıyla giderebilmektedir. Metin uyarlama konusunda herhangi bir eğitim almayan ve çoğunlukla kendilerini yeterli görmeyen okutmanlar ve öğreticiler bu işlemi yaparken zorlandıkları ve ortaya koydukları uyarlanmış metnin güvenilirliğinden emin olamadıkları Başoğul ve Aksu (2016) tarafından ifade edilmiştir. Aynı şekilde bu ihtiyacı karşılamak isteyen yayınevleri de tecrübelerine güvendikleri yazarlara müracaat etseler de bu çalışmalar da belirli ölçütler çerçevesinde değil, yazarın sezgilerinin yönlendirmesiyle oluşturulmuştur. Bu şekilde ortaya çıkan eserlerin de seviyeye uygunluğu farklı bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültüre ait özgün eserlerin dil öğrencilerinin seviyelerine uygun eserler olarak sunulması, dil eğitim programlarında belirlenen seviyelere uygun sözcükler çerçevesinde yapılan çalışmalar ihtiyacın esas çözüm noktasıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde serbest okuma etkinliğinde kullanılması tercih edilecek, öğrencilerin seviyelerine göre uyarlanmış, onlara hem dil yapılarını kavratacak hem de kültürümüzü tanıttacak çalışmaların az olduğu literatür taramasında da görülmektedir (Aytan vd., 2018). Çalışmamız araştırmacılar tarafından da dikkat çekilen bu eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacak niteliktedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Yabancılara Türkçe öğretiminde serbest okuma etkinlikleri için yardımcı kitap ihtiyacının karşılanmasına katkıda bulunmak için Türk kültürünü eserlerinde başarıyla işleyen ve çağdaş hikayeciliğin öncü isimlerinden olan Reşat Nuri Güntekin'in önemli iki hikâyesinin B1 seviyesine uyarlamak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in "Aşk Mektupları" ve "Bir Yudum Su" hikâyelerinin B1 seviyesine uyarlanmasıdır.

Çalışmanın alt amacı ise uyarlanan bu iki hikâye ile ilgili okuma anlama etkinliklerinin oluşturulmasıdır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Türkçe öğrenmek isteyen yabancıların Türk dilini öğrenirken etkileşim içerisinde oldukları Türk kültürünü de tanımaları bir zorunluluktur. Bu tanıtımın en ideal yolu da Türk toplum hayatının yansıtıldığı eserleri dil öğrencileriyle buluşturmadır.

Çalışmamızda Reşat Nuri Güntekin'in kaleme aldığı iki hikâye Türkçe öğrenmek isteyen yabancı okular için uyarlanacaktır. Reşat Nuri, Türk toplum hayatını eserlerine

başarıyla yansıtan, ana dili Türkçe olan okurlar tarafından çok beğenilen önemli bir yazardır. Bu anlamda yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenenlere tanıtılması önemlidir. B1 seviyesine uyarlanacak hikâyeler konusu, dilinin akıcılığı, üslubunun güzelliği ve Türk kültürünü güzel yansıtması açısından serbest okuma etkinliklerinde kullanılabilir niteliktedir.

Bu çalışma, önemli bir Türk yazarının ilgi çekici iki hikâyesini B1 düzeyinde okuyucunun kullanımına sunması ve serbest okuma etkinliklerinde ihtiyaç duyulan yardımcı kitap eksikliğinin giderilmesine katkı sunması bakımından önemlidir.

1.3. Kapsam ve Sınırlılıklar

Çalışmamız D-AOBM’de belirtilen B1 seviyesi okuma becerisi kazanımları, Türkiye Maarif Vakfı (TMV) Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı (TYDOÖP) ve Gazi Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (Gazi TÖMER) Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi kitabında yer alan B1 seviyesi dil yapıları çerçevesinde Reşat Nuri Güntekin’in Olağan İşler kitabında yer alan “Aşk Mektupları” ve Sönmüş Yıldızlar kitabında yer alan “Bir Yudum Su” adlı hikâyelerinin uyarlanması ile sınırlandırılmıştır.

Metin uyarlama gerçekleştirilirken sözcüksel değiştirme işlemlerinde Murat Aydın’ın “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi” (SGSH) çalışmasında yer alan öğrencilerin bilmesi gereken muhtemel kelime listesi ve Gökhan Ölker’in hazırladığı “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” (YTKSS) çalışması ve Türk Dil Kurumunun (TDK) Güncel Türkçe Sözlüğü ölçüt olarak kabul edilmiştir.

1.4. Tanımlar

Genişletme: İkinci dil öğrenenlerin anlama düzeyini artırmak için metne tekrarlayıcı, açıklayıcı bölüm eklenmesidir (Durmuş, 2013b).

Metin: Sözcük, söz öbeği ve cümlelerin bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçekleriyle birbirine bağlanarak anlamlı bir bütün oluşturdukları, başı ve sonu net olarak belirlenmiş, bir amaç dahilinde üretilmiş yazılı ve sözlü dil ürünüdür (Karaağaç, 2013).

Özetleme: Bir metni anlamını bozmayacak şekilde ayrıntılardan arındırıp daha kısa ve basit şekilde yeniden oluşturulmasıdır (Bölükbaş, 2015).

Özgün Metin: Hayatın içinde yer alan, herhangi bir eğitim gayesi ile oluşturulmamış metinlerdir (Güneş, 2013a).

Sadeleştirme: Orijinal cümlelerin anlamını korumak şartıyla ifadelerin ve yapıların karmaşıklığının azaltılarak okuyucu tarafından bilinen sözcük ve yapılarla değiştirmektir (Bölükbaş, 2015).

Uyarlama: Yabancı dil öğrencilerin okudukları metni daha rahat anlamlandırabilmelerini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen sözcüksel ve dizimsel değiştirmelerdir (Bölükbaş, 2015).

Uyarlanmış Metin: Özgün metnin eğitim materyali oluşturmak amacıyla sözcüksel ve dil yapısı bakımından öğrencilerin seviyesine uygun olacak şekilde değiştirilmiş, yoğunluğu azaltılmış biçimdir (Bakan, 2012).

Yapay Metin: Başlangıç ve orta dil seviyelerinde, hedef dil bilgisi kuralları ile sözcüklerin öğrencilere aktarılabilmesi amacıyla öğretmenler tarafından ders materyali olarak hazırlanmış metinlerdir (Güdek, 2021).

1.5. İlgili Araştırmalar

Dilek (1995), hazırladığı yüksek lisans tezinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde özgün metinlerle çalışmanın yolları incelemiştir. Öğretimin çağdaş yöntemlerle gerçekleştirilmesinin vurgulandığı çalışmada özgün metinlerin kullanılması gerektiği ve okuma anlama etkinliklerinin önemine dikkat çekilmiştir.

Bozkurt (2011), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in "Gizli Mabet" ve Yavuz Bahadıroğlu'nun "Orada Bir Köy Var Uzakta" adlı öykülerini yabancılara Türkçe öğretimi kitapları ve D-AOBM'deki dil yapıları göz önünde bulundurularak A1 seviyesinden C2 seviyesine kadar tüm düzeylere uygun olarak yeniden düzenlemiştir.

Bakan (2012) yüksek lisans tezinde Sait Faik'in "Meserret Oteli" adlı eserine metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirme denemesi gerçekleştirilmiştir. Bağlılık ve bağımsızlık ölçütlerine göre çözümlenen eser B1 seviyesine uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Durmuş (2013b) sadeleştirilmiş metinlerin sorunlarını ele aldığı makalesinde sadeleştirme sürecinde tercih edilen yaklaşımlar ve sürecin bilimsel aşamaları hakkında dikkat edilmesi gereken unsurlar hakkında açıklamalar yapmıştır. Çalışma bu alanda ortaya konmuş temel kaynaklardan biri olmuştur.

Yıldırım (2013) yüksek lisans tezi olarak "Çalığışu" romanını A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Mustafa Çetin'in "Türkofoni Türkçe Öğretim Seti" 1. ve 2. kitapları ölçüt

kabul edilerek hazırlanan çalışmada A1-A2 düzeyinde Türkçe-Türkçe sözlüğe de yer verilmiştir.

Mazlum (2014), yüksek lisans tezi olarak A1- A2 seviyelerine uygun olarak “Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç” ve “Dokuzuncu Hariciye Koğuşu” romanlarını uyarlayarak bu iki önemli eseri yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlamıştır.

Bölükbaş (2015) D-AOBM’de ortaya konan dil seviyelerine uygun olarak uyarılmanın nasıl yapılacağını örneklerle ortaya koyduğu makalesi uyarılma çalışmalarında kullanılacak tekniklerin açıklanması bakımından önemlidir.

Eroğlu (2015), Ömer Seyfettin’in “Üç Nasihat” adlı öyküsünü metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirdiği yüksek lisans tezinde yapay metinler yerine özgün metinler ile daha sağlıklı bir dil öğretimi gerçekleştirileceğini ifade etmiştir. Çalışmada seçilen öykü D-AOBM’de yer alan B2 seviyesi kazanımları göz önünde bulundurulmuştur.

Kutlu (2015), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin’in “Kaşağı” ve “Perili Köşk” öykülerini yabancılara Türkçe öğretimi A1- A2 seviyelerine uygun olarak sadeleştirmiştir. Hikâyeler sadeleştirilmesi aşamasında D-AOBM, Gazi TÖMER ve Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi (TÖMER) tarafından hazırlanan ders kitaplarındaki dil bilgisi yapıları ölçüt olarak kullanılmıştır.

Gürler (2017), hazırladığı yüksek lisans tezinde Saik Faik’e ait beş öykünün yer aldığı “Seçme Hikâyeler” eseri D-AOBM ve Yeni Hitit ders kitaplarında yer alan dil yapıları ölçüt kabul edilip A1-A2 seviyelerine göre uyarlanmıştır. Çalışmada her metnin sonuna okuma ve anlama etkinliklerine yer verilmiştir.

Gürler (2017), yüksek lisans tezi çalışmasında Ömer Seyfettin’e ait 9 hikâyeyi A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Yeni Hitit Yayınlarının A1-A2 kitapları dil bilgisi yapıları ölçüt olarak kabul edilen çalışmanın sonunda hazırlanan Türkçe- Türkçe sözlük de yer almaktadır.

Akıncılar (2018) Türkçeye yolculuk kitaplarında yer alan B1 seviyesi dil bilgisi konularını ölçüt olarak kabul ederek Dede Korkut Hikâyelerini sadeleştirdiği bir yüksek lisans tez hazırlamıştır. Sadeleştirilmiş metinlerden hareketle tüm becerilere yönelik etkinliklere de çalışmasında yer vermiştir.

İpek (2018), Mustafa Kutlu'nun "Ya Tahammül Ya Sefer" eserini metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde sadeleştirildiği yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve Yedi İklim yayınları Türkçe ders kitaplarındaki dilbilgisi B1 yapıları dikkate alınarak sadeleştirme çalışması gerçekleştirilmiştir.

Kaya (2018), hazırladığı doktora tezinin konusu Peyami Safa'nın "Dokuzuncu Hariciye Koğuşu" ve Abbas Sayar'ın "Yılkı Atı" romanlarını A2 seviyesine uygun olarak sadeleştirmektedir. D-AOBM'de ortaya konan okuma becerileri temel alınarak hazırlanan tezde YEE, Yeni Hitit ve Yedi İklim ders kitaplarından yararlanılmıştır.

Kaymaz (2018) Sabahattin Ali'nin "Apartman ve Köpek" adlı öyküsünün sadeleştirildiği yüksek lisans tezi hazırlamıştır. A1-A2 seviyesine uygun olarak gerçekleştirilen sadeleştirme çalışmasında D-AOBM ölçüt olarak kabul edilmiştir. Hazırlanan okuma- anlama soruları ve sözlük çalışma eki olarak tezde yer almıştır.

Süner (2018), Refik Halit Karay'a ait "Eskici" öyküsü örneğinde yazınsal metinlerin B1 Düzeyine uyarlanmasını yüksek lisans tezi olarak gerçekleştirmiştir. Bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütleri çerçevesinde çözümlenen eser B1 seviyesindeki öğrencilerin kullanımı için uyarlanmıştır. Çalışmada metinler ile ilgili okuma anlama soruları da hazırlanarak sadeleştirilmiş metinlerin öğrenciler üzerinde etkisi ölçülmüştür.

Aktan (2019), Halide Edip Adivar'ın "Himmat Çocuk" hikâyesini yüksek lisans tezinde D-AOBM kriter olarak göz önünde bulundurarak B1- B2 düzeyindeki öğrenciler için uyarlamıştır.

Demirel (2019), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'e ait "Asfalt Yol" ve "Eskici" öyküleriyle Mustafa Kutlu'ya ait "Hayat Güzeldir" öyküsünü 'orta özgünlük ve yapısal yaklaşım' ilkelerine göre B1 seviyesine uygun olarak uyarlamıştır. Çalışmada uyarlanan bu metinler kullanarak uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi araştırılmıştır.

Kaya (2019), yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere Türk destanlarını A1-A2 seviyesine uyarlandığı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Seçilen on Türk destanının kullanılacak metne uyarlandığı çalışmada Diller için Avrupa Ortak Metni okuma kazanımları ve İstanbul Yabancılar için Türkçe dil bilgisi yapıları ölçüt kabul edilmiştir. Çalışmada her metnin ardında hazırlanan okuma etkinlikleri yer almaktadır.

Özmen (2019), hazırladığı doktora tezinde belirlediği 6 hikâyeyi Ulusal Türkçe Derlemi ve YTKSS kaynaklarından istifade ederek metin değiştirim teknikleri ile A1-A2-

B1 seviyelerine uygun olarak yeniden oluşturmuştur. Hikâyelerin yeniden düzenlenmesinde Yeni Hitit yayınları ve Avrupa Dil Portfolyosu esas kabul edilmiştir. Yeniden oluşturulan metinlerdeki sözcük deyim ve dil özellikleri incelenerek metinlerin okunabilirlik değerleri belirlenmiştir.

Yaşar (2019), hazırladığı yüksek lisans tezi ile metin uyarlama konusunu araştırarak Memduh Şevket'in Pazarlık" öyküsünü A2 düzeyine uyarlamıştır. D-AOBM yanında İstanbul Yabancılar için Türkçe, Yedi İklim, Gazi TÖMER, Yeni Hitit ders kitaplarındaki dilbilgisi konuları dikkate alınarak çalışma gerçekleştirilmiştir.

Yayan (2019), Refik Halit Karay'ın edebiyatımıza kazandırdığı "Eskici" ve "Testi" öykülerini uyarladığı yüksek lisans tezinde A2 seviyesi dilbilgisi yapıları kriter olarak belirlenmiştir. Betimsel analiz yönteminin kullanıldığı çalışmada hikâyeler kelime öğretim teknikleri açısından değerlendirilmiştir.

Ay (2020), "Birtakım İnsanlar" adlı öyküyü B1 seviyesine uygun olarak hazırladığı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Sait Faik Abasıyanık'a ait bu öykünün uyarlanmasında Avrupa Dil Gelişim dosyası ve İstanbul Yabancılar için Türkçe B1 seviyesi ders kitabı dil yapıları ölçüt olarak kabul edilmiştir.

Ay (2020), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in kaleme aldığı 8 hikâyeyi A1-A2 seviyesine D-AOBM'ye göre sadeleştirmiştir. Uyarlanan metinle ilgili kelime alıştırmaları, okuduğunu anlama etkinliği ve alıştırmalar da çalışmada yer almıştır.

Boztoprak (2020), hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinde Dede Korkut kitabının Türkmenistan/ Türkmen Saha Nüshası 13. Boy metnini B1 düzeyinde kullanılmak üzere sadeleştirmiştir.

Ghaffari (2020), Türk edebiyatından seçtiği çeşitli metinleri A2 ve B1 seviyelerine uygun olarak uyarladığı doktora tezi çalışmasıyla uyarlama çalışmalarına teorik ve pratik katkı sunmayı amaçlamıştır.

Harmandır (2020)'ın yüksek lisans tezinde Haldun Taner'in öykülerinden 6 tanesi belirlenerek temel dil becerileri bağlamında değerlendirilmiştir. Çalışmada öyküler B1 düzeyinde uyarlanmış olarak dört beceriye yönelik olarak hazırlanan etkinlikler eşliğinde tezde yer almıştır.

Özdin (2020) Türk masallarından seçtiği on farklı masalı yabancılar Türkçe öğretimine okuma metni kazandırmak amacıyla B1-B2 seviyesine göre uyarladığı yüksek

lisans tezinde D-AOBM referans olarak kabul etmiştir. Masallar uyarlanırken kültürel aktarıma, atasözü ve deyimler gibi kalıp ifadelerin kullanılmasına özen gösterilmiştir.

Yazok (2020), hazırladığı yüksek lisans tezinde Kemalettin Çalık'a ait "Piri Reis" romanını B1 seviyesine uyarlamıştır. Çalışmada İstanbul Yabancılar için Türkçe kitabı, Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı ve D-AOBM referans alınarak uyarlama yapılmıştır.

Ahmet (2021), "Pembe İncili Kaftan" öyküsünün B1 seviyesine uyarlandığı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Metin değiştirim tekniklerinin kullanıldığı çalışmada Yeni İstanbul Ders Kitabı B1 düzeyi ve D-AOBM'de yer alan dil yapıları ölçüt kabul edilmiştir. Metin için hazırlanan okuma anlama soruları Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 22 öğrenciye uygulanmıştır. Çalışma ile ilgili 12 uzmandan görüş alınarak tezde bu görüşlere de yer verilmiştir.

Atalay (2021), Aytül Akal'ın kaleme aldığı "Kızım, Ben Çocukken..." adlı kitabını A1-A2 seviyesine uygun olarak sadeleştirildiği yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Çalışmada seçilen metin D-AOBM ve TMV tarafından hazırlanan öğretim programında belirtilen A1-A2 dil edinimleri ve kelime dağarcığı göz önünde bulundurularak sadeleştirilmiştir.

Bilgiç (2021), Tarık Buğra'ya ait "Hayat Böyledir İşte" adlı öykünün metin değiştirim teknikleri çerçevesinde A2 seviyesine uyarlandığı yüksek lisans çalışması hazırlamıştır. Farklı 15'er öğrenciye özgün metin ve uyarlanmış metin okutulmuş ardından okuduğunu anlama soruları her iki gruba da uygulanmıştır. Elde edilen verilerin yorumlanmasıyla deney grubunun daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Gedik (2021), yüksek lisans tezinde çocuk edebiyatına ait Küçük Prens romanının B1 düzeyinde uyarlayarak çocuklara yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlamıştır. Tezin ilk bölümünde çocuklara yönelik kullanılabilecek teknikler hakkında bilgi verilmiştir.

Kutlu (2021)'nin doktora tezi çalışmasında Peyami Safa'nın "Cingöz Recai" serisinden seçilen öyküler yabancılar için Türkçe öğretiminde kullanılması amacıyla A2 seviyesine uyarlanmıştır. D-AOBM'de ortaya konan A2 kazanımları kriter olarak göz önünde bulundurulmuştur.

Tuğrul (2021), Refik Halit Karay'ın kaleme aldığı "Şeftali Bahçeleri" adlı öyküyü A1-A2 seviyesine göre sadeleştirdiği bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Tezde uyarlanan

metin belirlenirken öykünün kültürel unsurları barındırması ve bu metin ile öğrenilmeye çalışılan dile daha hızlı yetkinlik kazanılacağı düşüncesinin etkili olduğu belirtilmiştir.

Yılmaz (2021) yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in "Gurultu", "Türbe" ve "Bir Hayır" öykülerini B1 seviyesine uyarlamıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen okurların okuma anlama becerilerini geliştirmek amacıyla her hikâyenin beraberinde okuma etkinliklerine de çalışmasında yer vermiştir.

Erişkin (2022), yabancı dil olarak Türkçe öğretimi okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik yeterli ders materyalinin bulunmaması gerekçesiyle "Kürk Mantolu Madonna" eserini yazınsal göstergebilim yöntemiyle çözümlemiş ve istenilen düzeye uyarlanmak üzere yüksek lisans tezi kapsamında hazırlamıştır.

Güney (2022) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Mustafa Orakçı'nın kaleme aldığı "Levent Çanakkale'de" kitabı sadeleştirilmiştir. Metinsellik ölçütleri çerçevesince uyarlanan metin A1-A2 seviyelerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Işık (2022) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde metin değiştirim yöntemi Mustafa Kutlu'nun kaleme aldığı "Rüzgârın Oğlu" öyküsü örneğiyle ortaya konulmuştur. Çalışma sonrası ortaya konan uyarlanmış metnin güvenilirliği 5 uzman görüşü alınarak sağlanmıştır. Değiştirilmiş metnin uygunluğu 13 öğrencinin görüşü doğrultusunda ortaya konmuş ve çalışma esnasında metni okuyan öğrencilerin anlama düzeyleri ölçülmüştür.

Kaya (2022) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde, Türk edebiyatındaki deneme örnekleri B1 seviyesine uygun olarak uyarlanmıştır. Çalışmada eserler Rasim Özdenören, Sezai Karakoç, Nurullah Ataç ve Ahmet Haşim'e ait denemelerin seçilmiştir. Seçilen denemeler D-AOBM'de yer alan kazanımlar ve metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde uyarlanmıştır. Farklı tarzda hazırlanan okuma anlama soruları 16 öğrenciye uygulanmış ve elde edilen veriler doğrultusunda yapılan uyarlamamın öğrencilerin anlamasına katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Keser (2022), Mustafa Kutlu'nun "Uzun Hikâye" öyküsünü B1 düzeyine uyarladığı bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır.

Ocak (2022), yüksek lisans tezinde Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinden üç hikâyeyi B1 seviyesine uyarlamıştır. Çalışmada TYDOÖP ölçütü olarak kabul edilmiştir.

Özcan (2022), B1 düzeyine göre uyarlanmış "Köroğlu Destanı" metninin kullanılmasıyla okuduğunu anlamaya etkisinin tespitini araştırdığı bir doktora tezi

hazırlamıştır. Sadeleştirme, genişletme ve kolaylaştırma gibi tekniklerin kullanıldığı uyarlama çalışmasında uyarlanan metinleri okuyan öğrencilerin özgün metni okuyan öğrencilere oranla okuduğunu anlama noktasında daha başarılı oldukları tespit edilmiştir.

Özet (2022) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinde Nasrettin Hoca fıkraları A2- B1- B2 seviyelerine göre uyarlanmıştır. Çalışmada uzman görüşleri alınarak gerçekleştirilen 15 fıkra okuma metni olarak düzenlenmiştir. Çalışmada yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan metinlerin kültür aktarımını da sağlayacak metinler olduğu vurgulanmış bu anlamda Nasrettin Hoca'nın fıkralarının önemine dikkat çekilmiştir.

Şimşek (2022), yüksek lisans tezi olarak Fakir Baykurt'un "Barış Çöreği" adlı öyküsünü A1-A2 seviyesine uyarlamıştır. Belirlenen eserin özgün dil seviyesi uzman görüşleri doğrultusunda tespit edildikten sonra düzenlenen uyarlanmış metnin içerik analizi alanda çalışan öğretmenlerle yapılan görüşmeler yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Aksu (2023), yüksek lisans tezinde Ömer Seyfettin'in "Gizli Mabet" öyküsü B1 düzeyine uyarlayarak metin uyarlamanın nasıl olması gerektiğini ortaya koymuştur. D-AOBM ile Yeni İstanbul Türkçe Ders kitabının da referans alındığı çalışmada TDK'nin sözlüğü esas alınarak hazırlanan sözlük de yer almaktadır. Tezde okuma öncesi ve sonrası uygulanabilecek okuma anlama etkinliklerine de yer verilmiştir.

Asaroğlu (2023), yüksek lisans tezinde "Masal Masal İçinde" adlı eser B1 düzeyine uyarlanmıştır. Tezde Ahmet Ümit tarafından kaleme alınan bu önemli yapıtın yabancılara Türkçe öğretimi sahasında kullanılmasının hedeflendiği belirtilmiştir. Çalışmada seviye üstü sözcükler, dil yapıları ve metaforik ifadeler seviyeye uygun olarak değiştirilmiştir.

Belir (2023), yüksek lisans tezinde Sait Faik'e ait iki hikâyenin A2 seviyesine uyarlanmasını gerçekleştirmiştir. "Karanfiller ve Domates Suyu" ve "Bir Kaya Parçası Gibi" adlı öykülerin sadeleştirildiği çalışmada TYDOÖP ile Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki A2 dilbilgisi yapıları kriter olarak göz önünde tutulmuştur.

Çakmak (2023), Orhan Veli'ye ait "Hoşgör Köftecisi" kitabındaki öyküler yüksek lisans tezi olarak uyarlanmıştır. Çalışmada hitaptaki her öykü A1-A2-B1 ve B2 seviyelerine uygun olarak ayrı ayrı uyarlanmıştır. Uyarlanmış metinlerin okunabilirlik hesaplamaların da yapıldığı tezde metinlerdeki sözcüklerin sıklık incelemesine de yer verilmiştir.

Keleş (2023), hazırladığı yüksek lisans tezi ile Sabahattin Ali'nin Değirmen Adlı hikâyesini B1 seviyesine uyarlamıştır. Metindilbilimsel ölçütler ışığında gerçekleştirilen bu çalışmada uyarlanmış metnin metindilbilimsel analizine de yer verilmiştir.

Polat (2023), Naki Tezel'in Türk Masalları B1 düzeyinde uyarladığı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Çalışmada Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan öğretim programında yer alan dil yapıları esas alınmıştır. Tezde her masal için anlama ve anlatma becerilerine yönelik farklı etkinliklere de yer verilmiştir.

Şahin (2023), Reşat Nuri Güntekin'in "Akrep, Kirazlar, Biçilmiş Kaftan, Bir İstifa, Diplomasız Doktor ve Çehreler, Tabiatlar " adlı öykülerini A1- A2 seviyelerine uyarladığı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Alandaki ihtiyacı karşılamak amacıyla gerçekleştirdiğini ifade ettiği bu çalışmada Şahin, Yeni Hitit 1 Eğitim setinde yer alan dil yapılarını ölçüt olarak kabul etmiştir.

2. LİTERATÜR

2.1. Yabancılara Dil Öğretimi

TDK tarafından “Ana dilin haricinde olan dillerin her biri” olarak tanımlanan yabancı dillerin, teknolojinin ve iletişimin ön planda olduğu çağımızda öğrenilmesi önemli bir ihtiyaç olarak hissedilmektedir.

Bireyler farklı ihtiyaçlar sebebiyle başka milletlerden olan bireylerle iletişim kurmak durumunda kalmaktadır. Karaca'nın (2016) dediği üzere; bugün ikinci bir dil öğrenmek kişisel bir merak olmanın ötesinde küresel bir gereksinimdir.

İnsanlar pek çok nedenden ötürü yabancı bir dili öğrenmeye istek duymaktadırlar. İnsanlardaki bu istek ulusal ve uluslararası gelişmelerden kaynaklanabilmektedir. Yabancı dile karşı yerleşmiş algıları kişileri o dili öğrenme sürecine başlamasına etken olmaktadır (Durmuş, 2013d). Yabancı dil öğrenme noktasında talebin artması ile farklı ihtiyaçlardan kaynaklı bu taleplerin karşılanmasına yönelik kurulan eğitim kurumlarının sayısında da artış gözlenmektedir.

Yabancı dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken bir nokta ikinci dil öğretilirken izlenecek yolların belirlenmesidir. Yetişkin bireylerde yabancı dilin öğrenilmesi iki farklı yolla gerçekleşmektedir. Bunların birincisi edinimdir. Bilinçaltı bir süreç olan edinim öğrencinin kuralların farkına varmaksızın doğru olanı sezmesidir. İkinci yol ise öğrenimdir ki bu bilinçli olarak gerçekleşir. Dilbilgisi kuralları öğrenci tarafından öğrenilir ve o dili konuşanlarla iletişim kurularak dilin öğrenilmesi gerçekleşir (Demircan, 2005). Dil becerilerinin ne kadar geliştiğinin takip edilebilmesi ve kazanımların ölçülebilmesi ikinci yolun sistematikleştirilmesi ile mümkündür.

Yabancılara dil öğretimi günümüzde bile yeteri kadar açıklığa kavuşturulmuş bir konu değildir. Öğrenilen yabancı dilin bireyin karşısına ana dilden farklı bir sistem olarak çıkması bu durumun nedenleri arasındadır (Başkan, 2006). İkinci dili öğrenen kişi ana dili ile farklı bir iletişim sistemine yabancı olduğu bir kültürü de öğrenmek durumunda olması genel geçer bir sistemin kurulmasını zorlaştırmaktadır.

Yabancı bir dili öğrenmek o dile ait sözcüklerin öğrenilip dilbilgisi yapılarının bilinmesi ile sınırlı değildir. Öğrenilen ikinci dilin ait olduğu kültürün de öğrenilmesi de

gereklidir. Bir metindeki sözcüklerin anlamını bilmek o metni anlayabileceğimizi göstermez. Yabancı dildeki bir metnin anadile çevrildikten sonra anlaşılabilmesi o dilin yeterince öğrenilemediğini göstermektedir (Başkan, 2006). Bir dili iyi konuşan ve iyi anlayan bir olmak için dil ile düşünebilme yetisine sahip olmak gerekmektedir.

Yabancı dil öğrenciye ana dil eğitiminden farklı ilke ve yöntemler ile verilmelidir. Yabancı dilin öğretilmesinde dikkat edilmesi gereken temel ilkeler Demirel tarafından şöyle sıralanmaktadır:

1. Dil eğitiminde okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerileri birlikte geliştirilmelidir.
2. Etkinliklerin planlaması önceden yapılmalıdır.
3. Somuttan soyuta, basitten zora bir süreç izlenmelidir.
4. Göze ve kulağa hitap eden araçlar kullanılmalıdır.
5. Mümkün olduğunca öğretilen dil kullanılmalıdır.
6. Tek seferde sadece bir dil yapısı sunulmalıdır.
7. Öğretilenlerin günlük yaşama yansıtılması sağlanmalıdır.
8. Dil öğrencilerinin sürece daha etkin katılmaları sağlanmalıdır.
9. Öğrenciler arasındaki farklılıklar dikkate alınmalıdır.
10. Öğrenciler isteklendirilmeli ve başarabilecekleri yönde motive edilmelidir.

(Demirel Ö. , 2010)

Avrupa ülkeleri arasında kültürel etkileşimin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi ve iletişimin ortak ve ölçülebilir eğitim ile gerçekleştirilmesi amacıyla Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ortaya konulmuştur.

2.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi

Türkçe, dünyada yoğun konuşulan bir dil olması hasebiyle yabancılar tarafından öğrenilmesi tercih edilen bir dildir.

Yabancılar Türkçe öğretimi konusunda Türk tarihi boyunca birçok yapıta rastlanmaktadır. Bu yapıtların başında Kaşgarlı Mahmut'un önemli eseri Divan-ı Lügati't Türk eseri gelmektedir.

Kaşgarlı Mahmut Türkçenin öğretilmesi için temel araçları hazırlamıştır. Kendisinin Türkçe dilbilgisi konusunda yazdığı eserinin yanı sıra Türkçe sözcükleri derleyip divan oluşturması ve birçok metni kitabında derlemesi bilinçli olarak bu alanda

çalıştığının göstergesidir (İlaydın, 1972). Bu itibarla Divan-ı Lügat'it- Türk dil ve kültür öğelerini barındıran kaynak bir eserdir.

Ali Şir Nevai “Muhakemet'ül Lgateyn” adlı eseri Türkçe ile Farsçayı karşılaştırılması veya mukayesesi konu edinen eser bu alandaki kaynaklardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Erdem, 2009). Nevai'nin bu eseri Türkçeyi yabancılara öğretmek amacıyla ortaya konmuştur.

Ülkemizde yabancılara Türkçe öğretiminin kurumsallaşması 1984 yılında Ankara Üniversitesi TÖMER'in kurulmasına dayanmaktadır. Ankara Üniversitesinin ardından Gaziantep ve İzmir'de TÖMER açılmıştır. 1988 yılında Ankara Üniversitesi tarafından TÖMER Dil Dergisi yayınlanmaya başlanmıştır. Gazi Üniversitesi bünyesinde kurulan TÖMER ile Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi çalışmaları farklı bir bakış açısı kazanmıştır (Erdem, 2009). Günümüzde birçok üniversite bünyesinde dil merkezleri bulunmaktadır.

Türkiye'de yaşanan ekonomik ve siyasi gelişmeler sonucunda Türkçeye olan rağbet de artmış ve Türkçeyi öğrenmek isteyenler çoğalmıştır. Türkçenin öğretimi üniversiteler bünyesinde kurulan TÖMER'ler, farklı ülkelere hitap eden Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), YEE ve bu kuruma bağlı kültür merkezleri aracılığıyla yaygınlık kazanmıştır (Çakmak C. , 2014). Bu kurumlar sayesinde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmek isteyenlere birinci elden hizmet ulaştırılmaktadır.

Zengin söz varlığı ve köklü tarihi ile Türkçe günümüzde dünyanın en yaygın konuşulan dillerinden biridir. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) tarafından ana dil sıralamasında dünyada üçüncü, resmi dil sıralamasında dünyada beşinci olarak tespit edilmiştir (Güzel & Barın, 2013). Bu tespit Türkçenin konuşulan bir ana dil olduğunun ve yabancı dil olarak öğrenilen bir dil olarak tüm dünyada varlığını sürdürdüğünün göstergesidir.

Yabancı Dil öğretilirken amaç öğrencilerin iyi anlayan ve güzel konuşan bir dile sahip olmalarını sağlamaktır. Bu da kültürel yeterliliklerin kazandırılması ile mümkün olmaktadır. Bu yetiyi kazanabilmek ancak sözcüklerin hangi ortamda, kimler tarafından, hangi amaçla, ne zaman kullanılabileceğinin fark edilebilmesine bağlıdır (Demir & Açık, 2011). Bu durum kültür aktarımının ihmal edilmemesi gereken bir husus olduğuna dikkat çekmektedir.

Dil kültürün aynasıdır. Kültür aktarımı olmadan dil eğitimi tam anlamıyla gerçekleştirilmiş sayılamaz. Yabancı dil olarak Türkçe öğretilirken kültür aktarımına da yer vermek, öğrencileri hayatın içerisine katmak, öğrendiklerini sosyal ortamlarda sıkça tekrar ettirmek gerekir (Barın, 2003). Kültürün tanınması sözcüklerin anlam zenginliğinin dil öğrencisine ulaştırılmasında da önemli eksikliğin giderilmesini sağlayacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde folklor ürünlerinin kullanılması ve bu sayede kültürün de aktarımının sağlanması Türkçe öğretmenler tarafından temel amaç edinilmesi gerektiği ve kültürel unsurların kullanılmasıyla Türkçe öğretiminin daha kolay ve eğlenceli olacağı Özdemir (2013) tarafından ifade edilmiştir.

Avrupa Dil Portfolyosunun temelinde var olan üç esas görüşten biri yabancı dil öğretiminin kültürel değerler ile gerçekleştirilmesi ilkesidir. Bu sebeple yabancılara Türk kültürünün tanıtılması Türkçenin Yabancı dil olarak öğretilmesi sürecinin göz ardı edilemeyecek bir parçasını oluşturmaktadır.

2.2. Metin

Metin Türk Dil Kurumunun sözlüğünde “bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, basılı veya el yazması parça” olarak tanımlanmıştır. Fransızcada örnek veya dokumak anlamına gelen “texe” sözcüğü dilimizde metin olarak ifade edilmiştir (Güneş, 2013b). Metin, seslerin dizilimiyle oluşan sözcüklerin birbirine eklenmesiyle oluşması yönüyle ipliklerin birbirine eklenmesi yoluyla ortaya çıkan dokuma kumaşa benzemektedir (Akbayır, 2004). ‘Texe’ sözcüğünden türeyen ‘tekstil’ sözcüğü bu benzerliği ve anlam ilişkisini açıklamaktadır.

D-AOBM dil öğretiminin merkezini metin olarak kabul etmektedir. Çünkü iletişim metinler vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu nedenle dil öğretiminde yani Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde metinler önemli bir yer tutmaktadır. CEFR’de (2009) metin türleri sözlü ve yazılı metin olarak sınıflandırılmıştır. Kamu duyuruları, topluluk önünde gerçekleştirilen konuşmalar, geleneksel törenler, haber programları, spor yorumları ikili sohbetler ve benzer etkinlikler sözlü metinler arasında belirtilmiştir. Kitaplar, dergiler, gazeteler, kullanım kılavuzları, çizgi romanlar, el broşürleri reklam malzemeleri, tabelalar, levhalar, biletler ve sair malzeme yazılı metinler olarak sınıflandırılmıştır.

Metinler sözcüklerin bağlaşıklık ve bağdaşıklık ölçütlere uygun olarak cümleler oluşturması ve bu cümlelerin belli bir amaç doğrultusunda başı ve sonu belirlenerek

oluşturdukları yazılı veya sözlü dil ürünüdür (Karaağaç, 2013). Metinler ister yazılı olsun ister sözlü olsun dili anlamlı ve doğru bir şekilde ifade edilmesini sağlamaktadır.

Dil Öğretiminde esas alınan dört temel beceri dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Dil öğreniminde bu dört becerinin aynı oranda kazandırılması esastır. Dil öğretiminde kullanılan en yaygın materyalin metin olduğunu kabul edersek, metin hem okumaya hem dinlemeye hem de konuşmaya katkısı olacaktır. Eroğlu'nun (2015) da belirttiği gibi bu dört beceri öğretilirken kullanılan materyalin birden fazla duyu organına hitap etmesi onun etkileyciliğini ve kalıcılığını artıracaktır.

Demiray (1973), kelime hazineleri ile anlama arasındaki bağı önemini vurgularken metinlerin dil öğrenilme sürecinde kelime dağarcığını zenginleştireceği, öğrencinin okuma, anlama ve kavrama yeteneklerini geliştireceğini ifade etmiştir. Kelime hazinesi gelişmiş birey daha kolay anlayacak, kolay anlayabilen birey daha çok okuma yapabilecek çok okuma yapan birey de daha büyük kelime hazinesine sahip olacaktır.

Dil öğretimin esas materyali olan metin, sözcüklerden oluşmakta ve sözcükler metin içerisinde anlamlandırılabilirdiği oranda öğrenci tarafından bir kazanım haline dönüşmektedir. Dil öğrencileri bir bağlam içerisinde karşılaştıkları sözcükleri işitsel veya görsel becerileriyle doğru anlamlandırabildikleri zaman konuşma ve yazma becerileriyle kullanabilecek durumuna gelmektedirler.

2.2.1. Dil Öğretiminde Kullanılan Metin Türleri

Dil öğretim sürecinde en sık kullanılan materyal metinlerdir. Metinlerin ders materyali olarak kullanılabilmesi öğrencilere verilmek istenen sözcükleri barındırması, edindirilmek istenen dil yapıları ile sınırlı olası ile mümkün olmaktadır.

Yabancı dil eğitiminde kullanılan metinler yapay/üretilmiş metinler ve özgün metinler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapay metinler kazandırılması istenen sözcük ve dilbilgisi yapılarını içeren, derste kullanılmak üzere kitabın yazarı veya dersin öğretmeni tarafından üretilmiş metinlerdir. Özgün metinler ise gerçek yaşama özdeş metinlerdir (Demircan, 2005). Eğitim amacı göz önünde bulundurulmadan oluşturulan özgün metinler okuyucunun karşısına her ortamda çıkabilecek doğallıktadır.

Dil öğretim derslerinde kullanmak amacıyla üretilmiş metinler haricinde gerçek yaşamda karşımıza çıkan özgün metinlerin ders materyali olarak kullanmak için değiştirilmesi ile uyarlanmış metin olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2.1.1. Yapay Metinler

Yapay metinler, gerçek hayat ile doğrudan özdeş olmayan, gerçek yaşamı yansıtmaya amaçlamamış, okuyucusunun eyleme dökemeyeceği yaşantı örneklerinin sunulduğu metinlerdir (Demircan, 2005). Doğal olmayan bu metinler okuyucuya dildeki sözcükleri ve yapıları öğretmeyi amaçlamaktadır. Dil öğretme gayesiyle üretilmiş metinlerdir. Bu metinler dil öğrencisine gerçek hayattaki dil yapılarını sunmak durumunda değildir. Metin oluşturulurken verilmek istenen dil yapısı tercih edilir.

2.2.1.2. Özgün Metinler

Demircan (2005) özgün metinleri, gerçek hayatla uyumlu, gerçek hayatta okuyucusunun karşısına çıkabilecek bilgileri sunmaya yönelik oluşturulan metinler olarak tanımlamaktadır.

Özgün metinleri iki farklı kategoride incelemek mümkündür. Bunlardan ilki kullanımlık metin adı da verilen bilgi vermek amacıyla oluşturulmuş metinlerdir. Haberler, ilanlar, menüler bu tür metinlere örnek olarak verilebilir. Bu metinler günlük yaşamda dil öğrencinin karşısına aynen çıkabilmesi yönüyle önemlidir. Dil öğrencileri bu metinlere aşinalığı sayesinde yabancı olduğu bir ortamda iletişimini dilsel ve toplumsal olarak doğru bir şekilde sağlayabilmektedir (Tapan, 1990). Bunlar genellikle okuyucuyu harekete geçirmek amacıyla oluşturulan metinlerdir. Talimatlar ve yönergeler bu tür metinlerdendir.

Özgün metinler arasında yer alan ikinci tür metinler de edebi metinlerdir. Güneş (2013a), bu tür metinlerin, okuyucuda ilgi ve merak uyandıran, hayal gücünü, yaratıcılığı ve estetiği ön planda bulunduran yazınsal metinler olarak da karşımıza çıkabilmektedir. Kitap, gazete, mektup, öykü, roman gibi basılı veya tiyatro ve televizyon gibi görsel malzeme olarak karşımıza çıkabilen özgün metinler dil öğretimi için üretilmemiş ancak dil öğretim materyali olarak kullanılabilen metinler olduğunu ifade etmiştir. Bu tür özgün metinler kültürü doğrudan yansıtan doğal ürünler olması ders materyali olarak kullanılması için ayrı bir tercih sebebi olmaktadır.

2.2.1.3. Uyarlanmış Metinler

Yazınsal metinleri ders ortamında kullanmanın faydalı olacağı görüşü yaygındır. Bu metinlerin iyi şekilde kaleme alınmış olması, kültürün yansıtılması ve öğretilmesi noktasındaki etkisi sık sık vurgulanmıştır. Yazınsal metinler özgün bir yapıdadırlar. Okuyucu kitlesi o dili bilen, eserin ait olduğu kültürü tanıyan kimselerdir; dolayısıyla dili

yeni öğrenen, dilbilgisine yeteri kadar hâkim olamayan, söz varlığı yeteri kadar artmamış, öğrendiği dilin kültürünü henüz tanıyamamış kişiler için dil öğrenme sürecinde zorlayıcı olabilmektedir (Durmuş, 2013a). Okuyucunun güdülenmesi anlamlandırabileceği metinler ile mümkün olmaktadır.

Dil öğretiminde özgün metinlerin kullanılma isteği ve metnin öğrencilerin dil seviyesine uygun olması gerekliliği metinlerin ders materyali olacak şekilde uyarlanmasına sebep olmuştur.

Üretilmiş metinler, dil öğrencilerinin anlamasını güçleştiren, sözcük ve ifadelerin, henüz tanımadıkları sözdizimi veya dil yapılarının çeşitli işlemler yapılarak özgün metinlerin kolay anlaşılabilen metinler haline getirilmesiyle oluşturulmaktadır. Bu uyarlama sürecinde bazı eklemeler, çıkarmalar veya değişimler yapılarak kaynak metin dil öğrencilerinin özelliklerine ve beklentisine uygun metinlere dönüştürülmesi ile oluşturulan metinlerdir (Durmuş, 2013c). Dil öğretimi için hazırlanan kitaplardaki metinler seviyeye uygun olarak uyarlanması ile dil öğretimi amacına hizmet etmektedir.

2.2.2. Yabancı Dil Öğretiminde Metin Belirleme Ölçütleri

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesinde en sık kullanılan materyaller metinlerdir. Okuma becerisinin kazandırılabilmesinde metinler önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda öğretimde kullanılacak metinler belirlenirken dil öğretiminin genel amaçlarına uygun olması gerekir.

Dil öğrenenlerin ihtiyacı, dil yeterlik seviyesi, hazır bulunuşluğu, işlenen tema, belirlenen konu, kullanılan yöntem ve teknikler metni belirlerken dikkat edilen unsurlardır (Uslu Üstten & Haykır, 2019). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılacak metinler aynı zamanda D-AOBM’de ifade edilen dil işlevlerinin kazandırılmasına uygun olmalıdır.

Dilidüzgün’e (1995) göre yabancı dil öğretiminde tercih edilecek metinlerin konusal uygunluk, dilsel uygunluk, kültürlerarası karşılaştırmalara uygunluk ve alıştırma/çalışma yapmaya uygunluk özelliklerine sahip olması gerektiği ifade edilmiştir.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak metinler dil yeterlik düzeylerine uygun seçilmesi hem öğretmen hem öğrenci açısından dil eğitim sürecini kolaylaştırmaktadır. Metinler dil öğrenim ihtiyaçlarına uygun olarak seçildiğinde öğrencileri öğrenme sürecinde motive etmektedir. Kültürel etkileşime uygun seçilen metinler öğrenilen dilin kültürüne yönelik farkındalık oluşturacak ve kültürel etkileşimin

ortamını hazırlamaktadır. Metinler geliştirilmek istenen temel dil becerilerine uygun olarak seçilmesi hedef becerinin geliştirilmesini sağlamaktadır. Metinler seçilirken merak uyandırıcı, heyecan verici bir özelliğe sahip olması öğrencide zevk uyandırmakta ve onları dil öğrenme sürecinde motive etmektedir (Eroğlu, 2015). Aksi takdirde okuyucunun gözü korkacak dil öğrenmekten uzaklaşacaktır.

Yazınsal metinlerdeki dilin okuyucunun dil seviyesinin çok üzerinde olması halinde okuyucunun metne mesafeli davranacağına; metindeki konunun okuyucunun kendi toplumsal değerlerine de uygun olmasını metinde kendinden bir parça bularak metin ile arasındaki bağın kuvvetleneceğine Polat (1993) tarafından dikkat çekilmiştir.

Dil öğretiminde kullanılacak metnin dili en iyi şekilde yansıtması, gündelik yaşam ile bağlantı kurması, kişiye hayatın içinde olduğunu hissettirmesi, dilin ait olduğu kültürün değerlerini yansıtabilmesi gerekmektedir.

2.3. Metin Uyarlama

Metnin öğrenci tarafından anlaşılması ve geliştirilmek istenen dil becerilerinde verimli kullanılması amacıyla özgün metinler öğrencinin kullanımı için uyarlanarak kullanılmaktadır. Bilinmeyen kelimelerin sayısının çokluğu, cümlelerin uzun olması, farklı yapıdaki cümlelerin varlığı, aktif ve pasif cümlelerin metin içerisinde bulunması, henüz öğrenilmemiş dilbilgisi yapılarının metin içerisinde kullanılması metnin okunabilirliğini ve anlaşılmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

Yabancı dil öğrenenlerin yaşlarına ve dil öğrenme seviyelerine uygun metinlerin sayıca yetersiz olmasından ötürü özgün eserlerden kullanılması uygun bulunanlar seviyelerine göre uyarlanarak ders materyali haline getirilmelidir. Bu çalışmalar sürecin zorluğu ve uzunluğuna rağmen gerçekleştirilmesi gerektiği Açık (2008) tarafından ifade edilmiştir.

Uyarlama, bir metnin kendisine anlamca eşdeğer bir biçimde daha anlaşılır şekilde yeniden oluşturulmasıdır. Öğrencinin kullanımı için uyarlanan metinler dolaylı anlatımlardan uzak, basit yapıda ve daha az söz varlığı ile daha basit cümlelerle oluşturulur. Uyarlanma sürecinde uzun ve karışık cümleler daha kısa ve çeşitli cümleler haline getirilmesi girişimidir (Bakan, 2012). Bu sayede okuyucuya seviyesine uygun metin sunulmuş olacaktır.

Uyarlama işlemleri sadeleştirme ve genişletme olmak üzere iki şekilde uygulanmaktadır. Sadeleştirme dil öğrenim düzeylerine uygun olmayan sözcük ve

cümlelerin veya henüz öğrenilmemiş dil yapılarının yerine bilinen sözcüklerin, sade cümlelerin ve sık kullanılan dil bilgisi yapılarıyla değiştirilmesi olarak tarif edilmiştir. Genişletme ise özgün metinde anlaşılması zor olan ifadelerin açıklanması şeklinde uygulanmaktadır (Oh, 2001). Uyarlamanın her iki yönteminde de okuyucunun kolay anlamasını sağlamak amaçlanmaktadır.

Doğal iletişim ortamlarında kaleme alınmış özgün metinler, yabancı dili öğrenmek isteyen bireylerin seviyelerine uygun olacak şekilde anlamları değiştirilmeden, kısaltmalar yapılarak, seviyenin üzerindeki sözcüklerin uygun eş anlamlı sözcüklerle değiştirilerek, anlam bütünlüğüne dikkat edilerek bazı bölümlerin değiştirilmesi yoluyla sadeleştirilmektedir.

Uyarlama işleminden sonra metinlerin özgün metinlere özdeş anlama veya yakın anlama sahip olması, dil bilgisi yapılarının mümkün olduğunca özgün metinle benzer yapıda olması, sözdizimi bakımından orijinaline göre daha az karmaşık olması ve okumayı ve anlamayı kolaylaştırmak amacıyla görsellerle desteklenmesi gerektiği Young (Oh, 2001) tarafından belirtilmiştir.

Özgün eserlerin ders materyali olarak kullanılması seviyeye uygun olarak uyarlanması ile mümkün olabilmektedir. Dil öğreticileri uyarlama işlemlerini ister istemez kullanmakta ve ders materyallerini bu sayede zenginleştirmektedirler.

2.3.1. Metin Uyarlama ile İlgili Temel Kavramlar

Değiştirim: Özgün metinlerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmasında zorluklar yaşanmaktadır. Özgün metinler her zaman için okuyucunun sözcüksel ve biçimsel olarak okuyucunun becerisine ve beklentisine uygun olmamaktadır. Bu sebeple metinler üzerinde bazı değişiklikler yapılması zorunlu olmaktadır.

Metinde dil öğrencisinin anlamasını zorlaştıran sözcüklerin, söz diziminin ve anlam unsurlarının çeşitli işlemler ile kolay anlamlandırılabilir hale getirilmesine değiştirim denmektedir (Durmuş, 2013c). Uyarlama da denilen metin değiştirim sürecinde okuyucunun bildiği sözcükler, dil yapıları dikkate alınarak metni okuyucuya uygun hale getirmek amaçlanmaktadır. Metnin kolay anlaşılabilmesi için metni kısaltma, metne açıklayıcı ifadeler ekleme, karmaşık yapıları basit yapılara dönüştürme işlemlerinin tamamı değiştirim olarak ifade edilmektedir.

Sadeleştirme: Metin değiştirimin bir yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Özgün metnin sözcük ve dil yapıları bakımından okuyucunun seviyesine uygun olacak

şekilde yoğunluğunun azaltılması ve daha kısa bir metin olarak yeniden oluşturulmasıdır (Bakan, 2012). Özgün metnin yeniden yazılması, daha sade ifadelerle, daha basit dil yapıları ile okuyucuya uygun materyal oluşturulmasına sadeleştirme denmektedir.

Genişletme: Dil becerileri henüz yeteri kadar gelişmemiş okuyucunun özgün metinleri rahat anlayabilmeleri amacıyla metne tekrar bölümlerinin, ayrıntı içeren bölümlerin eklenmesine genişletme denmektedir (Durmuş, 2013b). Sadeleştirmeden farklı olarak genişletmede metne eklemeler yapılmaktadır. Okuyucunun anlamayacağı bölümlerin metinden çıkarılması yerine metne okuyucuya yönelik açıklayıcı bölümlerin eklenmesi gerçekleştirilmektedir (Kaya N. N., 2019). Genişletme işlemi sonucunda özgün metne göre daha uzun bir metin ortaya çıkmaktadır.

Özetleme: Özgün metinlerin anlamında değişiklik yapılmaksızın basit ve kısa bir şekilde yeniden oluşturulmasına özetleme denmektedir (Bölükbaş, 2015). Kullanım frekansı yüksek ve metni tanıtan anahtar sözcüklere özetlenmiş metinde de yer verilir. Özetlenmiş metinlerin kısaltılmasının yanında yeni oluşan metindeki cümlelerin de kısa olması önemlidir (Uzundere, 2008). Özetleme işlemi genellikle daha kısa metin oluşturma amacıyla uygulanmaktadır.

2.3.2. Metin Uyarlama Yaklaşımları

Özgün metinlerin ders materyali olarak uyarlanması farklı yaklaşımlarla gerçekleştirilmektedir.

Metnin uyarlanması işlemlerinde yapısalcı yaklaşım ve sezgisel yaklaşım olmak üzere iki yaklaşımdan bahsedilmektedir. Yapısalcı yaklaşım, okur gruplarının seviyelerine, kullandıkları sözcüklerin sıklığına, cümlelerin ve metinlerin uzunluklarına dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Sezgisel yaklaşımda ise yazar; kendi duygu, düşünce, inanç ve tecrübelerine bağlı hareket etmektedir. Sezgisel yaklaşımda belli bir sözcük listesi veya dilbilgisi yapısından söz edilmez, yazar kendi tecrübe ve sezgilerine dayanarak uyarlama yapar (Crossley vd., 2011). Bu yaklaşım metnin anlaşılmasını kolaylaştırması bakımından önemlidir.

Durmuş'un (2013b) ifade ettiğine göre yapısalcı, geleneksel yaklaşıma dayalı uyarlamalarda kelime listeleri ve cümle uzunlukları dikkate alınmaktadır. Bu yaklaşımda ölçüt olarak dikkate alınan sözcük ve cümlelerin uzunlukları metnin okunabilirliğinin ölçülebildiği basit algoritmalarıdır. Bunlar okurun kendi dilinde yazılan metinlerde

başarılı bulunmakla beraber okunulan metnin anlaşılabilirliği açısından büyük oranda eleştirildiğini belirtmiştir.

Metin uyarlamalarında yapısalcı yaklaşıma göre hedef kitlenin dil öğrenme seviyesi, sözcük dağarcığı ve öğrendiği dil yapılarına önceden ölçütler tespit edilip bu ölçütlere uygun olarak özgün metinler değiştirilmektedir. Dil öğrenme düzeyleri dikkate alınarak gerçekleştirilen bu değiştirim öğrenciye uygun bir ders materyali ortaya konmasını sağlamaktadır (Bölükbaş, 2015). Dil öğretiminde kullanılacak metnin hem barındırdığı sözcük hem de öğrenciye vereceği dil yapıları bakımından uygunluğu kontrol edilerek derse hazırlık yapılmaktadır.

Durmuş (2013b), dil öğrenenlerin seviyesine uygun sadeleştirme yapmak isteyen uzmanların çoğunlukla sezgisel yöntemi seçtiğini belirtmiştir. Bu tercihin altında yatan sebepleri de sezgisel yöntemin öğreticiye sadeleştirme yaparken kendi bilgi ve deneyimlerini kullanma ortamı sunması ve sadeleştirme işleminin daha kısa sürede tamamlanması olarak ifade etmiştir.

Özgün metinlerin sadeleştirirken öğreticinin sözcük listelerini ve dil yapılarını kullanmadan kendi bilgi birikimine dayanarak gerçekleştirmesi sezgisel yaklaşımdır. Sezgisel yaklaşım uyarlama işlemini uygulayan öğreticinin bilgi, tecrübe ve sezgilerine dayanmaktadır. Uyarlama işlemi öğrencinin anlayabileceği sözcük, yapı ve dil kalıplarını tecrübeleri doğrultusunda belirler ve uyarlamayı gerçekleştirir. Yapısalcı yaklaşım gibi nesnel ölçüler ile gerçekleştirilmeyen bu uyarlama sonucunda farklı kurumlarda farklı düzeylerde uyarlanmış metinler ortaya konabilmektedir (Bölükbaş, 2015). Sadeleştirme yaklaşımları değerlendirildiğinde sezgisel yaklaşımın özneliğinin ön plana çıktığı buna karşın yapısalcı yaklaşımın daha nesnel olduğu görülmektedir.

2.3.3. Metin Uyarlama Teknikleri

Uyarlama/ değiştirim metinlere sözcük veya dilbilgisi noktasında ekleme, çıkartma veya değiştirme yapmak suretiyle okuyucunun dil öğrenme seviyesine uygun, daha rahat anlayabileceği bir metne dönüştürme işlemidir.

Durmuş (2013c), metin değiştirimin süreçleri konusunu ele aldığı makalesinde özgün metinde özetleme, kısaltma, sadeleştirme, paragraflara bölme, genişletme, birleştirme, yerine koyma, düzenleme, eksiltme gibi işlemler sonucunda değişiklikler yapılarak yeni bir metin ortaya çıkarıldığını belirtmiştir. Yapılan bu işlemlerin geneli için değiştirim terimini tercih etmiştir. Değiştirimin ne kadar ve nasıl yapıldığını göstererek

hem genişletme, açıklama gibi eklemeleri hem kısaltma, düşürme gibi çıkarmaları hem de özgün metinde yer alan bazı dilbilgisi yapılarının dil öğrencisinin seviyesine ve beklentisine uygun olarak gerçekleştirilen değiştirme işlemlerinin bütünü karşılamaktadır.

Specia, *Translating from Complex to Simplified Sentence* (Karmaşık Cümlelerden Basitleştirilmiş Cümlelere Çeviri) adlı çalışmasında Yapısal yaklaşım ile gerçekleştirilen değiştirme işlemlerini şöyle sıralamıştır:

- Seviyeye uygun olan, değiştirilmemiş yapıları korumak
- Henüz öğrenilmemiş veya karmaşık gelen sözcükleri veya dil yapılarını öğrenilen sözcükler veya dil yapılarıyla değiştirmek
- Deyim veya kalıplaşmış söz gruplarını, metindeki anlamayı zorlaştıracak belirteç veya işaretleyicileri değiştirmek
- Cümleleri kurallı cümlelere dönüştürmek
- Edilgen fiilleri etken çatılı hale dönüştürmek
- Karmaşık cümlelerdeki cümleciklerin yerini değiştirmek veya basit yapıya dönüştürmek
- Cümleleri birleştirmek veya bölmek
- Cümlelerin bir kısmını cümleden çıkarmak (Durmuş, 2013c).

Bölükbaş (2015), metin uyarılmanın koruma, değiştirme, özetleme ve silme olmak üzere dört şekilde yapılabileceğini ifade etmiştir. Koruma, okuyucunun anlamasına herhangi bir zorluk oluşturmayacak bölümlerin değiştirilmemesi demektir. Değiştirme, dil öğrencisinin seviyesinin üstünde olan kelime ve yapıların, anlamını değiştirmeyecek şekilde bilinen kelime ve yapılarla değiştirilmesidir. Özetleme, metnin anlamında değişiklik oluşturmayacak ancak daha basit bir biçimde yeni ve kısa bir metin olarak oluşturulmasıdır. Silme ise metnin anlamında değişime sebep olmayacak ayrıntı içeren ifadelerin metinden çıkarılmasıdır.

Bölükbaş'ın ifade ettiği üzere metin sadeleştirmede en yaygın başvurulan sadeleştirme türü değiştirmedir. Çalışmasında değiştirme işlemi şu şekillerde yapılabileceği belirtilmiştir:

1. Sözcüksel değiştirme:
 - a. Metinde yer alan sık kullanılmayan sözcük veya ifadelerin sık kullanılan sözcük veya ifadelerle değiştirilmesi.

- b. Cümlelerin yoğunluğunun azaltılması amacıyla bazı ifadelerin cümleden çıkarılması.
 - c. Cümlelerin okuyucu tarafından daha rahat anlaşılabilmesi için bazı sözcük veya ifadelerin cümleye eklenmesi.
2. Sözdizimsel değiştirme:
 - a. Cümlelerdeki sözcükler baştan sıralanarak cümlelerin kurallı cümle haline dönüştürülmesi
 - b. Uzun, sıralı veya bağlı cümlelerin kısa ve basit yapıya dönüştürülmesi
 - c. Cümlelerin daha rahat anlaşılması için birbiriyle anlam bağı olan cümlelerin uygun bağlaçlarla birleştirilmesi
 3. Sözcüksel- sözdizimsel değiştirme:
 - a. Cümlelerde tekrarlardan kaçınarak metnin daha kısa hale getirilmesi
 - b. Anlam veya yapı bakımından karmaşık olan ifadelerin yeniden oluşturulması
 - c. Anlaşılması zor yapıların veya örtük anlamlı ifadelerin açıklanması için metne uygun eklemeler yapılması
 4. Biçimsel değiştirme: Metnin rahat anlaşılması için bazı bölümlerin paragraflara ayrılması veya farklı paragrafların uygun bağlaçlar ile birleştirilmesi (Bölükbaş, 2015).

2.4. Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni

Avrupa Konseyi tarafından Avrupa ülkelerinin dil öğretimine yönelik ortak referansla çalışma yapılması amacıyla 2001 yılında Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni ortaya konmuştur. Metnin Türkçesi MEB tarafından 2009 yılında hazırlanmıştır.

Avrupa Konseyi Dil Politikası dil öğrenme sistemlerinin ortaya konulması için belirlenen ilkelerin her seviyedeki dil öğrencilerinin ve öğreticilerinin seviye ve durumlarına uygun olarak kullanmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Konsey ortak başvuru metni ile her seviyedeki dil öğrencisinin dil öğrenme ihtiyaçlarına uygun öğretim yöntem ve materyalleri oluşturulması amacıyla programlar geliştirilmesini hedeflemektedir (CEFR, 2009).

D-AOBM, ülkelerarası hareketliliğin ve yakın iş birliği neticesinde oluşabilecek iletişim sorunlarına karşı Avrupa ülkelerini eğitim ve kültürel alanların yanında ticaret ve sanayi alanlarında da çözümler sunmaktadır. Ortak Başvuru Metni “Birbirimizle konuşurken (ya da yazışırken) ne yaparız, bu şekilde hareket etmemizi sağlayan nedir,

yeni bir dili kullanırken bu dilin ne kadarını öğrenmeye ihtiyacımız vardır, amaçlarımızı nasıl belirleriz ve bilgisizlikten etkili bir uzmanlığa doğru uzanan süreçteki gelişimimizi nasıl değerlendiririz, dil öğrenimi nasıl gerçekleşir, bir dili daha iyi öğrenmek için kendimize ve başkalarına yardımcı olacak neler yapabiliriz?” gibi sorular üzerinde düşünülmesini sağlamayı amaçlamaktadır (CEFR, 2009). D-AOBM aynı zamanda dil öğretmenlerin öğrencilerin başarısını nasıl sağlayacakları konusunda kılavuz oluşturmak, dil öğretiminden ne umduklarını ve bunu nasıl gerçekleştirecekleri hususunda nasıl çaba sarf edeceklerini diğer öğreticilere ve dil öğrencilerine açıklamasını daha da kolaylaştırmak amacıyla orta konmuş bir çerçeve metnidir.

D-AOBM dil öğretiminde A - Temel düzey, B - orta düzey ve C- ileri düzey olmak üzere üç seviye belirlemiş ve her düzeyi kendi içinde ikiye ayırmıştır. D-AOBM’de temel dil becerileri anlama etkinlikleri olarak okuma becerisi ve dinleme becerisi, konuşma etkinlikleri olarak karşılıklı konuşma becerisi ve sözlü anlatım becerisi ve yazma etkinliği olarak da yazma becerisi olarak beş temel yeterlik kategorisine ayrılmıştır (CEFR, 2009).

2.4.1.D-AOBM’de Okuma Becerisi ve Yeterlikleri

D-AOBM’de okuma sadece bilgi edinme veya anlama etkinliği değildir. Dilin özgün ve sanatsal kullanımları eğitim açısından olduğu kadar kendi başına da önemlidir. Gerek sözlü gerek yazılı etkinlikler üretken ve etkileşimli olabilmektedir (Çelik & Başutku, 2020). Okuma; toplantı, seminer, eğlence, haber yorumları, günlük konuşmalar gibi etkinlikler vasıtasıyla hiç zorlanmadan bütünleştirilebilmektedir (D-AOBM, 2020).

D-AOBM’de okuma faaliyetleri “Görsel Alımlama” başlığı ile kategorize edilmiştir. Okuma etkinliğinde dil öğrencileri yazarlar tarafından üretilmiş metinleri girdi olarak alırlar. Metinde okuma faaliyetleri için genel okuduğunu anlama, yazışmaları okuma, yönlendirme için okuma, bilgi ve tartışma için okuma ve talimatları okuma olmak üzere beş tanımlama ölçeğine yer verilmiştir. Bu tanımlamalarda B1 seviyesi için kazanımlar şöyledir:

“Genel okuduğunu anlama: Kendi alanı ve ilgisiyle ilgili konulardaki açık gerçekçi metinleri yeterli derecedeki bir anlama ile okuyabilir.

Yazışmaları okuma: Kişisel mektupların içinde bulunan olayların, duyguların ve dileklerin tanımlarını, bir mektup arkadaşı ile düzenli yazışacak kadar anlayabilir.

Yönlendirme için okuma: Belirli bir görevi yerine getirebilmek için, arzu edilen bilgileri tespit etmek ve bir metnin farklı yerlerinden ya da farklı metinlerden bilgi toplamak için daha uzun metinleri tarayabilir. Mektuplar, broşürler ve kısa resmî belgeler gibi günlük malzemelerdeki ilgili bilgiyi bulabilir ve anlayabilir.

Bilgi ve tartışma için okuma: Açıkça belirtilen tartışma metinlerinde varılan temel sonuçları tanıyabilir. Ayrıntılı olmamasına rağmen sunulan konunun ele alınmasıyla ilgili yaklaşımdaki tartışma çizgisini tanıyabilir. Bildik konular hakkındaki açık gazete yazılarının önemli noktalarını tespit edebilir

Talimatları okuma: Bir alet ile ilgili anlaşılır biçimde yazılmış açık talimatları anlayabilir (CEFR, 2009).

Okuma becerisi 2020 yılında hazırlanan D-AOBM tamamlayıcı ciltte sözlü kavrama, işitsel-görsel kavrama ve okuduğunu kavrama olarak üç bölüme ayrılan “Alımlama etkinlikleri” başlığının altında yer almıştır.

2018’de yayımlanan D-AOBM’de okuduğunu kavrama bölümünde 2001 yılı baskısından farklı olarak, serbest zaman etkinliği kazanımlarına da yer verilmiştir. Serbest zaman etkinlikleri dil yeterlikleri şöyledir:

“Daha geniş bir izleyici için hazırlanmış gazete/dergilerin film, kitap, konser vb. anlatımlarını okuyabilir ve ana noktalarını anlayabilir.

Karmaşık olmayan bir dil ve tarz kullanılması koşuluyla basit şiir ve şarkı sözlerini anlayabilir.

Yüksek kullanım sıklığına sahip gündelik dil kullanan anlatılardaki, kılavuzlardaki ve dergi makalelerindeki yer, olay, açıkça ifade edilen duygu ve bakış açısı betimlemelerini anlayabilir.

Temelde bir yolculuktaki olayları ve yazarın tecrübe ve keşiflerini anlatan bir seyahat günlüğünü anlayabilir.

Düzenli sözlük kullanımı yardımıyla açık ve doğrusal bir akışa ve yüksek sıklık derecesi olan günlük dil kullanımına sahip hikâyelerin, basit romanların ve çizgi romanların olay örgüsünü takip edebilir.” (D-AOBM, 2020).

2.5. Türkiye Maarif Vakfı Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı

Türkiye Maarif Vakfı 17.06.2016 tarihinde yurt dışı eğitim öğretim faaliyetlerini organize etmek ve sürdürmek amacıyla kurulmuştur. Dünyanın her coğrafyasında faaliyet

sürdüren vakıf, Türkçenin uluslararası standartlarda öğretilmesine ayrıca önem vermektedir. MEB, Üniversiteler, YEE gibi birçok kurum ve kuruluşun yürüttüğü yurt içi ve yurt dışı eğitim öğretim faaliyetleri Türkçe öğretim sürecinin uluslararası standartlar çerçevesinde yapılmasını gerekli kılması sonucu Türkiye Maarif Vakfı öncülüğünde Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı geliştirilmiştir. (TMV, 2020)

TMV tarafından hazırlanan TYDOÖP Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine öğrencilere kılavuzluk edecek hem öğretim sürecinin hem de sınav uygulama süreçlerinin sağlıklı ve nesnel sürdürülebilmesi gerekçelerinden hareketle D-AOBM’de belirtilen dil düzeyleri (A1, A2, B1, B2, C1)’ne göre örgün ve yaygın eğitimde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Programın hazırlanma sürecinde öncelikle ihtiyaç analizi gerçekleştirilmiştir. Belirlenen ihtiyaçların giderilmesine yönelik amaçlar ortaya konmuş ve içeriğin oluşturulmasına geçilmiştir. Öğrenme, öğretme aşamalarını değerlendirme süreci takip etmiştir. (TMV, 2020) Her aşamada referans olarak Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni kabul edilmiştir.

Öğretim programında dört temel dil becerisinin kazandırılması bölümleri oluşturulurken Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe Dersi Öğretim Programı temel alınmıştır. İlkokul düzeyindeki bölümler ses temelli okuma ve yazma tekniklerine uygun olarak oluşturulmuştur.

Türkiye Maarif Vakfı tarafından hazırlanan TYDOÖP’de B1 düzeyinde 71 adet okuma becerisi kazanımı yer almaktadır. Programda yer alan kazanımlardan dört tanesi şöyledir: “Kişi, yer veya varlıklarla ilgili ayırt edici özellikleri belirler. Öyküleyici metinlerdeki olay örgüsü, yer, zaman ve kişileri belirler. Öyküleyici bir metnin konusunu, ana fikrini belirler. Metinde geçen kültürel özelliklere ilişkin bilgileri belirler.” (TMV, 2020). Bu kazanımlar Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin serbest zaman etkinliğinde hikâye okumaları ile pekiştirilebilecek kazanımlardır.

2.6. Reşat Nuri Güntekin

Reşat Nuri Güntekin 26 Kasım 1889’da İstanbul’da dünyaya gelmiştir. İstanbul Selimiye mektebinde başladığı ilköğrenimini Çanakkale mahalle mektebinde tamamlamıştır. Galatasaray Lisesinde ve İzmir Frereler okulunda eğitim öğretim hayatına devam etmiştir. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden o günkü adıyla İstanbul Darülfünunu Edebiyat Şubesinden mezun olmuştur. Bursa’da öğretmenliğe

başlayan Reşat Nuri İstanbul'un farklı liselerinde de uzun yıllar edebiyat öğretmenliği yapmıştır (Emil, 1989).

Reşat Nuri 1927 yılında Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliğe atanmış ve bu vesile ile Anadolu'yu dolaşma imkanına kavuşmuştur. 1939 milletvekilliği sebebiyle ara verdiği müfettişlik görevine 1943'te geri dönmüştür. Müfettişliği esnasında UNESCO temsilciliğine seçilmesi sebebiyle Paris'te bulunmuştur. Yurda geri döndükten sonra emekliliğine kadar müfettişlik görevini yürütmüştür (Burdurlu, 1977).

İdealist bir kişiliğe sahip olan Reşat Nuri emekliliğinin ardından akciğer kanseri hastalığının pençesine düşmüştür. Tedavi için gittiği Londra'da 7 Aralık 1956'da vefat eden yazar 13 Aralık 1956 da İstanbul'da Karacaahmet Mezarlığında toprağa verilir (Kanter, 2006).

Reşat Nuri, çocuk sevgisi, sevgi, kuşak çatışmaları, eğitim gibi temalara eserlerinde sık yer vermiştir. Yapıtlarını acıma ve sevgi gibi temellerin üzerine inşa eden yazar genel olarak realist olarak tanımlanabilir. Eserlerindeki başkahramanlar ideal insanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserlerini yapmacılıktan uzak, günlük konuşma diliyle ortaya konmuştur (Kudret, 2004).

Reşat Nuri "Eski Ahbap" adlı ilk hikayesini Diken dergisinde 1917 yılında yayımlamıştır. Yazar, bu yıllarda farklı gazete ve dergilerde yayımlanan tiyatro ve piyesler yazmaktadır (Uyguner, 1993). Yazarın ilk romanı "Gizli El" kitabıdır. Bu roman ileriki yıllarda yazacağı romanlara da temel teşkil edecek niteliktedir. İlk romanıyla okuyucunun ilgisini çekmeyi başaran Reşat Nuri, bazı dönemde sansür sebebiyle roman bölümlerini yayınlamayı başaramasa da romanı sonraki yıllarda kitap olarak basılmıştır. (Yardım, 2021). Reşat Nuri okuyucuların ve önemli yazarların dikkati çekmeyi başarsa da esas ününü "İstanbul Kızı" adıyla tiyatro oyunu olarak kaleme aldığı daha sonra da "Çalığışu" adıyla Romanlaştırdığı kitabında kazanmıştır (Yurtseven, 2022).

Reşat Nuri Güntekin, romanlarının yanında tiyatro, hikâye gibi birçok türde eserler kaleme almıştır. Reşat Nuri'nin romanları ve hikâyeleri arasında benzerlik bulunduğunu belirten Emil (1989), bu tespitini şu sözleriyle ifade eder: "Dikkatlice bakan bir okur onun hikâyeleri, oyun ve romanları arasında içten bir bağlantı bulunduğunu fark etmekte gecikmez. Öykülerindeki şahıs tipleri, duygu motifleri ile romanlarındaki benzerlik bunun açık göstergeleridir. Bu benzerlik doğal bir durumdur."

Reşat Nuri'nin hikayelerinin hemem hemen hepsi olay hikayesidir. Yazar hikâyelerde sevgi, aile, çocuk, eğitim ve ahlak konularını üzerinde durmaktadır (Emil, 1989). Tüm hikayelerinde aile içi iletişim, sosyal problemler, hayvan sevgisi ve eğitim anlayışı konularının işlenişi dikkat çekmektedir (Yurtseven, 2022). Uyguner (1993), Reşat Nuri'nin hikayelerini aşk konularını işlediği duygusal hikayeler ve ölüm, aldatma, dolandırıcılık gibi konuları işlediği sosyal hikayeler olmak üzere iki başlık altında toplamıştır.

Reşat Nuri'nin ilki 1919 yılında yayımlana kaleme aldığı yedi hikâye kitabı mevcuttur. “Recm” ve “Gençlik ve Güzellik” hikayeleri Arap harfleriyle 1919 yılında yayımlanmıştır. 1919 yılında yayımlanan “Roçild Bey” hikayesi 1927 yılında “Bir Centilmen” adıyla “Tanrı Misafiri” kitabında yer almıştır (Yurtseven, 2022). “Leyla ile Mecnun”, “Sönmüş Yıldızlar”, “Olağan İşler” yazarın diğer hikâye kitaplarıdır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama modeli kullanılarak hazırlanmıştır. Doküman analizi de denilen belgesel tarama belli bir amaç doğrultusunda kaynakları tespit etme, okuma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2005). Belgesel tarama, araştırılması amaçlanan konu ile ilgili yazılı dokümanın analiz edilmesidir. Belgesel tarama, veri kaynağı olarak kullanılacak dokümanlara ulaşma, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma aşamalarını içermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Bu aşamalar uygulanırken öncelikli olarak Çalışma materyali olarak belirlenen hikayelerin orijinal metinleri temin edilmiştir. Hikayelerin sözcük ve dil yapıları bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 seviyesindeki okurların seviyelerine uygunluğu kontrol edilmiştir. Seviye üstü sözcük ve dil yapısı kullanımlarının metin uyarlama teknikleri uygulanarak seviyeye uygun olarak düzenlenmiştir.

Verilerin analizi ve veriyi kullanma aşamaları gerçekleştirilirken birtakım bulgular tespit edilmiş ve bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda yabancılara Türkçe öğretimine materyal üretimi için metin uyarlama tekniklerinin nasıl uygulanması gerektiği hakkında önerilerde bulunulmuştur.

3.2. Çalışma Materyali

Bu çalışmanın materyali Reşat Nuri Güntekin'in Olağan İşler kitabında yer alan "Aşk Mektupları" ve Sönmüş Yıldızlar kitabında yer alan "Bir Yudum Su" hikâyeleridir.

3.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın ilk aşaması olarak Türk roman ve hikâyeleri konu, dil ve üslup bakımından incelenmiştir. Milli Eğitim Bakanlığının Türkçe Dersi Öğretim Programında (MEB, 2019) ders kitaplarına alınacak metinlerin sağlaması gereken nitelikler açıklanmıştır. Ders kitaplarında kullanılacak metin belirlenirken alanında kabul görmüş yazarların tercih edilmesi, edebi ve kültürel bakımdan değer taşıyan eserlerin seçilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Serbest okuma metinleri için temaları destekleyen edebi ve estetik değer taşıyan metinlerin kullanılması tavsiye edilmiştir. Belirtilen bu nitelikler doğrultusunda çalışma materyalleri belirlenmiştir.

Türk Edebiyatının önemli yazarlarından kültürümüzü iyi yansıtması, toplum yaşamını hikâyelerine başarı ile aktarması sebebiyle Reşat Nuri Güntekin tercih edilmiştir. Güntekin'in sade bir dil, akıcı bir üslupla edebiyatımıza kazandırdığı iki hikâyesi, Türk toplum yaşamına ait konuları işlemesi sebebiyle belirlenmiştir. Yazıldığı dönemde olduğu kadar günümüzde de ilgi çekici konulara sahip olan “Aşk Mektupları” ve “Bir Yudum Su” hikâyeleri metin uzunlukları sebebiyle de tercih edilmiştir.

Çalışmanın konusuna uygun literatür taraması yapılmış ve uyarlama konusundaki kaynak eserler ve diğer çalışmalar temin edilmiştir.

Hikayelerin uyarlanmasında D-AOBM’de yer alan B1 düzeyi kazanımlar öncelikli kriter olarak dikkate alınmıştır.

Uyarlama işlemlerinin başlangıcında Reşat Nuri Güntekin’in Olağan İşler hikâye kitabındaki “Aşk Mektupları” hikayesi ve Sönmüş Yıldızlar kitabındaki “Bir Yudum Su” hikayesi bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Öncelikle hikayelerdeki sözcüklerin incelemesi gerçekleştirilmiştir. Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında öğrencilere öğretilen sözcüklerle karşılaştırılıp sözcüklerin hangi seviyedeki kitaplarda yer aldığı belirlenmiş ve seviye üstü sözcükler tespit edilmiştir. Bu karşılaştırma gerçekleştirilirken Aydın’ın (2015) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi” çalışmasından istifade edilmiştir. Seviye üstü sözcüklerin yerine eklenecek sözcüklerin belirlenmesinde öncelikli olarak TDK’nin Güncel Türkçe Sözlüğünde sözcüğün anlamı kontrol edilmiştir. Cümleye kattığı anlamın karşılayan sözcüklerin belirlenmesinin ardından yazılı eserlerde kullanım sıklığı da göz önünde bulundurularak belirlenen seviyeye uygun sözcük uyarlanmış metne eklenmiştir. Yazılı eserlerde kullanım sıklığının kontrolünde Ölker’in (2011) “Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü” çalışması referans alınmıştır.

Hikâyelerin uyarlaması gerçekleştirilirken metindeki dilbilgisi yapılarının da seviyeye uygunluğu sağlanması sağlanmıştır. Dil bilgisi yapıları incelenirken TYDOÖP’de belirtilen B1 düzeyi dil yapıları ve Gazi TÖMER’in Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi kitabındaki B1 düzeyi dil bilgisi konuları ölçüt olarak kabul edilmiştir.

Metinlerin uyarlaması Bölükbaş’ın (2015) “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi” çalışmasında ortaya koyduğu değiştirme teknikleri doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Hikayelerin uyarlanması gerçekleştirildikten sonra uyarlanmış cümlelerin orijinal anlamını karşılayıp karşılamadığı ve uyarlama işlemlerinin uygunluğu hususunda; Türkçe öğretimi alanında çalışmaları olan iki akademisyene gösterilmiş ve görüşleri alınmıştır. Alınan uzman görüşleri çerçevesinde uyarlama işlemleri tamamlanmıştır.

Uyarlanmış metinlerin tekrar edilmesini sağlamak ve anlamı pekiştirmek amacıyla okuma anlama etkinlikleri oluşturulmuş ve çalışmanın ders materyali olarak kullanılmasına katkıda bulunulmuştur.

4. BULGULAR

Metin uyarlama işlemi gerçekleştirilirken özgün metindeki cümleler numaralandırılmıştır. Orijinal cümleler belirtilirken “O.C.”, uyarlanmış cümle gösterilirken “U.C.” kısaltmasıyla gösterilmiştir.

4.1. “Aşk Mektupları” Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması

1. CÜMLE:

O.C.: Rasim, bir akşam, mektepten döndüğü vakit, kendi ismine gelmiş bir zarf buldu.

U.C.: Rasim bir akşam okuldan döndüğünde kendi ismine gelmiş bir zarf buldu.

Metinde yer alan “mektep” sözcüğü Aydın (2015) tarafından hazırlana SGSH çalışmasında tespit edildiği üzere C1 seviyesi ders kitaplarında öğrencilere verilmiştir. Bu sözcüğün yerine A1 seviyesi kitaplarda yer alan “okul” sözcüğünün kullanılması tercih edilerek sözcüksel değiştirme işlemi yapılmıştır.

“Döndüğü vakit” ifadesi sık kullanılan bir ifade olmaması sebebiyle B1 seviyesinde öğretilen dil yapılarına uygun olarak “döndüğünde” ifadesiyle değiştirilmiş, sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

2. CÜMLE:

O.C.: İçinde, çiçekli bir kâğıt üstüne, yeni yazı ile, şu satırlar yazılıydı:

U.C.: İçinde çiçekli bir kâğıtta şu satırlar yazılıydı:

Cümlede bulunan “yeni yazı ile” ibaresi anlamlandırılması zor olacağından cümleden çıkarılarak sözcüksel değiştirme işlemi uygulanmıştır. Uzman görüşü doğrultusunda cümledeki “kâğıt üstüne” ifadesi “kağıtta” olarak değiştirilmiştir.

3. CÜMLE:

O.C.: Rasim Bey, ben, sizi uzaktan uzağa seven bir genç kıyım.

U.C.: Rasim bey, ben sizi gizlice seven genç bir kıyım.

“Uzaktan uzağa” sözcüğü Gökhan Ölker’in hazırladığı YTKSS’de 3 değere sahiptir. Onun yerine YTKSS’de 24 değere sahip olan “gizlice” sözcüğünün kullanımı tercih edilmiş, sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

4. CÜMLE:

O.C.: Çok güzel olduğumu korkmadan söyleyebilirim.

U.C.: Çok güzel olduğumu çekinmeden söyleyebilirim.

“Korkmadan” sözcüğü Türk Dil Kurumu’nun (TDK) sözlüğünde “Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak” anlamlarına gelmektedir. Okuyucu tarafından bu ilk anlamlarıyla düşünüldüğünde cümleyi anlamlandırmak zor olabilecektir. Sözcüğün cümledeki anlamını karşılayan “çekinmek” sözcüğünü kullanmak cümlenin anlamlandırılmasını kolaylaştıracaktır. Ayrıca “korkmak” sözcüğü YTKSS’de 8 değere sahipken “çekinmek” sözcüğü 104 değere sahiptir. Bu sebeple sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

5. CÜMLE:

O.C.: Dünyada en büyük emelim sizin tarafınızdan sevmek ve sizin zevceniz olmaktır.

U.C.: Dünyadaki en büyük isteğim beni sevmeniz ve sizin eşiniz olmaktır.

Cümlede yer alan “emel” sözcüğü aynı anlama gelen “istek” sözcüğü ile; “zevce” sözcüğü de “eş” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

Cümledeki “sizin tarafınızdan sevmek” ifadesi “beni sevmeniz” şeklinde değiştirilerek edilgen çatılı sözcük etken çatılı hale dönüştürmek suretiyle Sözcüksel-sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

6. CÜMLE:

O.C.: Fakat, yaşlarımız çok küçük olduğu için zannederim ki, birkaç sene beklemek lâzım gelecek.

U.C.: Fakat, yaşlarımız çok küçük olduğu için birkaç sene beklemek gerekecek sanırım.

Cümlede sözcüksel değiştirme uygulanarak “zannetmek” birleşik sözcüğünün yerine “sanırım” sözcüğü, “lazım gelmek” birleşik fiilinin yerine “gerekmek” fiilinin kullanımı tercih edilmiştir. Bu sayede anlatımdaki yoğunluk azaltılmıştır.

Cümledeki bağlaç cümleden çıkartılmış ve bağlı cümle kullanımından vazgeçilerek sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

7. CÜMLE:

O.C.: Şimdilik kendimi size tanıtmayacağım.

U.C.: Henüz kendimi size tanıtmayacağım.

Cümlede yer alan “şimdilik” sözcüğü yerine YTKSS daha yüksek sık kullanım değerine sahip olan “henüz” sözcüğü tercih edilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

8. CÜMLE:

O.C.: Mektuplarınızı ... adresine post restant olarak gönderiniz.

U.C.: Mektuplarınızı ...adresine postaneden teslim alacağım şekilde gönderiniz.

Cümlede bir posta gönderim türü olarak “post restant” ifadesi kullanılmıştır. Bu ifadenin Türkçe değildir ve okuyucu tarafından kolay anlaşılacak bir kullanımdır. Bu sebeple cümlede sözcüksel- sözdizimsel değiştirme yapılacak “post restant” yerine ifadenin açıklamasını karşılayan “postaneden teslim alacağım şekilde” kullanımına cümlede yer verilmiştir.

9. CÜMLE:

O.C.: Benim fevkalâde mutaassıp bir beybabam vardır ki, çok nadiren sokağa çıkmama müsaade eder.

U.C.: Benim babam geleneklerine aşırı bağlı biri olduğu için sokağa çıkmama çok az izin verir.

Cümledeki sözcüksel değiştirme işlemleri şöyledir: “Fevkalade” sözcüğü yerine “aşırı” sözcüğünün kullanımı ve “mutaassıp” sözcüğünün yerine “geleneklerine bağlı” ifadesinin kullanımı cümlenin anlamlandırılmasında okuyucuya kolaylık sağlayacaktır. YTKSS’de 16 kullanım değerine sahip “nadiren” sözcüğü yerine 612 kullanım değerine sahip “az” sözcüğünün kullanımı tercih edilmiştir. “beybaba” ifadesi Türkçede sık kullanılan bir söz olmadığından “baba” sözcüğünün kullanımı daha uygundur.

Cümledeki bağlı cümleler henüz B1 seviyesi dil öğrencisine öğretilmediğinden - ki bağlacı cümleden çıkarılmış ve B1 seviyesinde öğretilen “-dığı için” zarf fiil yapısı cümleye eklenerek sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

10. CÜMLE:

O.C.: Mamafih, belki bir gün ayaküzeri görüşebiliriz.

U.C.: Fakat, belki bir gün çok kısa görüşebiliriz.

“Mamafih” ifadesi sık kullanılan bir sözcük değildir. YTKSS’de 75 kullanım değerine sahip olan bu sözcüğün yerine, cümleye kattığı anlam da göz önünde bulundurularak, YTKSS’de 2695 kullanım değerine sahip “fakat” bağlacı kullanılmıştır. Cümlede zarf olarak kullanılan “ayaküzeri” ifadesi aynı anlamı karşılayan “çok kısa” olarak değiştirilerek cümle kolay anlaşılmasına katkıda bulunulmuştur.

11. CÜMLE:

O.C.: Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlımız addettiğim için sizinle görüşmeyi fena ve ayıp bir şey saymıyorum.

U.C.: Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlımız kabul ettiğim için sizinle görüşmenin kötü ve ayıp bir davranış olduğunu düşünmüyorum.

Cümleye sözcüksel değiştirme uygulanarak “fena” sözcüğü yerine “kötü” ifadesi kullanılmıştır. Metinde geçen “saymıyorum” sözcüğü öğrenciler tarafından sayı saymak gibi düşünülmemesi için cümleden çıkarılmış, sözcüğün yerine “düşünmüyorum” sözcüğü cümleye eklenmiştir. Cümledeki “şey” sözcüğünün yerine “davranış” sözcüğü kullanılarak cümledeki belgisizlik anlamı ortadan kaldırılmıştır.

12. CÜMLE:

O.C.: Evde yalnızlıktan çok canım sıkılıyor.

U.C.: Evde yalnızlıktan canım çok sıkılıyor.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

13. CÜMLE:

O.C.: Mektuplarınız benim için büyük bir teselli olacaktır."

U.C.: Mektuplarınız benim için büyük bir teselli olacaktır.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

14. CÜMLE:

O.C.: On altı yaşına gelmiş her mektep çocuğu gibi, Rasim için de hayatta sevip sevilmekten daha ehemmiyetli bir şey yoktu.

U.C.: On altı yaşına gelmiş her okul çocuğu gibi Rasim için de hayatta sevgiden daha önemli bir şey yoktu.

Hikâyenin 1. cümlesinde açıklandığı üzere “mektep” sözcüğü “okul” sözcüğü ile değiştirilmiştir. Cümlede yer alan “sevip sevimekten” ifadesindeki edilgen yapılı fiiller bu seviyede öğretilmediği için cümleden çıkarılmış ve ifadenin tamamı yerine “sevgi” sözcüğü kullanılarak sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

15. CÜMLE:

O.C.: Bu mektubu okur okumaz yüreğine bir ateştir düştü.

U.C.: Bu mektubu okur okumaz yüreğine bir ateş düştü.

Cümlenin içerisinde yer alan “ateştir” sözcüğü “ateş” olarak değiştirilmiş ve cümle içinde kullanılan ek fiil cümleden çıkarılmıştır. Sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümle basit yapılı hale dönüştürülmüştür.

16. CÜMLE:

O.C.: Tanımadığı bu kız deli gibi sevmeye başladı.

U.C.: Tanımadığı bu kız deli gibi sevmeye başladı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

17. CÜMLE:

O.C.: Gece sinemaya gidecekti, vazgeçti.

U.C.: Gece sinemaya gidecekti, vazgeçti.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

18. CÜMLE:

O.C.: Erkenden odasına çekilerek kendisini seven bu genç kıza uzun bir mektup yazdı.

U.C.: Erkenden odasına çekilerek kendisini seven bu genç kıza uzun bir mektup yazdı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

19. CÜMLE:

O.C.: Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duyuyordu.

U.C.: Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duyuyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

20. CÜMLE:

O.C.: İsmnin Bedia olduğunu söyleyen bu genç kız, Rasim'in mektuplarına muntazaman mukabele ediyor, şayet o, cevabını bir iki gün geciktirecek olursa kıyametleri koparıyordu.

U.C.: İsmnin Bedia olduğunu söyleyen bu genç kız, Rasim'in mektuplarına düzenli olarak cevap veriyordu. Rasim cevabını bir iki gün geciktirse çok kızılıyordu.

Cümlenin sıralı ve uzun olması sebebiyle sözdizimsel değiştirme uygulanmış ve cümle ikiye bölünmüştür.

Cümlede anlaşılması zor olan ifadelerin bulunması sebebiyle sözcüksel değiştirme uygulanmış ve "muntazam" sözcüğü "düzenli" sözcüğü ile, "mukabele" sözcüğü "cevap" sözcüğü ile değiştirilmiş, seviyenin üzerinde bir kullanım olan "şayet" sözcüğü cümleden çıkarılmıştır. "Kıyametler koparmak" deyimini seviyenin üzerinde bir kullanımdır. "Kıyamet" sözcüğün bile dil öğrenen yabancılara C1 seviyesinde öğretilmek üzere ders kitaplarından yer aldığı SGSŞ'de ifade edilmiştir. Bu sebeple metinde "kıyametleri koparmak" ifadesinin yerine çok "sinirlenmek" ifadesi kullanılmıştır.

21. CÜMLE:

O.C.: Sizi ne kadar sevdiğini ve kapatıldığı yalnız evde sizin mektuplarınızdan başka tesellisi olmadığını söyleyen bir zavallı kızın gözlerini yollarda bırakmak doğru olur mu?

U.C.: Sizi ne kadar sevdiğimi ve mektuplarınızdan başka tesellimin olmadığını söylemiştim. Niçin mektuplarınızı geciktiriyorsunuz?

Cümle fiilimsilerin yer aldığı birleşik yapı ve uzun bir cümledir. Cümleyi kısaltmak ve rahat anlaşılır hale gelmesini sağlamak amacıyla sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanmış cümle yeniden düzenlenmiş ve iki cümle olarak ifade edilmiştir.

Cümlede yoğunluğun azaltılması amacıyla bazı ifadeler cümleden çıkartılarak sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

22. CÜMLE:

O.C.: Hem de mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz.

U.C.: Hem de mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

23. CÜMLE:

O.C.: Benimle fazla konuşmaktan sıkılıyor musunuz yoksa?

U.C.: Yoksa benimle fazla konuşmaktan sıkılıyor musunuz?

Sözdizimsel değiştirme uygulanmış ve cümle kurallı bir cümleye dönüştürülmüştür.

24. CÜMLE:

O.C.: Bir rica daha: Mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazamaz mısınız?

U.C.: Bir rica daha: Mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazar mısınız?

Cümlenin anlamında zorluk olmaması için yüklem olumlu şekliyle kullanılmış sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

25. CÜMLE:

O.C.: Genç mektepli, akşamları erkenden odasına kapanıyor, sevgilisine kendisini beğendirmek için saatlerce müsveddeler yaparak, kitaplar karıştırarak uzun mektuplar yazıyordu.

U.C.: Genç öğrenci odasına akşamları erken geçiyor, sevgilisinin kendisini beğenmesi için saatlerce karalamalar yapıyor, kitapları inceleyerek uzun mektuplar yazıyordu.

Cümle uyarlanırken şu sözcüksel değiştirme işlemleri uygulanmıştır: Metindeki “mektepli” ifadesi “seviyeye uygun olarak öğrenci” sözcüğü ile, “müsvedde” sözcüğü karama sözcüğü ile değiştirilmiştir. Cümlenin anlamını daha anlaşılır hale getirmek için “karıştırarak” ifadesinin yerine “inceleyerek” ifadesi tercih edilmiştir. Cümlede yer alan “erkenden” ifadesi yabancılara Türkçe öğretim kitaplarında tercih edilen bir kullanım olmadığı için ve YTKSS’de kullanım değeri daha yüksek olan “erken” olarak değiştirilmiştir.

“Beğendirmek” fiilinin çatısı bu seviyedeki öğrencilere öğretilmediği için anlamı kaybetmeyecek şekilde ifadeler yeniden yorumlanarak sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

Cümledeki sözcüklerin sıralaması yeniden oluşturularak sözdizimsel değiştirme yapılmış, bu sayede cümlelerin anlaşılması kolaylaştırılmıştır.

26. CÜMLE:

O.C.: Bedia, aynı zamanda meraklı bir kızdı.

U.C.: Bedia, aynı zamanda meraklı bir kızdı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

27. CÜMLE:

O.C.: Bazen şöyle sualer sorduğu da oluyordu.

U.C.: Bazen şöyle sorular sorduğu da oluyordu.

Cümlede sözcüksel değiştirme işlemleri uygulanmış, yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer almayan “sual” sözcüğü aynı anlamdaki “soru” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

28. CÜMLE:

O.C.: Evlendiğimiz zaman balayımızı geçirmek için acaba İtalya’ya mı gidelim, İsveç’e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Ahalisi nasıl yaşar, ne iş görür? Oralara gitmek için hangi denizlerden, hangi memleketlerden geçilir? yahut da "Sen, Abdülhak Hamit Beyin "Eşber" ini okudun mu? Nerelerini en çok beğendinse yaz da ben de okuyayım.

U.C.: Düğünden sonra balayımızı geçirmek için acaba İtalya’ya mı gidelim, İsveç’e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Halkı nasıl yaşar, ne ile geçinir? Oralara gitmek için hangi denizlerden, hangi memleketlerden geçilir? diye sorardı.

Bazen de “Sen, Abdülhak Hamit Beyin "Eşber" kitabını okudun mu? Nerelerini en çok beğendiysen yaz, ben de okuyayım.” diye yazardı.

Cümlede sözdizimsel değiştirme yapılarak “yahut” bağlacıyla birbirine bağlanan cümleler bölünmüş yeni oluşan birinci cümle sonuna diye sorardı ifadesi eklenerek anlam kaybı olmaması sağlanmıştır. Sözdizimsel değiştirme işlemi sonrası “yahut” bağlacı cümleden çıkarılmış ve “yahut da” ifadesi yerine 27. cümledeki kullanıma uygun olarak

“bazen de” ifadesi kullanılmıştır. İkinci cümle tamamlanırken anlam kaybı oluşmaması için sözcüksel değiştirme uygulanmış, cümle sonuna “diye yazardı” ifadesi eklenmiştir.

Metinde yer alan “evlenmek” sözcüğü SGSH’ye göre C1 seviyesi ders kitaplarında öğrencilere verilmektedir. Aynı çalışmaya göre “düğün” sözcüğü A1 seviyesi kitaplarda yer almaktadır. Cümlede sözcüksel değiştirme uygulanırken cümle yeniden oluşturulmuştur. Aynı şekilde “ahali” sözcüğü yerine aynı anlamdaki “halk” sözcüğü kullanılmıştır. Cümlede yer alan “iş görmek” ifadesinin öğrenciler tarafından adlandırılması zor olacağından ifadenin yerine kendilerine A1 seviyesinde öğretilen “geçinmek” sözcüğünün kullanımı uygun bulunmuştur.

Metindeki “Eşber” sözcüğü özel isim olduğu ve B1 seviyesi öğrenciler tarafından bilinmeyeceği sebebiyle cümleye “kitabını” ifadesi eklenmiştir. Cümledeki yoğunluğu azaltmak amacıyla sık tekrarlanan “da” bağlaçlarından biri cümleden çıkarılmıştır.

29. CÜMLE:

O.C.: Genç mektepli, nişanlısına karşı küçük düşmemek için, coğrafya ve edebiyat kitapları karıştııyor, onun istediği malûmatı toplamak için günlerce çırpınıyordu.

U.C.: Genç öğrenci, nişanlısına karşı küçük düşmemek için coğrafya ve edebiyat kitaplarını araştırıyor, onun istediği bilgileri toplamak için günlerce uğraşıyordu.

Cümlede sözcüksel değiştirme uygulanarak “mektepli” sözcüğü yerine seviyeye uygun olan “öğrenci” sözcüğü kullanılmıştır. “Kitapları karıştııyor” ifadesi yerine kitapları inceliyor ifadesi tercih edilerek anlamın basitleştirilmesi sağlanmıştır. “Malumat” sözcüğü seviyenin üstünde bir kullanım olduğu için yerine “bilgileri” ifadesi getirilmiştir. “Çırpınmak” sözcüğü SGSH çalışmasına göre B2 seviyesinde verildiğinden A2 seviyesinde verilen “uğraşmak” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

30. CÜMLE:

O.C.: Bedia bir mektubunda ona şöyle darıldı:

U.C.: Bedia bir mektubunda ona şöyle darıldı:

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

31. CÜMLE:

O.C.: Sizinle muhakkak görüşmeğe karar vermiştim.

U.C.: Sizinle mutlaka görüşmeye karar vermiştim.

Sözcüksel değiştirme uygulanarak SGSŞ çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer almayan “muhakkak” sözcüğü yerine A1 seviyesi kitaplarda yer alan “mutlaka” sözcüğü kullanılmıştır.

32. CÜMLE:

O.C.: Dün, mektep dönüşünüzde yolunuzu bekledim.

U.C.: Dün, okul dönüşünüzde yolunuzu bekledim.

SGSŞ çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi C1 seviyesi kitaplarda yer alan “mektep” sözcüğü A1 seviyesi kitaplarda yer alan “okul” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

33. CÜMLE:

O.C.: Fakat bir genç kızın sevgilisi olduğunuzu hatırlamamış, çok fena giyinmişsiniz.

U.C.: Fakat bir genç kızın sevgilisi olduğunuzu hatırlamamış, çok kötü giyinmişsiniz.

Cümlede yer alan “fena” sözcüğü yerine Yabancılara Türkçe öğretimi A1 seviyesi kitaplarda yer alan “kötü” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

34. CÜMLE:

O.C.: Üstünüz, başınız, potinleriniz çamur içindeydi.

U.C.: Üstünüz, başınız, ayakkabılarınız çamur içindeydi.

Sözcüksel değiştirme uygulanarak “potin” sözcüğü aynı anlamdaki “ayakkabı” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

35. CÜMLE:

O.C.: Çocuk gibi arkadaşlarınızla mı boğuşmuşsunuz acaba?

U.C.: Çocuk gibi arkadaşlarınızla mı dövüştünüz acaba?

Metindeki “boğuşmak fiili öğrenciler tarafından bilinen “dövüşmek” fiiliyle anlamı bozmayacak şekilde değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

36. CÜMLE:

O.C.: Bunu görünce sizi mahcup etmekten korkarak yanınıza gelemedim.

U.C.: Bunu görünce sizin utanmamanız için yanınıza gelemedim.

Metinde kullanılan “mahcup etmekten korkarak” ifadesi öğrenciler tarafından anlamlandırılması zor bir ifadedir. İfadenin yerine “utanmamanız için” ifadesi kullanılmak suretiyle sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

37. CÜMLE:

O.C.: Rasim, fena halde utandı ve üzüldü.

U.C.: Rasim çok utandı ve üzüldü.

Cümledeki “fena halde” ifadesi seviye üstü kullanım olduğu için cümleden çıkarılmış ve yerine aynı anlama gelen “çok” ifadesi getirilmiştir.

38. CÜMLE:

O.C.: O günden sonra fevkalâde dikkat ve ihtimam ile giyinmeye başladı.

U.C.: O günden sonra çok dikkatli ve özenerek giyinmeye başladı.

Metinde yer alan “fevkalade dikkat ve ihtimam ile” ifadesi seviyenin üstünde bir kullanım olduğu için “fevkalade” sözcüğü “çok” sözcüğü ile değiştirilmiş, “ihtimam ile” ifadesi yerine “özenerek” sözcüğü kullanılmıştır.

39. CÜMLE:

O.C.: Bedia, bir kere de onun mektepten çıkar çıkmaz eve gitmemesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti.

U.C.: Bedia bir kere de onun okuldan çıkar çıkmaz eve gitmemesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti.

SGSH çalışmasına göre C1 seviyesi kitaplarda yer alan “mektep” sözcüğü A1 seviyesi kitaplarda yer alan “okul” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

40. CÜMLE:

O.C.: Acaba kendisi evde onun için ağlarken, o, başka kızların peşinde mi geziyordu?

U.C.: Acaba kendisi evde onun için ağlarken, o, başka kızların peşinde mi geziyordu?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

41. CÜMLE:

O.C.: Rasim, dünyada Bedia'sından başka hiçbir kızı sevemeyeceğini yeminlerle yazdı ve sokakta dolaşmaya, tesadüf ettiği kızlara göz ucuyla bakmaya cesaret edemez oldu.

U.C.: Rasim dünyada Bedia'sından başka hiçbir kızı sevemeyeceğini yeminlerle yazdı. Bundan sonra sokakta dolaşmaya ve karşılaştığı kızlara göz ucuyla bile bakmaya cesaret edemez oldu.

Cümlede yer alan “tesadüf ettiği” ifadesi “rastladığı fiiliyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

Sözdizimsel değiştirme uygulanarak uzun ve bağlı cümle ikiye bölünmüştür. İkinci cümlenin anlamının açık hale getirilmesi amacıyla cümle başına “bundan sonra” ifadesi eklenmiştir.

42. CÜMLE:

O.C.: Bir akşam, Rasim'in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey'i matemli bir çehre ile karşıladı, ağlar gibi bir tavırla: Ah, Bey, başımıza gelenleri sorma.

U.C.: Bir akşam Rasim'in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey'i üzgün bir çehre ile karşıladı, ağlar gibi bir tavırla: “Ah, bey, başımıza gelenleri sorma”, dedi.

Metindeki “matemli” sözcüğü Aydın'ın SGSŞ çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer verilmediğinden “üzgün” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

Cümlenin sonuna “dedi” ifadesi eklenerek okuyucular tarafından cümlenin anlamlandırılması kolaylaştırılmıştır.

43. CÜMLE:

O.C.: Oğlumuzu Bedia isminde bir şıllık musallat olmuş.

U.C.: Bedia isminde bir kız oğlumuzun peşini bırakmıyor.

Metinde yer alan “şıllık” sözcüğünün kullanımı TDK'nin Türkçe sözlüğüne göre argo kullanım olduğu için cümleden çıkarılmış ve cümleye “kız” ifadesi eklenerek anlam bozulması engellenmiştir. “Musallat olmak” ifadesi yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında kullanılmayan ve YTKSS'de de kullanım değeri 8 olan bir ifadedir. Bunun yerine TDK'de yer alan ve aynı anlamı karşılayan “peşini bırakmamak” ifadesine cümlede yer verilmiştir.

Cümlede gerçekleştirilen yukarıdaki sözcüksel değiştirmeler sonrasında cümlenin anlamı da bozulmaması için sözcük sıralaması yeniden düzenlenerek sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

44. CÜMLE:

O.C.: Bugün Rasim'in odasını düzeltirken mektuplarını buldum.

U.C.: Bugün Rasim'in odasını düzeltirken mektuplarını buldum.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

45. CÜMLE:

O.C.: Evlâdımız elden gidiyor.

U.C.: Oğlumuz elden gidiyor.

“Evlât” sözcüğü Aydın'ın SGSŞ çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer verilmemiş bir ifadedir. Ayrıca sözcük YTKSS'de 109 kullanım sıklığına sahiptir. Bu sözcüğün yerine aynı anlama gelen, yabancılara Türkçe öğretimi A1 seviyesi kitaplarında yer alan ve YTKSS'de 457 sık kullanım değerine sahip aynı anlamdaki “oğul” sözcüğünün kullanımı daha uygun görülmüş ve sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

46. CÜMLE:

O.C.: Bir çare bul...

U.C.: Bir çare bul...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

47. CÜMLE:

O.C.: Fakat, Allah aşkına meraklanma.

U.C.: Fakat, Allah aşkına meraklanma.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

48. CÜMLE:

O.C.: Sen kanlı adamsın!

U.C.: Sen sinirli adamsın!

Cümlenin kolay anlaşılmasını sağlamak amacıyla sözcüksel değiştirme işlemi uygulanmış, cümlede yer alan “kanlı” ifadesi “sınırlı” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

49. CÜMLE:

O.C.: Ahmet Bey’de hiçbir meraklanma alâmeti görünmüyor, bilâkis, kıs kıs gülüyordu.

U.C.: Ahmet Bey’de hiç meraklanmış gibi görünmüyor aksine kıs kıs gülüyordu.

Cümlede uygulanan sözcüksel değiştirmeler şöyledir: Metinde yer alan “meraklanma alameti görünmüyor” ifadesindeki alamet sözcüğü seviyenin üstünde bir kullanım olduğu için cümleden çıkarılmış ve anlam bozulmaması için ifade “meraklanmış gibi görünmüyor” şeklinde kullanılmıştır. Cümlede yer alan “bilakis” sözcüğü yerine B1 seviyesine uygun Aydın’ın SGSŞ çalışmasında da belirtilen “aksine” sözcüğü kullanılmıştır. B1 seviyesi dil öğrencilerin cümleyi daha kolay anlamlandırabilmesi için “kıs kıs” ifadesi cümleden çıkarılmıştır.

50. CÜMLE:

O.C.: Sesini alçaltarak: Korkma hanım, dedi, oğlana aşk mektuplarını yazan şılık benim!..

U.C.: Sadece eşinin duyacağı bir sesle: “Korkma hanım, oğlana aşk mektuplarını yazan kız benim”, dedi.

“Alçaltmak” sözcüğü B1 seviyesindeki dil öğrencileri için hem öğrendikleri dilbilgisi konuları bakımından hem de SGSŞ ve YTKSS sözlüğüne göre öğrendikleri sözcükler bakımından seviyenin üstünde bir kullanım olduğu için cümleden çıkarılmış yerine aynı anlamı karşılayabilmek için “sadece eşinin duyacağı bir sesle” ifadesine cümlede yer verilmiştir.

Cümle sözdizimsel değiştirme uygulanması ile yeniden oluşturulmuş ve kurallı cümle haline getirilmiştir.

51. CÜMLE:

O.C.: Oğlandaki haylazlık arttıkça artıyordu.

U.C.: Oğlandaki yaramazlık arttıkça artıyordu.

Sözcüksel değiştirme yapılarak yazılı Türkçede sık kullanılmayan ve seviyenin üstünde bir kullanım olan “haylazlık” sözcüğü cümleden çıkarılmış onun yerine seviyeye daha uygun olan “yaramazlık” sözcüğü kullanılmıştır.

52. CÜMLE:

O.C.: Ne mektepteki hocalar ne ben, bütün gayretimize rağmen, ona doğru dürüst yazmağı bile öğretemiyorduk.

U.C.: Bütün gayretimize rağmen ben de okuldaki öğretmenleri de ona doğru dürüst yazmayı bile öğretemiyorduk.

Cümlede yer alan Ne... ne...” seviyeye uygun bir kullanım olmadığı için sözcüksel değiştirme uygulanarak cümleden çıkarılmıştır. Aynı şekilde “mektep” sözcüğü “okul” sözcüğü ile ve “hoca” sözcüğü “öğretmen” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

Cümlenin anlamında kolaylık sağlanması amacıyla sözdizimsel değiştirme yapılmış ve sözcükler yeniden sıralanmıştır.

53. CÜMLE:

O.C.: Nihayet, düşününe düşününe bu çareyi buldum.

U.C.: Sonunda düşününe düşününe bu çareyi buldum.

Sözcüksel değiştirme uygulanarak “nihayet” sözcüğü yerine seviyedeki dil öğrencilerinin bildikleri “sonunda” ifadesi kullanılmıştır.

54. CÜMLE:

O.C.: Rasim’in, kıza yazdığı mektuplar sayesinde yeni yazıyı mutlaka öğreneceğinden ve bu sene sınıf geçeceğinden eminim.

U.C.: Rasim’in kıza yazdığı mektuplar sayesinde güzel yazmayı mutlaka öğreneceğinden ve bu sene sınıf geçeceğinden emindim.

Cümlede yer alan “yeni yazı” ifadesi Türkçe öğrenmeye çalışan yabancılar tarafından anlamlandırılmayacağı için bunun yerine “güzel yazmayı” ifadesinin kullanılması doğru bulunmuştur. Bu sebeple sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

55. CÜMLE:

O.C.: Doğrusunu istersen, gençken ben de eski yazıyı sana mektup yaza yaza öğrenmişim!

U.C.: Doğrusunu istersen gençken ben de güzel yazmayı sana mektup yaza yaza öğrenmişim!

Türkçe öğrenmeye çalışan yabancılar tarafından cümledeki “eski yazı” ifadesi anlaşılmayacağı sebebiyle cümlede sözcüksel değiştirme uygulanmış ve ifade “güzel yazmayı” şeklinde değiştirilmiştir. Cümlede yer alan “vaktiyle” sözcüğü de cümleden çıkarılarak seviyeye uygun olan ve cümlenin anlamlandırılmasını kolaylaştıracak “gençken” ifadesi cümleye eklenmiştir.

4.2. “Aşk Mektupları” Hikâyesiyle İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri

- 1- Rasim kendisine gelen mektubu okuyunca ne yaptı.
 - a) Mektubu yazan kızla görüştü.
 - b) Babasına durumu anlattı.
 - c) Bedia'ya uzun bir mektup yazdı.**
 - d) Mektubu okuyunca sinemaya gitti.
- 2- Bedia mektupları niçin postaneden almak istedi.
 - a) Postane evine yakın olduğu için
 - b) Babasının öğrenmesini istemediği için**
 - c) Rasim'e kolaylık olması için
 - d) Postanede çalıştığı için
- 3- Rasim niçin coğrafya ve edebiyat kitaplarını incelemeye başladı.
 - a) Bedia'nın mektuplarına cevap verebilmek için**
 - b) Okul ödevlerini yapabilmek için
 - c) Tatil planı yaptığı için
 - d) Babası okumasını istediği için
- 4- Annesi Rasim'in mektuplarını bulunca ne yaptı.
 - a) Çok sevindi ve Bedia ile tanışmak istedi.
 - b) Kendisi de cevap yazmak istedi.
 - c) Kocasını Ahmet Bey'e durumu anlattı.**
 - d) Mektupları sakladı ve kimseye söylemedi.
- 5- Aşağıdaki cümleleri doğru / yanlış şeklinde değerlendiriniz.

..... Rasim'in annesinin ismi Bedia'dır. (Y)

..... Rasim mektup almaya başladıktan sonra güzel giyinmeye başlamıştır. (D)

..... Bedia meraklı bir genç kızdır. (D)

..... Rasim güzel yazı yazan bir öğrencidir. (Y)

..... Ahmet Bey mektupları öğrenince çok şaşmıştır. (Y)
- 6- Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları verilen sözcüklerle doğru bir şekilde doldurunuz.

(çözümleri - mektuplarını - korkmadan - mutlaka - sorular)

Çok güzel olduğumu söyleyebilirim. (korkmadan)

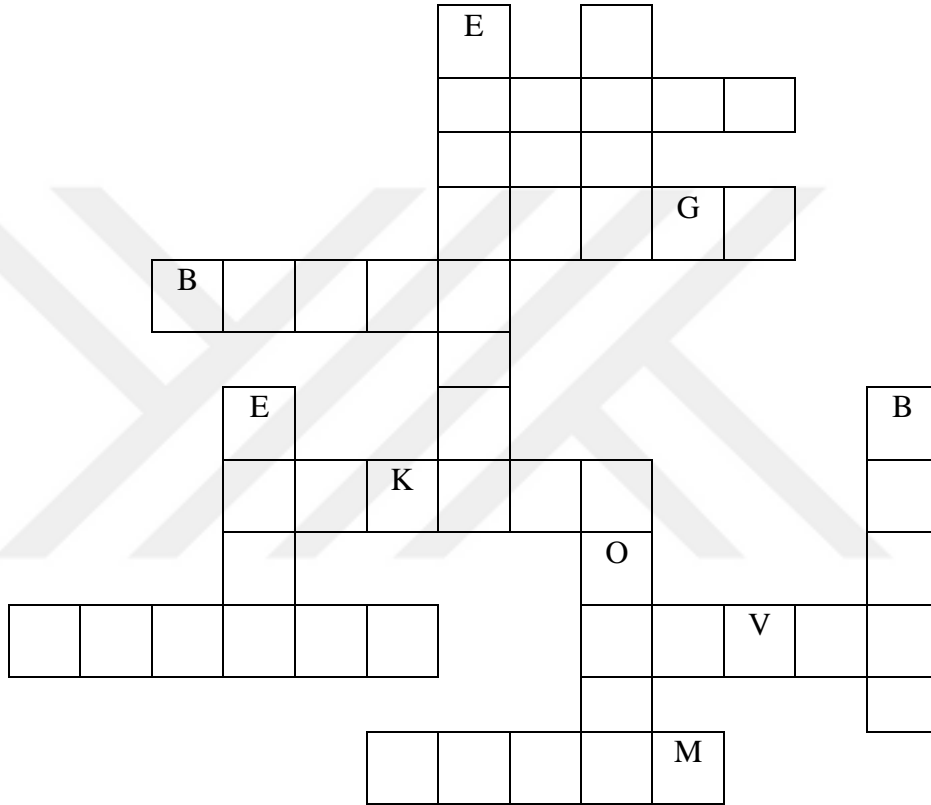
Sizinle görüşmeye karar vermişim. (mutlaka)

Rasim'in odasını düzenlerken buldum. (mektuplarını)

Bazen şöyle sorduğu da oluyordu. (sorular)

Sonunda düşünün düşünün bu buldum. (çözümü)

7- Aşağıda verilen sözcükleri yukarıdaki bulmacaya doğru bir şekilde yerleştiriniz.

BEDİA - MERAK - SEVGİ - OĞUL - BELKİ - MEKTUP - DOĞRU

EMEL - HAYLAZ - EDEBİYAT - POSTA - BİLGİ

4.3. “Bir Yudum Su” Hikâyesinin B1 Seviyesine Uyarlanması

1. CÜMLE:

O.C.: Bugün hava çok güzel baba...

U.C.: Baba bugün hava çok güzel.

Sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümledeki sözcükler yeniden sıralanmış, cümle kurallı cümle haline getirilmiştir.

2. CÜMLE:

O.C.: Beni gezmeye götürür müsün?

U.C.: Beni gezmeye götürür müsün?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

3. CÜMLE:

O.C.: Peki Nevin, söyle araba bulsunlar.

U.C.: Peki Nevin, söyle araba bulsunlar.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

4. CÜMLE:

O.C.: Yok baba... Ben yürümek istiyorum.

U.C.: Hayır baba, araba ile gezmek değil, ben yürümek istiyorum.

Sözcüksel değiştirme uygulanarak cümlenin okuyucu tarafından daha kolay anlaşılabilmesi için cümleye “araba ile gezmek değil” ifadesi eklenerek cümledeki eksilteli bölüm tamamlanmıştır. Cümlenin başındaki “yok” sözcüğü var sözcüğünün zıddı olarak öğrenen okuyucuda bir tereddüte sebep olmaması için “hayır” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

5. CÜMLE:

O.C.: Geçen sene bugün korunun öte tarafındaki ince yoldan deniz kenarına inmiştik.

U.C.: Geçen sene bugün ormanın öte tarafındaki dar yoldan deniz kenarın gitmiştik.

Seviyenin üstünde bir kullanım olan “koru” sözcüğü Ölker’in YTKSS sözlüğünde 236 sık kullanım değerine sahip “orman” sözcüğü ile değiştirilmiştir. Metinde “yol” sözcüğünün sıfatı olarak kullanılan “ince” sözcüğü kalın sözcüğünün zıt anlamlısıdır. “Kalın bir yol” olamayacağı gerekçesiyle ince sözcüğü yerine “geniş” sözcüğünün zıt anlamlısı olan “dar” sözcüğü kullanılmıştır. Cümledeki “inmiştik” sözcüğü de cümlenin okuyucu tarafından daha rahat anlaşılabilmesi için “gitmiştik” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

6. CÜMLE:

O.C.: Yine öyle yaparız.

U.C.: Yine öyle yaparız.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

7. CÜMLE:

O.C.: Güzel, ama...

U.C.: Güzel, ama...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

8. CÜMLE:

O.C.: Yorulurum diye korkuyorsun değil mi baba?

U.C.: Baba, yorulurum diye korkuyorsun değil mi?

Sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümle kurallı hale getirilmiştir.

9. CÜMLE:

O.C.: Nevin bir parça hasta oldu diye çürüklüğe mi atıldı sanıyorsun?

U.C.: Nevin biraz hasta oldu diye yürüyemeyeceğimi mi sanıyorsun?

Metinde yer alan “bir parça” ifadesi alışılmış bir kullanım olmadığı için aynı anlamı karşılayan “biraz” sözcüğü ile değiştirilmiştir. Aynı şekilde “çürüklük” sözcüğü B1 seviyesindeki dil öğrencisine öğretilen bir sözcük değildir. Okuyucunun bu sözcüğü doğru anlamlandırması da kolay olmayacaktır. Cümlenin anlamının kolaylaştırılması amacıyla “çürüklüğe mi atıldı” ifadesi cümleden çıkarılmış ve metnin anlamında bozulma olmaması için cümleye “yürüyemeyeceğimi mi” ifadesi cümleye eklenmiştir.

10. CÜMLE:

O.C.: Ben, yine eskisi gibi yürüyebilirim.

U.C.: Ben, yine eskisi gibi yürüyebilirim.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

11. CÜMLE:

O.C.: Demin evde olup da görmeliydin...

U.C.: Az önce evde yaptıklarımı görmeliydin.

Aydın'ın SGSH çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer verilmeyen “demin” sözcüğü cümleden çıkarılıp yerine aynı anlamı karşılayan “az önce” ifadesi getirilmiştir. Cümlede yer alan “ol-” fiili TDK'nin sözlüğünde birçok anlama geleceğinden okuyucu tarafından bulunmak şeklinde anlamlandırılması kolay olmayacaktır. Bununla beraber aynı sözcüğe “-İp” zarf fiil eki eklenmiş ve ardından “da” bağlacı cümlede yer almıştır. Birçok farklı anlamı barındıran ve birden fazla dil yapısının bulunduğu bu kısa sözcüğün cümleden çıkarılması cümlenin anlamlandırılmasını kolaylaştıracaktır. Cümleye “yaptıklarımı” ifadesinin eklenmesi ile cümlenin anlamında bir kayıp olmaması sağlanmıştır.

12. CÜMLE:

O.C.: Piyano çaldım, karanfilleri suladım, hatta havuzda köpeği yıkadım.

U.C.: Piyano çaldım, karanfilleri suladım, hatta havuzda köpeği yıkadım.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

13. CÜMLE:

O.C.: Artık iyi oluyorum baba...

U.C.: Baba, artık iyileşiyorum.

Sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümle kurallı hale dönüştürülmüştür.

Cümlede yer alan “iyi oluyorum” ifadesi “iyileşiyorum” ifadesiyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

14. CÜMLE:

O.C.: Göreceksin bir ay sonra eskisinden daha kuvvetli, daha şen, daha yaramaz bir kız olacağım...

U.C.: Bir ay sonra eskisinden daha kuvvetli, daha neşeli, daha yaramaz bir kız olacağımı göreceksin.

Metinde yer alan “şen” sözcüğü SGSH çalışmasına göre kitaplarda kullanılan bir sözcük değildir. Uyarlanmış cümlede “şen” yerine yabancılara Türkçe öğretimi A2 seviyesi kitaplarda yer alan aynı anlamdaki “neşeli” sözcüğü kullanılarak sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

Cümledeki sözcükler yeniden sıralanarak sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

15. CÜMLE:

O.C.: İkinci güneşi kısa kumral saçlarının kıvrımları içinde yaldızlı harelere oynuyor, süzgün, şeffaf yüzüne hafif bir pembelik veriyordu.

U.C.: Batmakta olan güneş kısa sarı saçlarının arasında parladıkça hasta, beyaz yüzü pembe pembe oluyordu.

B1 seviyesindeki öğrencilerin henüz öğrenmedikleri “ikinci” sözcüğü cümleden çıkarılmış ve yerine “batmakta olan” ifadesi cümleye eklenmiştir. Cümledeki “kumral” sözcüğü “sarı” sözcüğü ile değiştirilerek seviyeye uygun kullanım sağlanmıştır. Cümledeki “yaldızlı harelere oynuyor” ifadesi B1 seviyesindeki öğrenciler tarafından anlaşılması güç ifade olduğu için cümleden çıkarılmış ve ifadenin cümleye kattığı anlam “parlamak” fiiliyle sağlanmaya çalışılmıştır. Metinde hasta olan kızın yüzü “süzgün” ve “şeffaf” sıfatlarıyla nitelendirilmiştir. Bu sıfatlar SGSH çalışmasına göre seviye üstü kullanımdır. Aynı zamanda bu sözcüklerin YTKSS çalışmasında da sık kullanım değeri oldukça düşüktür. Bu sözcükler metinden çıkarılmış ve kızın yüzü “hasta” ve “beyaz” sıfatlarıyla nitelendirilmiştir. Metinde geçen “pembelik vermek” birleşik fiilinin alışılmış bir kullanım olmaması sebebiyle “pembe pembe oluyordu” ifadesinin kullanımı ile sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

Cümle sıralı bir cümle olduğu için cümlede sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır. İlk cümlenin yüklemi yerine kullanılan “parlamak” sözcüğü zarf fiil olarak “parladıkça” şeklinde kullanılmış ve B1 seviyesinde öğrenilen dil yapısı ile cümle yeniden oluşturulmuştur.

16. CÜMLE:

O.C.: Gelecek bahara seninle uzak bir seyahate gideceğiz değil mi baba?

U.C.: Baba, gelecek bahar seninle uzak bir seyahate gideceğiz değil mi?

Cümledeki “gelecek bahara” sözcüğündeki ek yabancılara Türkçe öğretimi derk kitaplarındaki şekliyle “gelecek bahar” şeklinde kullanılmıştır.

Cümlede sözdizimsel değiştirme gerçekleştirilerek sözcükler kurallı cümle olacak şekilde sıralanmıştır.

17. CÜMLE:

O.C.: Elbette Nevin...

U.C.: Elbette Nevin...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

18. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, kızının ince bileklerini avuçları içine aldı, aylardan beri ilk defa gözlerine bakmaya cesaret etti.

U.C.: Hamit Bey, kızının ince bileklerini avuçları içine aldı, aylardan beri ilk defa gözlerine bakmaya cesaret etti.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

19. CÜMLE:

O.C.: Nevin'in birkaç mevsim ömrü kalmış bir misafir olduğunu biliyordu.

U.C.: Nevin'in birkaç mevsim ömrü kalmış bir misafir olduğunu biliyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

20. CÜMLE:

O.C.: Kızının sarı benekli, kır menekşelerine benzeyen gözlerine her bakışında ona musallat olan bir fikir vardı: Nevin ölecek.

U.C.: Kızının kır çiçeklerine benzeyen gözlerine her bakışında aklından çıkmayan bir fikir vardı: Nevin ölecek.

Metindeki “sarı benekli, kır menekşelerine” ifadesi seviye üstü bir kullanım olduğu için “kır çiçeklerine” ifadesi ile sözcüksel değiştirme yapılmıştır. Cümledeki “musallat” sözcüğü SGSŞ çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında bulunmayan bir sözcük olduğu için cümleden çıkarılmıştır. Cümlenin anlamında değişme olmaması için çıkarılan sözcüğün yerine “aklından çıkmayan” ifadesi eklenmiştir.

21. CÜMLE:

O.C.: Bütün ömrümü sevgisine vakfettiğim bu taze, güzel gözleri bir zaman sonra buselerimle kapamak lâzım gelecek...

U.C.: Bütün ömrümü sevgisi için harcayacağım bu genç, güzel gözleri bir zaman sonra öperek kapamam gerekecek.

Metinde yer olan “vakfettiğim” ibaresi B1 seviyesindeki dil öğrencileri tarafından anlaşılabilir bir kullanım olmadığı için cümleden çıkarılmış ve cümleye aynı anlamı korumak amacıyla “harcadığım” sözcüğü eklenmiştir. Okuyucu tarafından cümlenin daha kolay anlaşılması için “taze sözcüğünde sözcüksel değiştirme uygulanarak yerine “genç” sözcüğü getirilmiştir. Cümledeki “buselerimle kapamak” ifadesindeki “buse” sözcüğü “seviye üstü kullanım olduğu için aynı anlamı korumak amacıyla “öperek” sözcüğü ile değiştirilmiştir. “Buselerimle” ifadesindeki iyelik eki “kapamak” sözcüğüne eklenerek anlam kaybının önüne geçilmiştir. Cümlenin yüklemi “lazım gelecek” ifadesi B1 seviyesindeki öğrenciler tarafından daha kolay anlamlandırılacak “gerekecek” sözcüğüyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

22. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, doktordu.

U.C.: Hamit Bey, doktordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

23. CÜMLE:

O.C.: Fakat onda bir doktordan ziyade bir politikacı ruhu vardı.

U.C.: Fakat onda bir doktordan daha çok bir politikacı ruhu vardı.

“Ziyade” sözcüğü SGSH çalışmasında C1 seviyesinde verilen bir sözcük olarak kayıt altına alınmıştır. Bu sebeple sözcüksel değiştirme uygulanmış ve “daha çok” ifadesi cümlede kullanılmıştır.

24. CÜMLE:

O.C.: Gençliğinin ilk senelerini hapislerde, sürgünlerde geçirmişti.

U.C.: Gençliğinin ilk senelerini hapislerde, sürgünlerde geçirmişti.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

25. CÜMLE:

O.C.: Mamafih o, bu meslekte sebat edecek bir adam değildi.

U.C.: Aslında o bu meslekte devam edecek bir adam değildi.

Metinde yer alan “mamafih” sözcüğü cümleden çıkarılmış ve yerinde seviyeye uygun olarak cümlenin anlamını da değiştirmeyecek şekilde “aslında” sözcüğü eklenerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır. “Sebat” sözcüğü Aydın’a göre kitaplarda kullanılmamış bir sözcük olduğundan “devam” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

26. CÜMLE:

O.C.: Çok dürüst ve metin bir ahlâkı vardı.

U.C.: Çok dürüst ve sağlam bir ahlakı vardı.

Cümlenin anlamını koruyarak anlaşılmasının kolaylaştırılması amacıyla cümledeki “metin” sözcüğü “sağlam” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

27. CÜMLE:

O.C.: Fakat fazla olarak okumayı ve düşünmeyi seviyordu.

U.C.: Fakat fazla olarak okumayı ve düşünmeyi seviyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

28. CÜMLE:

O.C.: Bu tesirler altında politika hayatını adi, bütün o mücadeleleri, dedikoduları lüzumsuz ve sefil görmeğe başladı.

U.C.: Yaşadığı yorucu yılların ardından politika hayatını gereksiz görmeye başladı.

Cümlenin yoğunluğunun azaltılması amacıyla cümlede sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. “Bu tesirler altında” ifadesindeki maksat B1 seviyesi okuyucusu tarafından kolay anlaşılamayacağı için bu ifadenin yerine “yaşadığı yorucu yılların ardından” ifadesi getirilmiştir. Cümledeki “adi, bütün o mücadeleleri, dedikoduları ... ve sefil” ifadeleri cümleden çıkarılmış, “lüzumsuz” sözcüğü de seviyeye uygun olan “gereksiz” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

29. CÜMLE:

O.C.: Hayatının bu ikinci safhasında Hamit Bey, bir «serbest fikir» havarisi oldu.

U.C.: Hayatının bu ikinci aşamasında Hamit Bey, bir özgürlük temsilcisi oldu.

Cümlede yer alan “safha” sözcüğü seviyeye uygun olarak aynı anlama gelen “aşama” sözcüğü ile değiştirilmiştir. B1 seviyesindeki okurlar tarafından anlamlandırılması zor olacak “serbest fikir havarisi” ifadesi yerine “özgürlük temsilcisi” kullanılarak cümlede sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

30. CÜMLE:

O.C.: Ara sıra eski meslektaşlarıyla münakaşa ederdi:

U.C.: Ara sıra eski meslektaşlarıyla tartıştırdı:

Aydın’ın SGSH çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer almayan “münakaşa” sözcüğü cümleden çıkarılmış cümleye “tartışmak” sözcüğü eklenmiştir.

31. CÜMLE:

O.C.: «İdareleri değiştirmek neye yarar, her şeyden evvel ruhları değiştirmeli...

U.C.: “Yönetimleri değiştirmek neye yarar, her şeyden evvel düşünceleri değiştirmeli” derdi.

Cümlede sözcüksel değiştirmeler uygulanarak “idareleri” sözcüğü “yönetimleri” sözcüğü ile değiştirilmiş, “ruhları değiştirmeleri” ifadesinin yerine daha kolay anlaşılacak “düşünceleri değiştirmeli” ifadesi kullanılmıştır.

32. CÜMLE:

O.C.: İnsanlar bâtil itikatların tesiri altında yaşadıkça iyi ve mesut olamazlar...

U.C.: İnsanlar yanlış inançların etkisi altında yaşadıkça iyi ve mutlu olamazlar...

“Batıl itikatlar” ifadesi bu seviyedeki öğrencilerin anlamlandırabileceği bir ifade olmadığı için sözcüksel değiştirme uygulanmış ve cümlede “yanlış inançlar” ifadesi kullanılmıştır. “Tesir” sözcüğü ve “mesut” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında kullanılmadığı için bu sözcükler sırasıyla “etki” ve “mutlu” sözcükleriyle değiştirilmiştir.

33. CÜMLE:

O.C.: Ben, harikulade bir doktor olmak, insanlık üzerinde büyük bir ameliyat yapmak isterdim.

U.C.: Ben harika bir doktor olmak, insanlık üzerinde büyük bir ameliyat yapmak isterdim.

Metinde yer alan “harikulade” ifadesi okuyucunun bilmediği bir kelime olduğu ve okurlarca anlamlandırılması zor olacağı için “harika” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

34. CÜMLE:

O.C.: Kalp denilen emel ve elem yatağını koparıp atmak, hayal denilen intan membanı kurutmak...

U.C.: Kalp denilen arzu ve üzüntü yatağını koparıp atmak, hayal denilen hastalık kaynağını kurutmak isterdim.

Cümlede yer alan “emel ve elem” ifadesi “arzu ve üzüntü olarak değiştirilmiştir. “İntan” sözcüğü TDK sözcüğünde kayıt altına alındığı üzere eski bir sözcük olup “hastalık, mikrop” anlamındadır. Bu ifade cümleden çıkarılmış ve sözcüğün yerine “hastalık” sözcüğü cümleye eklenmiştir. Cümledeki bir diğer sözcüksel değiştirme de “memba” sözcüğünün yerine “kaynak” sözcüğünün kullanılmasıdır.

35. CÜMLE:

O.C.: İnsanlar, ancak o vakit mesut olabilirler.

U.C.: İnsanlar, ancak o vakit mutlu olabilirler.

Cümledeki “mesut” sözcüğüne sözcüksel değiştirme uygulanarak “mutlu” sözcüğü cümlede kullanılmıştır.

36. CÜMLE:

O.C.: Bu şartlar içinde doğan, yaşayan, ölen bir insanın saadetini düşününüz.

U.C.: Bu şartlar içinde doğan, yaşayan, ölen bir insanın mutlu olmasını düşününüz.

Cümlede geçen “saadet” sözcüğü SGSŞ çalışmasına göre C1 düzeyi kitaplarda öğrencilere verilmiştir. Bu sözcüğün yerine “mutlu olmalarını” ifadesi kullanılarak sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

37. CÜMLE:

O.C.: Her çocuk, bir karanlık âlem gibi doğuyor; fikirlerin parlak meşalesi yavaş yavaş yanıyor.

U.C.: Her çocuk, bir karanlık âlem gibi doğuyor; fikirlerin parlak ışığı yavaş yavaş parlıyor.

Metindeki “meşale” sözcüğü seviye üstü bir kullanım olduğundan cümleden çıkarılmış ve onun yerine anlamla uyumlu olarak “ışık” sözcüğü cümleye eklenmiştir. Cümlenin yüklemi olan “yanıyor” sözcüğü kullanılan “ışık” sözcüğü ile uyumlu olması amacıyla “parlıyor” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

38. CÜMLE:

O.C.: Hayat, bu ışıklar içinde bir şehrâyine benziyor.

U.C.: Hayat, bu ışıklar içinde bir şölene benziyor.

“Şehrâyin” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer almayan bir sözcük olması dolayısıyla bu sözcük, cümledeki anlamını karşılayan “şölen” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

39. CÜMLE:

O.C.: Sonra bir gün ihtiras, elem, ezel düşüncesi, ebet endişesi ne olduğunu bilmeden bu ziya âlemine gözlerini kapıyor.»

U.C.: Sonra bir gün hırs, üzüntü, geçmişin pişmanlığı, gelecek kaygısı ile ne olduğunu bilmeden bu ışıklı dünyaya gözlerini kapıyor.

Aydın’ın SGSŞ çalışmasına göre “elem, ebet ve ziya” sözcükleri yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında kullanımı tercih edilen sözcükler değildir, “ihtiras, ezel, endişe” sözcükleri de C1 seviyesi kitaplarda öğretilmiştir. Bu sebeple bu sözcükler cümleden çıkarılmış ve cümleye seviyeye uygun olarak “üzüntü, gelecek, ışık, hırs, geçmiş ve düşünce” sözcükleri eklenerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. Cümlede geçen “âlem” sözcüğü seviyeye uygun olduğu halde “ziya” sözcüğünün cümleden çıkarılması ve yerine eklenen “ışıklı” sözcüğüne uyumlu olması amacıyla bu sözcük “dünya” olarak değiştirilmiştir.

40. CÜMLE:

O.C.: Doktor Hâmid’in kuru, haşin, maddî nazariyeleri, etrafındakileri daima biraz ürkütmüştü.

U.C.: Doktor Hamit’in sert görüşleri etrafındakileri daima biraz korkutmuştur.

Cümledeki yoğunluğu azalmak ve seviye üstü sözcüklerin cümlede yer almaması amacıyla “kuru, haşın, maddi” sözcükleri cümleden çıkarılmış cümleye “sert” sözcüğü eklenerek cümledeki anlam kaybı aza indirilmiştir. Bir diğer sözcüksel değiştirme işlemi olarak “nazariye” sözcüğü eş anlamlısı olan “görüş” sözcüğü ile ve “ürkütmüşü” ifadesi “korkutmuşu” ifadesiyle değiştirilmiştir.

41. CÜMLE:

O.C.: Fakat dürüst ruhu, inkâr ettiği kalbinden gizli bir memba gibi sızan rikkat ve şefkati ona anlaşılmaz bir cazibe verirdi.

U.C.: Fakat dürüst ruhu ve inkâr ettiği kalbinden gizlice ortaya çıkan nazik ve sevgi dolu ahlakı ona farklı bir çekicilik katardı.

Cümledeki “gizli bir memba gibi sızan” ibaresi seviyeye uygun olması amacıyla gizlice ortaya çıkan” şeklinde uyarlanmıştır. Seviyenin üstünde kullanım olan “rikkat ve şefkati” ifadesi nazik ve sevgi dolu” olarak değiştirilmiş ve cümleye kattıkları anlamın tamamlanabilmesi için “ahlak” sözcüğü cümleye eklenmiştir. TDK’nin sözlüğünde “cazibe” sözcüğünün anlamı “alım, çekicilik” olarak belirtilmiştir. C1 seviyesi kitaplarda yer alan bu sözcüğün yerine aynı anlamdaki “çekicilik” sözcüğü kullanılmıştır. Sözcüksel değiştirme işleminde cümlede anlam karmaşası olmaması için “anlaşılmaz bir cazibe” şeklindeki kullanım “farklı bir çekicilik” olarak değiştirilmiştir.

42. CÜMLE:

O.C.: Zevcesi vefat ettiği zaman kırk yaşındaydı.

U.C.: Eşi öldüğünde kırk yaşındaydı.

Metinde yer alan “zevce” sözcüğüne “eş” olarak sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. “Vefat etmek” birleşik fiili yerine seviyeye uygun “ölmek” fiili kullanılmış ve seviyede verilen dil yapısına uygun olarak “öldüğünde” şekliyle cümlede kullanılmıştır. Eklenen sözcükteki zarf fiil ekinde zaman anlamı olduğu için orijinal cümledeki “zaman” sözcüğü cümleden çıkarılmıştır.

43. CÜMLE:

O.C.: Kızı Nevin on iki yaşında öksüz kalıyordu.

U.C.: Kızı Nevin on iki yaşında öksüz kalıyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

44. CÜMLE:

O.C.: Yeniden bir aile yuvası kurabilirdi.

U.C.: Yeniden bir aile yuvası kurabilirdi.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

45. CÜMLE:

O.C.: Fakat henüz genç olmasına rağmen içinde anlaşılmaz bir yaşamak yorgunluğu vardı.

U.C.: Fakat henüz genç olmasına rağmen içinde anlaşılmaz bir yaşamak yorgunluğu vardı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

46. CÜMLE:

O.C.: Hayatını Nevin'e vakfetmeğe karar verdi.

U.C.: Kalan ömrünü Nevin için geçirmeye karar verdi.

Cümlede yer alan “hayatını vakfetmek” ifadesi Türkçe öğrenen yabancılar için anlaşılması güç bir ifade olduğundan cümleden çıkarılmış ve B1 seviyesindeki öğrenciler için anlamlandırılması kolay olacak şekilde “kalan ömrünü ...için geçirmek” şeklinde cümleye ekleme yapılmıştır.

47. CÜMLE:

O.C.: Kendi nazariyelerini çocuğuna tatbik edecek, onu itikatsız, açık vicdanlı, mesut, maddî bir genç kız olarak yetiştirecekti.

U.C.: Kendi görüşlerini çocuğuna öğretecek, onu yanlış inançlardan uzak, vicdanlı, mutlu bir kız olarak yetiştirecekti.

Cümlede sözcüksel değiştirme yapılarak “nazariye” sözcüğü “görüş” olarak, “itikatsız” sözcüğü “yanlış inançlardan uzak” şeklinde, “mesut” sözcüğü “mutlu” olarak uyarlanan cümlede kullanılmıştır. “Çocuğuna tatbik edecek” ifadesi “çocuğuna öğretecek” olarak değiştirilmiştir. Metinde yer alan ve “vicdan” sözcüğünün sıfatı olarak kullanılan “açık” sözcüğü ve “bir kız” tamlamasının sıfatı olarak kullanılan “maddî” sözcüğü cümleden çıkarılmıştır.

48. CÜMLE:

O.C.: İlk işi çocuğuna hayalperest masallar söyleyen Çerkez dadısıyla, evdeki çocuklara yeşil başörtüleri örttürüp ilahiler okutan hoca hanımdan ayırmak oldu.

U.C.: İlk işi çocuğuna hayallerle dolu masallar anlatan hizmetçi ile evdeki çocuklara dini müzikler öğreten hoca hanımdan kızını ayırmak oldu.

Cümledeki “hayalperest masallar” ifadesi yerine hayallerle dolu masallar” ifadesinin kullanılması B1 seviyesindeki okurlar tarafından daha rahat anlaşılacağından sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. “Çerkez dadı” ifadesinde “Çerkez” sözcüğü metinden çıkarılmış “dadı” sözcüğü “hizmetçi” olarak değiştirilmiştir. Metindeki “yeşil başörtüleri örttürüp” ifadesi cümlenin yoğunluğunun azaltılması ve cümlenin daha kolay anlaşılabilmesi amacıyla cümleden çıkarılmıştır. “İlahi” sözcüğü bu seviyedeki öğrencilere henüz öğretilmediği için sözcük “dini müzikler öğreten” ifadesiyle değiştirilmiştir.

Cümlede anlam eksikliği olmaması için cümleye “kızını” sözcüğü eklenerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

49. CÜMLE:

O.C.: Bu çocuk ruhuna daha iyi hulul etmek için o da çocuk oluyor, saatlerce Nevin'le oynuyordu.

U.C.: Bu çocuk ruhuna daha iyi dokunabilmek için o da çocuk oluyor, saatlerce Nevin'le oynuyordu.

Metindeki “hulul etmek” birleşik fiili yerine cümledeki anlamını karşılayan “dokunabilmek” sözcüğünün kullanımı ile sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

50. CÜMLE:

O.C.: Sonra küçük kızı dizlerinin üstüne alarak ona yavaş yavaş fikirlerini telkine başlıyordu.

U.C.: Sonra küçük kızı dizlerinin üstüne alarak ona yavaş yavaş fikirlerini anlatmaya başlıyordu.

Cümledeki “telkin” sözcüğüne yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer verilmediği için sözcüksel değiştirme uygulanarak sözcük “anlamak” olarak uyarlanmış cümlede yer almıştır.

51. CÜMLE:

O.C.: Nevin, on sekiz yaşına gelmişti.

U.C.: Nevin, on sekiz yaşına gelmişti.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

52. CÜMLE:

O.C.: Babasını bir mabut gibi seviyordu.

U.C.: Babasını çok seviyordu.

Cümlede aşırılığı anlatmak için kullanılan “bir mabut gibi” ifadesi Aydın’ın SGSŞ çalışmasına göre kitaplarda yer almamaktadır. Bu seviyedeki okurlar tarafından anlaşılması zor olacağından ifadenin yerine “çok” sözcüğü kullanılmış, sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

53. CÜMLE:

O.C.: Açık fikirli, malûmatlı, iyi ahlâklı bir genç kız olmuştu.

U.C.: Açık fikirli, bilgili, iyi ahlaklı bir genç kız olmuştu.

Yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında öğretilmeyen “malumatlı” sözcüğünde sözcüksel değiştirme yapılmış ve sözcük “bilgili” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

54. CÜMLE:

O.C.: Hali, tavrı biraz çocuğa benziyordu.

U.C.: Hali tavrı biraz çocuğa benziyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

55. CÜMLE:

O.C.: Fakat fikri, ruhu itibariyle öteki akraba çocuklarından büsbütün başkaydı.

U.C.: Fakat fikri, ruhu bakımından öteki akraba çocuklarından tamamen başkaydı.

Metinde yer alan “itibariyle” sözcüğü B1 seviyesine uygun olmayan bir kullanım olduğu için “bakımından” olarak cümlede sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. Aynı şekilde “büsbütün” sözcüğü de “tamamen” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

56. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey «güzel eserim» diye onunla iftihar ediyordu.

U.C.: Hamit Bey “güzel eserim” diye onunla övünüyordu.

Cümlede kullanılan “iftihar etmek” fiili seviyeye uygun olması amacıyla “övünmek” fiiliyle sözcüksel değiştirme yapılmıştır.

57. CÜMLE:

O.C.: Fakat bu güzel eserin yalnız bir şeyi eksikti: Neşe ve emel.

U.C.: Fakat bu güzel eserinden yalnız bir şey eksikti: neşe ve arzu.

Cümledeki “emel” sözcüğü “arzu” olarak değiştirilmiş, ifadenin seviyeye uygun olması için sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

58. CÜMLE:

O.C.: Nevin, kış sonlarından beri hastaydı.

U.C.: Nevin, kış sonlarından beri hastaydı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

59. CÜMLE:

O.C.: Bütün tedbirlere, tedavilere rağmen günden güne ilerleyen bir veremi vardı.

U.C.: Bütün tedbirlere, tedavilere rağmen günden güne ilerleyen bir veremi vardı.

Metinde yer alan “verem” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer verilen sözcüklerden değildir. Buna rağmen bir önceki cümlede kızın hasta olduğu okuyucuya söylenmiştir. Okuyucunun metinden “verem” sözcüğünün hastalık adı olduğunu anlaması mümkündür. Bu gerekçeyle orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

60. CÜMLE:

O.C.: Dünya, Hamit Beyin başına yıkılmıştı.

U.C.: Hamit beyin dünya başına yıkılmıştı.

Cümlede yer alan deyimın daha rahat anlaşılması amacıyla cümlede sözdizimsel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

61. CÜMLE:

O.C.: Fakat, onun bir baba vazifesi daha vardı:

U.C.: Fakat, baba olarak onun bir görevi daha vardı.

Cümlenin daha kolay anlamlandırılabilmesi için cümledeki sözcükler yeniden sıralanmış, sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

Metne “olarak” sözcüğü eklenerek ve C1 seviyesi kitaplarda karşılaştıkları “vazife” sözcüğü yerine “görev” sözcüğü cümlede kullanılarak sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

62. CÜMLE:

O.C.: Çocuğunu ölünceye kadar mesut etmek...

U.C.: Çocuğunu ölünceye kadar mutlu etmek...

Metinde yer alan “mesut etmek” ifadesi yerine “mutlu etmek” ifadesi kullanılarak sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

63. CÜMLE:

O.C.: Ara sıra onu toprağa bıraktıktan sonra boş evine döneceği geceyi düşünürdü.

U.C.: Ara sıra onu toprağa bıraktıktan sonra boş evine döneceği geceyi düşünürdü.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

64. CÜMLE:

O.C.: Öyle sanıyordu ki, Nevin'in bütün arzulan yerine gelirse o gecenin acısını daha mazlumane tahammül edecek...

U.C.: Nevin'in bütün istekleri yerine gelirse o gecenin acısını daha sakin ve sabırlı yaşayabileceğini sanıyordu.

Metinde geçen “arzu” sözcüğü seviyeye uygun olarak “istek” sözcüğü ile değiştirilmiştir. “Mazlumâne” sözcüğü B1 seviyesindeki okurlar için anlaşılması güç bir sözcük olduğu için bu sözcüğün yerine “sakin” sözcüğü getirilmiştir. “Tahammül et” sözcüğü “sabırla karşılamak” anlamında kullanılmıştır. Cümlenin gelişine de uygun olarak mazlumâne tahammül edecek ifadesi sözcüksel değiştirme işlemi ile uyarlanmış cümlede “sakin ve sabırlı yaşayabileceğini” şeklinde kullanılmıştır.

Cümleye sözdizimsel değiştirme uygulanarak sözcükler yeniden sıralanmış, cümleleri bağlayan “ki” bağlacı cümleden çıkarılarak tek cümle haline dönüştürülmüştür.

65. CÜMLE:

O.C.: Fakat Nevin, hiçbir şey istemiyordu.

U.C.: Fakat Nevin, hiçbir şey istemiyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

66. CÜMLE:

O.C.: O, ne teklif ederse gözlerini önüne indiriyor: «Sen bilirsin baba!» diyordu.

U.C.: O, ne teklif ederse gözlerini önüne indiriyor: «Sen bilirsin baba!» diyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

67. CÜMLE:

O.C.: Ağaçların arasındaki dar yoldan denize iniyorlardı.

U.C.: Ağaçların arasındaki dar yoldan denize iniyorlardı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

68. CÜMLE:

O.C.: Nevin, başörtüsünü omuzlarına indirmiş, kıvırcık çocuk başı akşam güneşinin içinde daha sarı, gözleri daha taze ve mesut, babasının önünde yürüyordu.

U.C.: Nevin, başörtüsünü omuzlarına indirmiş, kıvırcık çocuk başı akşam güneşinin içinde daha sarı, gözleri daha parlak ve mutlu, babasının önünde yürüyordu.

Metinde yer alan gözleri daha taze ve mesut” ibaresindeki “taze” sözcüğü “bayat” sözcüğünün zıt anlamlısı olarak öğretildiğinden okuyucuda anlam çelişmesine sebep olabilir. Bu sebeple “parlak” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. İfadedeki “mesut” sözcüğü daha sık kullanılan “mutlu” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

69. CÜMLE:

O.C.: Bir taş yığınının ibaret kalmış yosunlu bir çeşme başında iki fakir kız çocuğuna tesadüf ettiler.

U.C.: Bakımsızlıktan her tarafını yosun kaplamış bir çeşme başında iki fakir kız çocuğuna rastladılar.

Cümlede geçen “bir taş yığınının ibaret kalmış” ifadesinde “yığın” sözcüğü ve “ibaret” sözcüğü seviye üstü bir kullanım olduğundan cümlede daha rahat anlamlandırılabilmesi amacıyla ifade cümleden çıkarılmış ve “bakımsızlıktan her tarafını yosun kaplamış” ifadesi cümleye eklenerek cümlede sözcüksel değiştirme

gerçekleştirilmiştir. Cümlenin yüklemde yer alan “tesadüf ettiler” ifadesi “rastladılar” şeklinde değiştirilerek seviyeye uygun kullanım sağlanmıştır.

70. CÜMLE:

O.C.: Büyüğü on iki, küçüğü yedi yaşlarındaydı.

U.C.: Büyüğü on iki, küçüğü yedi yaşlarındaydı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

71. CÜMLE:

O.C.: Küçük kız, elindeki teneke maşrapaya çeşmeden su doldurmuş, korka korka Nevin’e yaklaşmıştı.

U.C.: Küçük kız elindeki metal kaba çeşmeden su doldurmuş, korka korka Nevin’e yaklaşmıştı.

Metinde kullanılan “teneke maşrapa” ifadesi okuyucunun cümleyi daha rahat anlayabilmesi için sözcüksel değiştirme uygulanmış, ifade “metal kap” olarak değiştirilmiştir.

72. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, gülümsedi, yeleğinin cebinden birkaç kuruş çıkarıp çocuğa uzattı: al kızım... Su istemiyoruz...

U.C.: Hamit Bey, gülümsedi, ceketinin cebinden birkaç kuruş çıkarıp çocuğa uzatarak al kızım... su istemiyoruz, dedi.

“Yelek” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında C1 seviyesinde öğrencilere verilmektedir. Bu sebeple sözcük yerine “ceket” sözcüğü kullanılmıştır.

Cümlede sözdizimsel değiştirme gerçekleştirme uygulanmış, “uzattı” sözcüğü “uzatarak” şeklinde zarf fiil olarak değiştirilmiştir. Cümle sonuna okuyucunun cümleyi daha rahat anlamlandırması amacıyla “dedi” yüklemi eklenmiştir.

73. CÜMLE:

O.C.: Kız, parayı kabul etmiyor, anlaşılmaz bir inat ile suyu Nevin'e uzatıyordu.

U.C.: Kız, parayı kabul etmiyor, anlaşılmaz bir inat ile suyu Nevin'e uzatıyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

74. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, ablasıyla konuşmağa başladı:

U.C.: Hamit Bey, kızın ablasıyla konuşmağa başladı:

Cümledeki anlam belirsizliğini gidermek amacıyla cümleye “kızın” sözcüğü eklenmiş, sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

75. CÜMLE:

O.C.: Kardeşin niçin mutlaka su içirmek istiyor?

U.C.: Kardeşin niçin mutlaka su içirmek istiyor?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

76. CÜMLE:

O.C.: O, mahcup bir tebessümle cevap verdi:

U.C.: O, utanarak biraz gülümsemeyle cevap verdi:

Metinde yer alan “mahcup” sözcüğü seviyenin üstünde bir kullanım olduğu ve ders kitaplarında bu sözcüğe yer verilmediği için sözcüksel değiştirme uygulanmış ve sözcük “utanarak” şeklinde uyarlanmış cümlede yer almıştır. Aynı şekilde “bir tebessüm” ifadesi devamında aktarılan üzüntü dolu bilgi de göz önünde bulundurularak “biraz” sıfatıyla nitelendirilerek “gülümsemeyle” şeklinde ifade edilmiştir.

77. CÜMLE:

O.C.: Bizim annemiz öldü.

U.C.: Bizim annemiz öldü.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

78. CÜMLE:

O.C.: Nah şuracıktaki mezarda yatar.

U.C.: İşte şuradaki mezarda yatar.

Cümledeki “nah şuracıktaki” ifadesi argo kullanım olduğu ve Türkçeyi yeni öğrenen okuyucular tarafından anlamlandırılmayacağı için “işte şuradaki” ifadesiyle değiştirilmiş, sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

79. CÜMLE:

O.C.: Hoca söyledi ki, ölümler geceleri mezarlarında susuzluktan yanarlarmış, dünyada kalan çocukları susamışlara su verilerse onlar da serinlermiş...

U.C.: Hoca, “ölümler geceleri mezarlarında susuzluktan yanarlarmış, dünyada kalan çocukları susamışlara su verilerse onlar da serinlermiş,” dedi.

Cümlenin daha rahat anlamlandırılabilmesi amacıyla cümle kurallı hale getirilerek sözdizimsel değiştirme uygulanmıştır.

80. CÜMLE:

O.C.: Yolculara su verdiğimiz geceler annemiz yeşil duvaklarla Ayşe'nin rüyasına giriyor, değil mi Ayşe?

U.C.: Yolculara su verdiğimiz geceler annemiz yeşil başörtüsü ile Ayşe'nin rüyasına giriyor, değil mi Ayşe.

“Duvak” sözcüğü seviye üstü bir kullanım olması sebebiyle okuyucu tarafından bilinen “başörtüsü” sözcüğü ile sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

81. CÜMLE:

O.C.: Nevin'in eteğini hâlâ bırakmayan küçük kız, başını sallayarak gülümsedi.

U.C.: Nevin'in eteğini hâlâ bırakmayan küçük kız, başını sallayarak gülümsedi.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

82. CÜMLE:

O.C.: Ablası devam ediyordu:

U.C.: Ablası devam ediyordu:

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

83. CÜMLE:

O.C.: Bugün buradan kimse geçmedi.

U.C.: Bugün buradan kimse geçmedi.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

84. CÜMLE:

O.C.: Artık gidelim diyorum...

U.C.: Artık gidelim diyorum...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

85. CÜMLE:

O.C.: Ayşe, “annemiz susuz ne yapar?” diye ağlıyor.

U.C.: Ayşe, “annemiz susuz ne yapar?” diye ağlıyor.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

86. CÜMLE:

O.C.: Nevin, küçüğün yüzünü daha yakından görmek ister gibi yere çömeldi.

U.C.: Nevin, küçüğün yüzünü daha yakından görmek ister gibi yere eğildi.

Cümlenin yüklemi yabancılara Türkçe öğretilimi kitaplarında kullanılan bir sözcük olmadığı için çömeldi” sözcüğüne “eğildi” şeklinde sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

87. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, onun maşrapayı aldığını, mukaddes bir şeyi öper gibi dudaklarına götürdüğünü gördü.

U.C.: Hamit Bey, onun su kabını aldığını, kutsal bir şeyi öper gibi dudaklarına götürdüğünü gördü.

Metinde sözcüksel değiştirmeler gerçekteşirilerek “maşrapa” sözcüğünün yerine “su kabı” ifadesi kullanılmış ve B1 seviyedeki okurların anlaması kolaylaştırılmıştır. Cümlede yer alan “mukaddes” sözcüğü de yabancılara Türkçe öğretilimi kitaplarında kullanılan bir sözcük olmadığı için “kutsal” olarak değiştirilmıştir.

88. CÜMLE:

O.C.: Hemen bileğine yapıştı: Ne yapıyorsun Nevin?

U.C.: Hemen bileğini tutarak Nevin, ne yapıyorsun, dedi.

Cümleye sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümle yeniden oluşturulmuş, cümle içerisindeki yüklem zarf fiile dönüştürülerek akış sağlanmış ve cümlenin sonuna “dedi” ifadesi eklenerek cümlenin anlamlandırılması kolaylaştırılmıştır.

Metinde geçen “yapışmak” sözcüğünün temel anlamı dışında kullanılması okuyucunun cümleyi anlamlandırmasını zorlaştıracadından ifade cümleden çıkarılmış ve cümleye anlama uygun olarak “tutmak” sözcüğü eklenerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

89. CÜMLE:

O.C.: Bu pis su içilir mi?

U.C.: Bu pis su içilir mi?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

90. CÜMLE:

O.C.: Hasta mı olacaksın?

U.C.: Hasta mı olacaksın?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

91. CÜMLE:

O.C.: Nevin, yavaş yavaş ağlayarak: Bırak baba, dedi.

U.C.: Nevin, yavaş yavaş ağlayarak: Bırak baba, dedi.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

92. CÜMLE:

O.C.: Ayşe'nin annesi de benim annem gibi susuz yanmasın...

U.C.: Ayşe'nin annesi de benim annem gibi susuz yanmasın...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

93. CÜMLE:

O.C.: Ne diyorsun Nevin?

U.C.: Ne diyorsun Nevin?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

94. CÜMLE:

O.C.: Bunu senin ağzından mı işitiyorum?

U.C.: Bunu senin ağzından mı işitiyorum?

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

95. CÜMLE:

O.C.: Sen ki serbest fikirli bir kızsın!

U.C.: Sen özgür fikirli bir kızsın!

Cümledeki “ki” bağlacı cümleden çıkarılarak cümlenin basitleştirilmesi sağlanmıştır. Cümlede yer alan “serbest fikirli” ifadesinde anlamın daha iyi anlaşılması için “özgür fikirli” olarak değiştirilmiştir.

96. CÜMLE:

O.C.: Genç kız, ağlamakta devam ediyordu:

U.C.: Genç kız, ağlamakta devam ediyordu:

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

97. CÜMLE:

O.C.: Neme lâzım?

U.C.: Bana ne?

Cümle okuyucu tarafından daha rahat anlaşılması için “bana ne” şeklinde ifade edilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

98. CÜMLE:

O.C.: Mademki Ayşe inanıyor...

U.C.: Mademki Ayşe inanıyor...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

99. CÜMLE:

O.C.: Nevin’in solgun yanaklarından akan yaşlar, maşrapadaki bulanık suya karışıyor, ince dudaklarının kenarından sızarak boğuk hıçkırıqlarla titreyen boynuna, göğsüne damlıyordu.

U.C.: Nevin’in yanaklarından akan yaşlar kaptaki kirli suya karışıyor, ince dudaklarının kenarından sızarak ağlarken titreyen boynuna ve göğsüne damlıyordu.

Metinde yer verilen ancak B1 seviyesindeki okuyucular tarafından anlamlandırılması güç olan “solgun” ve “boğuk” sözcükleri cümleden çıkarılmıştır. Su kabı anlamındaki “maşrapa” sözcüğünden sonra “su” sözcüğü de cümlede mevcut olduğu için sözcük “kap” olarak değiştirilmiştir. “Bulanık” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında öğretilen sözcüklerden olmadığı için uyarlanmış cümlede bu sözcüğün yerine “kirli” sözcüğü kullanılmıştır. Orijinal cümledeki “hıçkırıqlar” sözcüğü okuyucular tarafından henüz öğrenilmediği için cümleden çıkarılmış yerine cümledeki

anlamını karşılamak amacıyla “ağlarken” ifadesi eklenmiştir. Bu işlemlerin tamamı sözcüksel değiştirmelerdir.

100. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, artık maşrapayı onun elinden almayı düşünmüyordu.

U.C.: Hamit Bey, su kabını onun elinden almayı artık düşünmüyordu.

Cümlenin anlamlandırılmasının kolay olması amacıyla sözdizimsel değiştirme uygulanmış, cümledeki zarf yükleme yaklaştırılmıştır.

101. CÜMLE:

O.C.: Ona öyle geliyordu ki Nevin, bu suyu bir hülya ve teselli ırmağından içiyor, kendisinin bütün şefkati, ihtimamı onu bu bulanık su kadar mesut etmedi.

U.C.: Ona, Nevin bu suyu bir hayal ırmağından içiyor, gibi geliyordu. Kendisinin bütün sevgisi ve ilgisi onu bu kirli su kadar mutlu etmedi.

Uzun ve sıralı bir cümle olduğu için cümlede sözdizimsel değiştirme uygulanmış, cümledeki “ki” bağlacıyla oluşan cümlenin ve sıralı yapıdaki cümlenin kullanımı ortadan kaldırılmış, ifade iki ayrı cümle olarak uyarlanmıştır.

Metinde yer alan “öyle geliyordu ki” ifadesi yerine birinci cümle sonuna “gibi geliyordu” ifadesi kullanılmıştır. “Hülya ve teselli ırmağı” tamlaması yerine daha sade bir söyleyiş olarak “hayal ırmağı” tamlaması cümlede kullanılmıştır. Cümlede yer alan “şefkat” ve “ihtimam” sözcükleri seviye üstü kullanım olduğu için cümleden çıkarılmış yerlerine sırasıyla “sevgi” ve “ilgi” sözcükleri eklenmiştir. Cümledeki “bulanık sözcüğü yabancılara Türkçe öğretilimi kitaplarında yer almadığından aynı anlamı veren “kirli” sözcüğü ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

102. CÜMLE:

O.C.: Nevin, bu sudan içtikten sonra mesut ölecek...

U.C.: Nevin, bu sudan içtikten sonra mutlu ölecek, diye hissetti.

Sözcüksel değiştirimin uygulanmasıyla cümledeki “mesut” sözcüğü daha sık kullanılan ve yabancılara Türkçe öğretilimi kitaplarında yer bulan “mutlu” sözcüğü ile değiştirilmiştir. Cümlenin okuyucu tarafından anlamlandırılmasını kolaylaştırmak amacıyla cümlenin sonuna “diye hissetti” ifadesi eklenmiştir.

103. CÜMLE:

O.C.: Nevin, çeşmeden avuçlarına su alarak yüzünü yıkıyor, fakat gözyaşları bir türlü dinmek bilmiyordu.

U.C.: Nevin, çeşmeden avuçlarına su alarak yüzünü yıkıyor, fakat gözyaşları akmaya devam ediyordu.

Metinde geçen “dinmek” sözcüğü B1 seviyesindeki okuyucular tarafından bilinmediği için “bir türlü dinmek bilmiyordu” ifadesi “akmaya devam ediyordu şeklinde değiştirilerek sözcüksel değiştirme gerçekleştirilmiştir.

104. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey korkak, mahcup bir teessürle onun ellerini tuttu:

U.C.: Hamit Bey korkarak, utanarak ve üzülererek onun ellerini tuttu.

Metinde yer alan “korkak” sözcüğü SGSŞ çalışmasına göre C1 Seviyesinde verilen sözcüklerdendir. Benzer bir şekilde “mahcup” ve “teessür” B1 seviyesindeki öğrencilere öğretilen sözcüklerden değildir. Bu sebeple uyarlanmış cümlede sözcüklerin anlamını karşılayan “korkarak, utanarak ve üzülererek” şeklinde zarf fiiller yer almıştır.

105. CÜMLE:

O.C.: “Bu avuçlardan bana da su içir Nevin, bizim ölümüz de susuz kalmasın!» dedi.

U.C.: Nevin, bu avuçlarla bana da su içir, bizim ölümüz de susuz kalmasın, dedi

Cümlede sözdizimsel değiştirme yapılarak sözcükler hitap ifadesi cümlenin başında olacak şekilde yeniden sıralanmıştır.

Cümlede yer alan “avuçlardan” ifadesi okuyucu tarafından kolay anlamlandırılması amacıyla “avuçlarla” şekline dönüştürülerek sözcüksel değiştirme yapılmıştır.

106. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, birkaç ay sonra toprak olacak bu küçük avuçların suyunu içerken başka bir hayata doğduğunu hissediyordu.

U.C.: Hamit Bey, birkaç ay sonra toprak olacak bu küçük avuçların suyunu içerken başka bir hayata doğduğunu hissediyordu.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

107. CÜMLE:

O.C.: Genç kız, boğuk hıçkırıklarla ağlayarak babasının boynuna sarılıyor, onu titrek, ıslak dudaklarından tekrar tekrar öpüyordu.

U.C.: Genç kız, içini çekerek ağlayarak babasının boynuna sarılıyor, onu tekrar tekrar öpüyordu.

Cümledeki “boğuk”, “hıçkırıklarla”, “titrek” sözcüklerini anlamlandırmak bu seviyedeki okuyucular tarafından zor olacağı için cümleden çıkarılmıştır. Metinde yer alan “Islak dudaklarından” ifadesine, kültürümüzü yansıtmayan bir kullanım olması ve kültürümüzü yeni yeni tanıyan okuyuculara bizi yanlış tanıtaçağı gerekçesiyle uyarlanmış metinde yer verilmemiştir.

108. CÜMLE:

O.C.: Baba, artık gönüllerimizi birbirimize açabiliriz...

U.C.: Baba, artık duygularımızı birbirimize açabiliriz...

“Gönül” sözcüğü A2 seviyesi yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer alan biz sözcük olmasına rağmen alınan uzman görüşü doğrultusunda sözcüksel değiştirme uygulanarak “gönüllerimizi” sözcüğü “duygularımızı” olarak değiştirilmiştir.

109. CÜMLE:

O.C.: Sana bütün ruhumu söyleyeceğim.

U.C.: Sana bütün ruhumu söyleyeceğim.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

110. CÜMLE:

O.C.: Akşam olduğu vakit ne kadar ağladığımı biliyorsun.

U.C.: Akşam olduğu vakit ne kadar ağladığımı biliyorsun.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

111. CÜMLE:

O.C.: Fakat şimdi anlıyorum... Gözyaşlarında ne acı ne doyulmaz lezzetler vardı...

U.C.: Fakat gözyaşlarında ne acı ve ne güzel lezzetler olduğunu şimdi anlıyorum...

İki ayrı cümle olarak orijinal metinde yer alan bu ifade sözdizimsel değiştirme gerçekleştirilerek tek cümle halinde uyarlanmıştır.

Metindeki “doymaz” sözcüğü bu seviyeye göre güç anlaşılacak bir sözcük olduğu için “güzel” sözcüğü ile sözcüksel değiştirme olarak değiştirilmiştir.

112. CÜMLE:

O.C.: Ne zaman bir ödağacı, bir günlük parçası yansa hâlâ annemin öldüğü günü bütün o lezzetli zehriyle kokluyorum baba...

U.C.: Baba, ne zaman güzel koksun diye bit tütsü yansa, hâlâ annemin öldüğü günün kokusunu bütün o lezzetli acısıyla hatırlıyorum.

Sözdizimsel değiştirme işlemi uygulanmış, sözcükler yeniden sıralanarak kurallı cümle oluşturulmuştur.

Sözcüksel- Sözdizimsel değiştirme uygulanarak cümlede okuyucu tarafından anlaşılmayacak “bir ödağacı, bir günlük parçası yansa” ifadesi cümleden çıkarılmış ve yerine “güzel koksun diye bir tütsü yansa” ifadesi cümleye eklenmiştir.

Okuyucu tarafından “öldüğü günü kokluyorum” ifadesinin anlaşılması zor olacağından ifade “öldüğü günün kokusunu hatırlıyorum” şeklinde değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

113. CÜMLE:

O.C.: Ah, o gün... İhtiyarlar, tazeler, kocaman erkeklerle minimini çocuklar birbirlerine sarılıp ağlaşıyorlardı...

U.C.: Ah, o gün ihtiyarlar, gençler, kocaman erkekler ile küçücük çocuklar birbirlerine sarılıp ağlıyorlardı.

Metinde sözcüksel değiştirme yapılarak “tazeler” sözcüğü “gençler” sözcüğü ile; “minimini” ifadesi “küçücük” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

Cümlenin yüklemi işteş çatılıdır. Bu seviyede henüz öğretilmeyen bir yapı olduğu için sözcüksel- sözdizimsel değiştirme uygulanarak fiil “ağlıyorlardı” şeklinde etken çatılı olarak kullanılmıştır.

114. CÜMLE:

O.C.: Bütün konak, bir tek ağlayan, inleyen ruh olmuştu...

U.C.: Bütün konak, hep birlikte ağlıyordu.

Cümlenin kullanılan alışılmadık kullanımların anlamlandırılması güç olacağı için “bir tek ağlayan, inleyen ruh olmuştu” ifadeleri cümleden çıkarılmış ve cümlenin anlamının verilmesi için” hep birlikte ağlıyordu” ifadesi cümleye eklenerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

115. CÜMLE:

O.C.: Hatta ölen, bizimle beraberdi baba...

U.C.: Hatta ölen annem bizimle beraberdi.

Metindeki anlam okuyucu tarafından rahat anlaşılabilmesi için sözcüksel değiştirme yapılmış ve cümleye “annem” sözcüğü eklenmiştir.

116. CÜMLE:

O.C.: Bütün bu kan, ruh, sevgi rabitalarıyla bağlı insanların dünya gibi ahrette de ayrılmayacağına inanıyordum.

U.C.: Bütün bu kan, ruh, sevgi bağlarıyla bağlı insanların dünya gibi ahrette de ayrılmayacağına inanıyordum.

SGSH çalışmasına göre yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında yer almayan “rabıta” sözcüğü cümleden çıkarılmış ve aynı anlamı karşılayan “bağ” sözcüğü cümleye eklenmiştir.

117. CÜMLE:

O.C.: Dadımın masalları, hocamızın sözleri arasından ben de annemin, Ayşe'nin annesi gibi, cennet bağlarında yeşil duvaklarla gezdiğini görüyordum...

U.C.: Ben de hizmetçimizin masalları, hocamızın sözleri ile, Ayşe'nin annesi gibi, annemin cennet bağlarında yeşil başörtüsü ile gezdiğini hissediyordum.

Cümlede sözdizimsel değiştirme yapılarak özne “ben” sözcüğü cümlenin başına alınmış, yancümledeki özne “annem” sözcüğü cümledeki diğer öğeler ile birleştirilecek şekilde sözcükler yeniden sıralanmıştır.

Yapılan sözcüksel değiştirmeler ile seviye üstü kullanım olan “dadımız” sözcüğü “hizmetçimiz” olarak değiştirilmiştir. “Sözleri arasından görmek” şeklindeki anlamlandırılması güç olan alışılmamış kullanım değiştirilerek “sözleri ile hissetmek” şeklinde cümleye uyarlanmıştır. Cümlede yer alan “duvak” sözcüğü B1 seviyesi okurlar

tarafından bilinmeyeceğinden yerine metinde başka cümlelerde de kullanılan “başörtüsü” ifadesi ile değiştirilmiştir.

118. CÜMLE:

O.C.: Öteki kızlar, hocamızın önünde, başlarında yeşil başörtüleriyle, yanık ilahiler okurken sen, beni onlardan ayırdın...

U.C.: Öteki kızlar hocamızla önünde başlarında yeşil başörtüleriyle dini müzikler ve dualar öğrenirken sen beni onlardan ayırdın.

Metinde geçen “yanık ilahiler okurken” ifadesine sözcüksel değiştirme uygulanarak “dini müzikler ve dualar öğrenirken” şeklinde cümlede kullanılmıştır.

119. CÜMLE:

O.C.: Bu dünyada kapanan gözlerin bir daha açılmayacağını, bütün bu birbirini seven, zaman zaman birbirinden bu kadar acıklı ayrılıklarla ayrılan insanların ayrı ayrı mezarlarda çürüdüklerini söyledin...

U.C.: Bu dünyada kapanan gözlerin bir daha açılmayacağını, bütün bu birbirini seven, zaman zaman birbirinden bu kadar acıklı ayrılıklarla ayrılan insanların ayrı ayrı mezarlarda çürüdüklerini söyledin...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

120. CÜMLE:

O.C.: Evvelâ, sana inanıyordum baba...

U.C.: Baba, ilk başta sana inanıyordum.

Sözdizimsel değiştirme ile sözcükler kurallı cümle oluşturacak şekilde yeniden sıralanmıştır.

Sözcüksel değiştirme işlemi ile “evvelâ” sözcüğü B1 seviyesi okurlar tarafından bilinen “ilk başta” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

121. CÜMLE:

O.C.: Fakat senin şüphelerin benim kalbimi de kemirmeğe başladı...

U.C.: Fakat senin şüphelerin benim kalbimi de kaplamaya başladı...

Cümlede kullanılan “kemirmeye” sözcüğü SGSH çalışmasına göre Türkçe öğrenenlere öğretilen bir sözcük olmadığı için cümleden çıkarılmış yerine “kaplamaya” sözcüğü cümleye eklenerek cümlenin anlamında kayıp olmaması sağlanmıştır.

122. CÜMLE:

O.C.: Bir gece, Çamlıca'dan dönüyorduk.

U.C.: Bir gece, Çamlıca'dan dönüyorduk.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

123. CÜMLE:

O.C.: Bana gökleri, samanyollarını, yıldızları gösterdin.

U.C.: Bana gökyüzünü, yıldızları gösterdin.

Metinde yer alan ifadelerden “samanyolu” sözcüğü anlamlandırılmayacağı için cümleden çıkarılmıştır. Cümledeki “gökleri” ifadesine de sözcüksel değiştirme uygulanmış ve samanyolu sözcüğünün de anlamını kapsamaması amacıyla “gökyüzünü” şeklinde değiştirilmiştir.

124. CÜMLE:

O.C.: Bu göklerin bomboş, hatta oradaki ışıkların bile bizim gözlerimizin bir vehminden başka bir şey olmadığını söyledin.

U.C.: Bu göklerin bomboş, hatta oradaki ışıkların bile bizim gözlerimizdeki bir yansımadan başka bir şey olmadığını söyledin.

Cümlede geçen “vehim” sözcüğü yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarında gösterilmeyen ve B1 seviyesine göre seviye üstü bir sözcük olması sebebiyle cümleden çıkarılmış, yerine “yansıma” sözcüğü cümleye eklenmiştir. Sözcüksel değiştirme işlemi yapılırken “gözlerimizin bir vehminden” ibaresi “gözlerimizdeki bir yansımadan” şekliyle uyarlanmış cümleye eklenmiştir.

125. CÜMLE:

O.C.: Bu dünyaya gözlerini kapar kapamaz başka bir âleme gözlerini açacağına, orada bütün sevdiklerini ve sevgililerini bulacağına inanan bir kız çocuğu için ölülerin ayrı ayrı mezarlarda çürüyüp gittiklerini düşünmek...

U.C.: Bu dünyaya gözlerini kapar kapamaz başka bir âleme gözlerini açacağına, orada bütün sevdiklerini ve sevgililerini bulacağına inanan bir kız çocuğu için ölülerin ayrı ayrı mezarlarda çürüyüp gittiklerini düşünmek ne kadar acı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

126. CÜMLE:

O.C.: Bu ümitsizliğe senelerce alışmadım, senelerce ümitsiz ve fedasız ölümün acısını çektim.

U.C.: Bu çaresizliğe senelerce alışmadım, senelerce çaresiz ölümün acısını çektim.

“Ümitsizlik” sözcüğü bu seviyedeki öğrenciler tarafından henüz öğrenilen bir sözcük olmadığı için sözcüksel değiştirme yapılarak cümleden çıkarılmış ve yerine “çaresizlik” sözcüğü eklenmiştir. Cümlenin B1 seviyesindeki okurlar tarafından kolay anlaşılması amacıyla “fedasız” sözcüğüne uyarlanmış metinde yer verilmemiştir.

127. CÜMLE:

O.C.: Annem gibi, bütün sevdiklerim gibi, seni de kaybedecektim...

U.C.: Annem gibi, bütün sevdiklerim gibi, seni de kaybedecektim...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

128. CÜMLE:

O.C.: Artık gözlerimiz birbirine bakmayacak, kalplerimiz birbirimizi sevmeyecekti.

U.C.: Artık gözlerimiz birbirine bakmayacak, kalplerimiz birbirimizi sevmeyecekti.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

129. CÜMLE:

O.C.: Nihayet istediğın gibi bir kız oldum baba...

U.C.: Baba, sonunda istediğın gibi bir kız oldum.

Sözdizimsel değiştirme uygulanarak sözcükler kurallı cümle olacak şekilde yeniden sıralanmıştır.

Metindeki “nihayet” sözcüğü sözcüksel değiştirme yapılarak “sonunda” ifadesiyle değiştirilmiştir.

130. CÜMLE:

O.C.: Zihniyle yaşayan, dürüst, vicdanlı bir kız...

U.C.: Akıyla yaşayan, dürüst, vicdanlı bir kız oldum.

Metinde yer alan “zihniyle” ifadesi karşıladığı anlam da göz önünde bulundurularak seviyeye uygun “akıl” sözcüğüyle değiştirilmiştir. Eksilteli cümlenin sonuna yüklem olarak “oldum” sözcüğü eklenerek cümle tamamlanmıştır.

131. CÜMLE:

O.C.: Artık bir şeye inanmıyordum...

U.C.: Artık hiçbir şeye inanmıyordum.

İfadenin anlamında tereddüt yaşanmaması için sözcüksel değiştirme uygulanmış ve cümledeki belgisiz sıfat “hiçbir” şeklinde değiştirilmiştir.

132. CÜMLE:

O.C.: Etrafımdakilere karşı bir gururum vardı.

U.C.: Etrafımdakilere karşı bir gururum vardı.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

133. CÜMLE:

O.C.: Fakat ne hazin bir gurur...

U.C.: Fakat ne kadar üzücü bir gurur.

Cümlede sözcüksel değiştirme uygulanarak “hazin” sözcüğü üzücü olarak değiştirilmiştir. “Hazin” sözcüğünün derecesini ifade eden “ne” zarfının anlamına açıklık getirmek amacıyla uyarlanmış cümlede “ne kadar” zarfı kullanılmıştır.

134. CÜMLE:

O.C.: Sen, bu kadarla da iktifa etmedin baba...

U.C.: Baba, bu kadarla da yetinmedin.

Metindeki “iktifa etmek” sözcüğünün eski bir kullanım olduğu ve B1 seviyesindeki Türkçe öğrenen yabancılar tarafından bilinmeyeceği için sözcük “yetinmek” sözcüğüyle değiştirilmiştir.

Sözdizimsel değiştirme ile cümle öge dizilişi bakımından kurallı hale dönüştürülmüştür.

135. CÜMLE:

O.C.: Sevgiden, vefadan, bu dünya yüzünde doğup ölmesine yavaş yavaş alıştığım şeylerden şüphe ediyordun.

U.C.: Sevgiden, bağlılıktan, bu dünyada doğup ölmesine yavaş yavaş alıştığım şeylerden şüphe ediyordun.

Metinde yer alan “vefa” sözcüğü yabancılar Türkçe öğretimi kitaplarında öğretilen bir sözcük olmadığından B1 seviyesindekiler tarafından anlaşılacak “bağlılık” sözcüğü sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. Cümlenin anlaşılmasının kolaylaştırılması için “dünya yüzünde” ifadesine “dünyada” olarak uyarlanmış cümlede yer verilmiştir.

136. CÜMLE:

O.C.: Birbirini anlayıp sevmeyen, birbirlerine karşı sade insanlık vazifesini yapmakla iktifa eden insanlarla, sade fikirlerin meşalesiyle dolan dünya bana kâfi gelmiyordu...

U.C.: Birbirini anlayıp sevmeyen, birbirlerine karşı sadece insanlık görevini yapmakla yetinen insanlarla, sadece akıllarının ışığıyla aydınlanan dünya bana yetmiyordu.

Cümlede yer alan “sade” sözcüğüne sözcüksel değiştirme gerçekleştirilip uyarlanmış cümlede “sadece” olarak kullanılmıştır. Metindeki eski sözcükler “iktifa etmek” ve “kafi gelmek” sözcükleri yerine sırasıyla aynı anlamı karşılayan “yetinmek” ve “yetmek” sözcükleri kullanılmıştır. Cümlenin hedef kitle tarafından kolay anlaşılabilmesi amacıyla “fikirlerinin meşalesiyle dolan” ifadesi “akıllarının ışığıyla aydınlanan” ifadesiyle değiştirilerek kullanılmıştır.

137. CÜMLE:

O.C.: Ben öleceğim baba...

U.C.: Ben öleceğim baba...

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

138. CÜMLE:

O.C.: Bunu saklamağa lüzum yok...

U.C.: Bunu saklamaya gerek yok.

Metindeki “lüzum” sözcüğü seviyeye uygun olarak “gerek” sözcüğüyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

139. CÜMLE:

O.C.: Beni hangi teselli ile mezarıma göndereceksin?

U.C.: Beni mezarıma göndermeye nasıl alışacaksın?

Cümlede geçen “teselli” sözcüğü B1 seviyesince bilinen bir sözcük değildir. Bu sebeple cümleden çıkarılmıştır. Cümleden “hangi teselli ile” ifadesi çıkarıldıktan sonra cümlenin anlamını değiştirmeden okura sunmak amacıyla “nasıl alışacaksın” ifadesi cümleye eklenmiştir.

140. CÜMLE:

O.C.: Mamafih, ölümüne o kadar acıma baba...

U.C.: Fakat baba, ölümüne o kadar acıma

Güncel bir sözcük olmayan “mamafih” bağlacı aynı anlamdaki “fakat” bağlacı ile değiştirilerek sözcüksel değiştirme gerçekteşirilmiştir.

İfadeye sözdizimsel değiştirme uygulanarak sözcükler yeniden sıralanmış ve kurallı cümle oluşturulmuştur.

141. CÜMLE:

O.C.: İnanmak ve sevmek saadetlerini kaybetmiş bir insanın vaktinden evvel ölmesine niçin acımalı?

U.C.: İnanmayı ve sevmeyi unutmuş bir insanın vaktinden evvel ölmesine niçin acımalı?

Sözcüksel değiştirme uygulanarak “saadet” sözcüğü cümleden çıkarılmış ve “okumak ve sevmek” sözcüklerine belirtme eki eklenmiştir. Cümledeki anlama uygun olarak “kaybetmiş” sözcüğü “unutmuş” sözcüğü ile değiştirilmiştir.

142. CÜMLE:

O.C.: Nevin, babasına bunları söylemeden öldü.

U.C.: Nevin, babasına bunları söylemeden öldü.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

143. CÜMLE:

O.C.: Hamit Bey, bu şikâyetleri onun şimdi ölmüş dudaklarının hayalinden duyuyor.

U.C.: Hamit Bey, bu şikâyetleri onun şimdi ölmüş dudaklarının hayalinden duyuyor.

Orijinal cümlede herhangi bir değiştirme yapılmamıştır.

144. CÜMLE:

O.C.: İhtiyar doktor; o تنها kuru yolundaki çeşmeyi tamir ettirdi.

U.C.: İhtiyar doktor; o kimsenin geçmediği orman yolundaki çeşmeyi onardı.

Cümlede yer alan “tenha” sözcüğü “kimsenin geçmediği” ifadesiyle değiştirilerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır. “Kuru” sözcüğü daha bilinen “orman” sözcüğü ile değiştirilmiştir. Cümlenin yüklemi olan “tamir ettirdi” fiilinde hem seviye üstü bir sözcük kullanımı mevcuttur hem de yapı bakımından B1 seviyesinde henüz öğrenmedikleri bir çatı ile kullanılmıştır. Okurun seviyesine uygun olarak ifade “onardı” sözcüğüyle değiştirilmiştir.

145. CÜMLE:

O.C.: Her akşamüstü oraya gelip oturuyor, köylü çocuklarını, seyyah dervişleri yollarından çevirerek bu çeşmeden bir yudum su içmeleri için yalvarıyor.

U.C.: Her akşamüstü oraya gelip oturuyor, köylü çocuklarını, oradan geçenleri yollarından çevirerek bu çeşmeden bir yudum su içmeleri için onlara yalvarıyor.

Metinde yer verilen “seyyah dervişleri” ifadesi B1 seviyesindeki okurlar tarafından anlamlandırılması güç bir ifadedir. Bu ifade yerine kolay anlaşılabilir “oradan geçenleri” ifadesi cümleye eklenmiştir. Cümledeki anlam belirsizliğinin giderilmesi amacıyla “onlara” sözcüğü cümleye eklenerek sözcüksel değiştirme uygulanmıştır.

4.4. “Bir Yudum Su” Hikâyesiyle İlgili Okuma Anlama Etkinlikleri

- 1- Aşağıdakilerden hangisi Nevin’in özelliklerinden biri değildir?
- Bilgili
 - İyi ahlaklı
 - Sağlıklı**
 - Sarı saçlı
- 2- Aşağıdakilerden hangisi Nevin’in yürüyüşten önce yaptığı etkinliklerden biri değildir?
- Kitap okudu.**
 - Piyano çaldı.
 - Köpeğini yıkadı.
 - Çiçekleri suladı.
- 3- İki kız kardeş Nevin ve babasıyla karşılaşınca ne yaptılar?
- Korkup uzaklaştılar
 - Onlardan para istediler.
 - Beraber gezmeye gittiler.
 - Onlara su vermek istediler.**
- 4- Nevin ölünce Hamit Bey nasıl davrandı?
- Kimseyle konuşmamaya başladı.
 - Orman yolundaki çeşmeyi onardı.**
 - Doktorluğa devam etti.
 - Başka bir şehre taşındı.
- 5- Aşağıdakilerden hangisi yürüyüş yolunun özelliklerinden biri değildir?
- Dar bir yoldur.
 - Ağaçların arasındadır.
 - Yolun sonu deniz kenarına ulaşmaktadır.
 - Kalabalık bir yoldur.**
- 6- Aşağıdaki cümleleri doğru / yanlış şeklinde değerlendiriniz.
- Hamid Bey akla önem veren biridir. (D)
- Nevin, annesi öldüğünde on sekiz yaşındaydı. (Y)
- Orman yolunda çok güzel bir çeşme vardı. (Y)

..... Nevin'in babası başarılı bir öğretmendi. (Y)

..... Nevin sarı saçlı, beyaz yüzlü bir genç kızdır. (D)

7- Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları verilen sözcüklerle doğru bir şekilde doldurunuz.

(yedi - çeşmeden - duygularımızı – on iki - okumayı - neşeli)

Bir ay sonra daha kuvvetli, daha bir kız olacağım. (neşeli)

Hamit Bey ve düşünmeyi seviyordu. (okumayı)

Büyüğü küçüğü yaşlarındaydı. (on iki / yedi)

Nevin, avuçlarına su alarak yüzünü yıkıyordu. (çeşmeden)

Baba, artık birbirimize açabiliriz. (duygularımızı)

8- Aşağıda verilen sözcükleri sözcük duvarından bulmaya çalışınız.

H	A	V	U	Z	E	Y	E	L	E	K
U	K	Ğ	K	A	R	A	N	F	İ	L
S	I	F	Ö	Z	G	Ü	R	İ	P	N
E	L	S	P	D	U	D	A	K	D	M
Y	L	P	E	S	Y	E	Ş	İ	L	U
A	I	E	K	Ü	Ç	Ü	K	R	M	T
H	A	M	İ	T	Ü	K	K	E	E	L
A	C	B	P	A	R	L	A	K	Z	U
T	N	E	F	G	Ü	Z	E	L	A	R
O	G	E	R	E	K	L	İ	L	R	A

AKILLI - ÇÜRÜK - DUDAK - FİKİR - GEREKLİ - GÜZEL - HAMİT - HAVUZ -
KARANFİL - KÖPEK - KÜÇÜK - MEZAR - MUTLU - ÖZGÜR - PARLAK -
PEMBE - SEYAHAT - YELEK - YEŞİL

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yabancılara Türkçe öğretiminde serbest zaman etkinliklerine D-AOBM tamamlayıcı ciltte özel bir bölüm eklenerek dikkat çekilmiştir (D-AOBM, 2020). Serbest okuma etkinliklerinde sunulacak metinler dil yeterlik seviyelerine uygun olmakla beraber ait olduğu kültürü de okuyucuya sunabilecek nitelikte olmalıdır (Gültekin, 2016; Dilek, 1995; Demir & Açık, 2011).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde materyal eksikliğini gidermek amacıyla dil öğreticileri kendi sezgilerine dayalı olarak uyarlamalar gerçekleştirmektedir (Durmuş, 2013b). Alandaki bu eksikliğı gidermeye katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan bu çalışma Reşat Nuri Güntekin tarafından kaleme alınan Olağan İşler adlı kitabındaki “Aşk Mektupları” ve Sönmüş Yıldızlar kitabındaki “Bir Yudum Su” hikâyelerini B1 seviyesine uyarlamayı esas almaktadır.

Literatüre bakıldığında metin uyarlama çalışmalarının yapısal ve sezgisel olmak üzere iki farklı yaklaşımla gerçekleştirildiğı ifade edilmektedir (Bölükbaş, 2015; Durmuş, 2013b). Yabancılara türkçe öğretimi kitaplarındaki metinlerin genellikle sezgisel yaklaşımla uyarlandığı; ancak bu yaklaşımla gerçekleştirilen uyarlamaların nesnel olmadığı birçok çalışmada belirtilmektedir (Bölükbaş, 2015; Durmuş, 2013b; Ayar, 2020; Bakan, 2012; Demirel İ. F., 2019; Eroğlu, 2015; Kaya N. N., 2019; İpek, 2018; Özmen, 2019; Kaya N. N., 2019).

Bu çalışmada metin uyarlama yaklaşımlarından yapısal yaklaşım tercih edilmiştir. Benzer şekilde literatürde yapısal yaklaşım gerçekleştirilen pekçok örneğe rastlamak mümkündür (Ay S. , 2020; Gürl H., 2017; Demirel İ. F., 2019; Kaya N. N., 2019; Yaşar, 2019; Yılmaz, 2021; Bilgiç, 2021; Tuğrul, 2021; Ahmet, 2021).

Aşk Mektupları ve Bir Yudum Su öykülerinin yapısal yaklaşıma göre uyarlanması gerçekleştirilirken en sık başvuru teknik sözcüksel değiştirme dir. “Aşk Mektupları metninde yer alan sözcüklerin yaklaşık %20’si Yabancılara Türkçe öğretimi B1 seviyesi ve alt seviye kitaplarda yer almayan sözcüklerdir. Bu oran “Bir Yudum Su” hikayesinde %32 civarındadır. Seviye üstü kullanılan sözcükler metnin okur tarafından anlaşılmasını zorlaştıracığı gerekçesiyle sözcüksel değiştirme işlemi uygulanmıştır. Benzer şekildeki çalışmalarda da es sık kullanılan tekniğın sözcüksel değiştirme olduğu görülmektedir (Şahin, 2023; Tuğrul, 2021; Kaymaz, 2018; Gürl S., 2017; Aksu, 2023; Polat M., 2023). Türkçe öğretiminde okuyucuya sunulan metinlerde okuyucu seviyesine uygun

sözcüklerin tercih edilmesi (Bölükbaş, 2015) gerekliliği sözcüksel değiştirmenin önemini ortaya koymaktadır.

Uyarlama işlemlerinde eksilteli cümlelerin tamamlanması ve devrik cümlelerin kurallı cümle haline getirilmesi işlemlerinin uygulanması gibi sözdizimsel değiştirme tekniği de uygulanmıştır. İfadelerin kurallı cümleler ile öğreniciye sunulması ve metnin anlaşılmasını zorlaştıran eksilteli ifadelerin tamamlanması gerektiği araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır (Bölükbaş, 2015; Durmuş, 2013b; Demirel İ. F., 2019; Kaya M. , 2018; Kutlu, 2021).

“Aşk Mektupları” hikayesinin orijinal metni 55 cümleden ibarettir. Bu cümlelerin 13 tanesinde herhangi bir uyarlama tekniği uygulanmamış cümlelerin orijinalliği korunmuştur. “Bir Yudum Su” hikayesini oluşturan 145 cümlelerin 53 tanesinde uyarlamayı gerektirecek bir durum görünmediğinden cümlelerin orijinalliği korunmuştur. Aynı şekilde her iki hikâyenin de başlıkları değiştirilmemiştir. Metin uyarlama gerçekleştirilirken sadeleştirilmemiş yapıların korunması gerektiği (Bölükbaş, 2015), metin şayet edebi metin ise otantik metnin kendine özgü estetik özelliklerin kaybolmamasına özen gösterilmesi (Bakan, 2012), başlığa, konuya, amaca ve olay örgüsünde değişiklik yapılmaması gerektiği (Durmuş, 2013c) farklı çalışmalarda vurgulanmıştır.

Serbest okuma etkinliklerinde okuduğu kitabı söz varlığı, dil yapıları ve diğer anlam unsurlarını bit bütün olarak anlamaya çalışan okuyucunun işini kolaylaştırmak ve onu öğrenmeye motive etmek amacıyla uyarlanmış metinler ile birlikte okuma anlamayı pekiştirecek etkinlikler hazırlanmıştır. Okuma anlama etkinlikleri okuyucunun metni anlamasına, elde ettiği kazanımları pekiştirmesini sağladığı benzer çalışmalarda da belirtilektedir (Gedik, 2021; Kaymaz, 2018; Bakan, 2012; Gürler H., 2017). Hazırlanan okuma anlama etkinlikleri yabancı dil olarak Türkçe öğrenen okuyucunun farklı bilişsel süreçlerini harekete geçirecek ve onun dil öğrenmesine katkıda bulunacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretilmesi çalışmalarında yardımcı kitap niteliğinde kullanılacak öğrencilerin serbest okuma etkinliklerinde okuyacağı metinlere olan ihtiyacın karşılanması amacıyla çalışmaların artırılması gerekmektedir. Bu ihtiyacı karşılamak isteyen araştırmacılar için önerilerimiz şunlardır:

1. Okuyucuya sunulacak metinlerin kültürü yansıtan, okura toplum hayatı hakkında bilgiler sunabilen metinler tercih edilmelidir. Metinlerin okurun yaşına uygun, ilgi çekici konuları işlemesi önemlidir.
2. B1 seviyesi okurlar için çok uzun metinler yerine onların belli bir süre zarfından bitirebilecekleri metinler tercih edilmelidir.
3. Özgün metinler okuyuculara onların bildikleri veya metnin genel akışına göre anlamlandırabilecekleri sözcüklerle sunulması önemlidir. Bu sözcükleri belirlenmesi ve anlaşılamayacak durumdaki sözcüklerin yerine eklenecek sözcüklerin tercihi sezgisel yaklaşımlarla değil Yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarında öğrencilere öğretilen sözcükler dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.
4. Metinlerin okurun seviyesine uyarlanma işlemlerinde özgün eserlerin estetiğinin kaybolmamasına, yazarın dilinin akıcılığında eksilme olmamasına özellikle dikkat edilmelidir. Metne gereksiz müdahalelerden kaçınılmalı, yazarın eseri ortaya koyarken cümleyi kurma amacı ve vermek istediği mesaj göz ardı edilmemelidir.
5. Uyarlanan metinlerle beraber metnin tekrar gözden geçirilmesini sağlayan, metni hatırlatıcı özellikleri bulunan etkinliklerin hazırlanmalı ve okumayı pekiştirme amacıyla okuyucuya sunulmalıdır.

6. KAYNAKÇA

- Açık, F. (2008). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*. Kıbrıs: Doğu Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü.
- Ahmet, S. (2021). Yabancılara Türkçe öğretiminde Ömer Seyfettin'in 'Pembe İncili Kaftan' hikâyesinin B1 seviyesine uyarlama çalışması. *Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Ak Başoğlu, D., & Aksu, C. (2016). Türkçenin yabancı Dil olarak Öğretiminde Metin Değiştirim sürecinde Okutman Yeterlikleri. S. Dilidüzgün içinde, *Kuram ve Uygulama Bağlamında Türkçe Öğretimi* (s. 427-442). Ankara.
- Akbayır, S. (2004). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Akıncılar, A. (2018, Temmuz). Türkçe Öğrenen Yabancılar İçin Dede Korkut Hikâyeleri’Nin B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksu, H. (2023). Uluslararası öğrencilere Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi için B1 düzeyinde metin uyarlama: 'Ömer Seyfettin-Gizli Mabet' örneği. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Aktan, F. (2019, Ağustos). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Halide Edip Adivarın Himmet Çocuk Hikayesinin B1-B2 Düzeyinde Sadeleştirilmesi Ve Etkinlik Hazırlanması. *Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Çanakkale.
- Asaroğlu, M. E. (2023). Ahmet Ümit'in 'Masal Masal İçinde' adlı eserinin yabancılara Türkçe öğretiminde B1 düzeyine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Atalay, A. (2021). Aytül Akal’In “Kızım, Ben Çocukken...” Adli Kitabının Yabancılara Türkçe Öğretimi A1-A2 seviyesi bağlamında sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Malatya.
- Ay, R. (2020). Ömer Seyfettin'in Diyet adlı eserinin A1-A2 seviyesinde sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Diyarbakır.
- Ay, S. (2020). Yabancılara Türkçe öğretimi için Sait Faik Abasıyanık'ın 'Birtakım İnsanlar' adlı hikâyesinin B1 seviyesine sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Antalya.
- Ayar, C. (2020). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Uyarlanmış Metinlerin Uyarlanma Durumları Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Antalya.
- Aydın, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Ders ve Okuma Kitaplarındaki Kelime Sıklığı ve Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışması. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi*. Ankara.

- Aytan, T., Çakır, T., Belikara, N., & Ustaoglu, S. (2018, Aralık 13-15). Türkçenin Yabancı Dil olarak Öğretiminde Sabahattin Ali'nin "Ayran", Ayşe Filiz Yavuz'un "Kabak Tatlısı" ve Ömer Seyfettin'in "Üç Nasihat" Hikayelerinin A2 Seviyesine Uyarlama Denemeleri. *5. Yıldız Sosyal Bilimler Kongresi*, s. 1069-1082.
- Bakan, H. (2012). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Bir Sadeleştirme Denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel". *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Barın, E. (2003). Yabancılara Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 311-317.
- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual.
- Belç, F. E. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın 'Karanfiller Ve Domates Suyu'; İle 'Bir Kaya Parçası Gibi'; Hikâyelerinin A2 Uyumu Uyarlama Çalışması. *Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Çanakkale.
- Bilgiç, B. (2021). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metin Değiştirme Teknikleri Çerçevesinde Tarık Buğra'ın 'Hayat Böyledir İşte' Adlı Hikâyesinin A2 Düzeyine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Bozkurt, F. (2011). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bir metin yöntemi çalışması. *Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Eskişehir.
- Boztoprak, F. (2020). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılmak Amacıyla Dede Korkut Kitabı'nın Türkistan/Türkmen Sahra Nüshası 13. Boy'un B1 Düzeyinde Sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Bölükbaş, F. (2015). A1 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Okuma Metinlerinin Dil Düzeylerine Göre Sadeleştirilmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 924- 935.
- Burdurlu, İ. Z. (1977). *Reşat Nuri Güntekin*. İstanbul: Toker Yayınları.
- CEFR. (2009). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni Öğrenme-Öğretme-Değerlendirme*. Ankara: MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Yayınları.
- Çakmak, C. (2014). Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihçesine Genel Bir Bakış Denemesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 167-182.
- Çakmak, M. Ö. (2023). Yabancılara Türkçe öğretiminde Orhan Veli Kanık'ın Hoşgör Köftecisi kitabının A1-A2-B1-B2 düzeyinde uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Çelik, N., & Başutku, S. (2020). 2018 (CEFR) Diller için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Yeni Açıklamalar Metninde Okuma Becerisine Yönelik İncelemeler. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 91-118.

- D-AOBM. (2020). *Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni: Öğrenme, Öğretme, Değerlendirme Tamamlayıcı Cilt*. Ankara: Avrupa Konseyi.
- Demir, A., & Açık, F. (2011). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 51-72.
- Demiray, K. (1973). *Türkçe Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı .
- Demircan, Ö. (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Demirel, İ. F. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uyarlanmış metinlerin okuduğunu anlama başarısına etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı Dil Öğretimi; Dil Pasaportu- Dil Biyografisi -Dil Dosyası*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Dilek, İ. (1995). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özgün metinlerle çalışma yolları. *İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Dilidüzgün, Ş. (1995). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazınsal Metinler. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Durmuş, M. (2013a). *İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine*. Ankara: Turkish Studies.
- Durmuş, M. (2013b). İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Sadeleştirilmiş Metin Sorunları Üzerine. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 135-150.
- Durmuş, M. (2013c). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine. *International Journal of Social Science*, 391-408.
- Durmuş, M. (2013d). Türkçenin Yabancılara Öğretimi: Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Yabancılara Türkçe Öğretiminin Geleceğiyle İlgili Görüşler. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 207-228.
- Emil, B. (1989). *Reşat Nuri Güntekin*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Erdem, İ. (2009). Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 888-937.
- Erişkin, B. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Anlatsal Metinlerin Yazınsal Göstergibilim Yöntemiyle Sadeleştirilmesi: Kürk Mantolu Madonna Örneği. *Yüksek Lisans Tezi Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. İzmir.
- Eroğlu, S. (2015). Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Ömer Seyfettin' İn "Üç Nasihat" Hikâyesinin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin Sadeleştirme Denemesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Gazi. (2006). *Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi TÖMER yay.

- Ghaffarı, R. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde dil yeterliliklerine uygun edebî metin uyarlama. *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Güdek, G. (2021). Çocuklara Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Yeri, Önemi Ve Kullanımı / Küçük Prens Romanının B1 Düzeyine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Gültekin, İ. (2016). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yardımcı Okuma Kitaplarından ve Metinlerden Yararlanma. H. D. vd. içinde, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar*. Yunus Emre Enstitüsü.
- Güneş, F. (2013a). Türkçe Öğretiminde Metin Seçimi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1-12.
- Güneş, F. (2013b). *Türkçe Öğretiminde Yaklaşımlar ve Modeller*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Güney, H. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde Mustafa Orakçı'nın 'Levent Çanakkale'de' adlı kitabının metinsellik ölçütlerine göre sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Samsun.
- Gürler, H. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Konya.
- Gürler, S. (2017). Ömer Seyfettin'in hikâyelerinin yabancılara Türkçe öğretiminde A1-A2 seviyesine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Konya.
- Güzel, A., & Barın, E. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Harmandar, M. (2020). Haldun Taner öykülerinin temel dil becerileri bağlamında B1 düzeyine ilişkin değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Mersin.
- İlaydın, H. (1972). Divanla İlgili Bazı Gözlemler ve Düşünceler. *Türk Dili Dergisi*, 97-99.
- İpek, M. E. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde Mustafa Kutlu'nun Ya Tahammül Ya Sefer isimli hikâyesinin sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- İşık, D. D. (2022). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için metin değiştirimi: Mustafa Kutlu'nun 'Rüzgârın Oğlu' hikâyesi örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Kanter, M. F. (2006). *Ölümünün 50. yılında belgelerle Reşat Nuri Güntekin*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil bilimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

- Karaca, S. (2016). Yabancı dil öğretiminde drama ve Arapça konuşma becerisine etkisi . *Master's thesis*. ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, B. S. (2022). Türk Edebiyatındaki Denemelerin Yabancılara Türkçe Öğretimi İçin B1 Seviyesine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Konya.
- Kaya, M. (2018). Dokuzuncu Hariciye Koşu ve Yılkı Atı adlı eserlerin yabancılar için a2 düzeyine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Kaya, N. N. (2019). Türk destanlarının yabancılar için Türkçe öğretiminde kullanılacak metne uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Konya.
- Kaymaz, Z. (2018). Yabancılara Türkçe öğretiminde Sabahattin Ali'nin apartman ve Köpek isimli hikâyelerinin a1-a2 seviyesine uygun sadeleştirme çalışması. *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Ankara.
- Keleş, İ. (2023). Sabahattin Ali'nin 'Değirmen' hikâyesinin metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen B1 düzeyindeki öğrenciler için uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Bartın.
- Keser, M. N. (2022). Türkçe öğrenen yabancılar için 'Uzun Hikâye' nin B1 düzeyine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü* . Kırıkkale.
- Kudret, C. (2004). *Türk edebiyatında hikâye ve roman*. İstanbul: Dünya Kitapları.
- Kutlu, A. (2015, Aralık). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'In Kaşığı Ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Kutlu, A. (2021, Mart). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Peyami Safa'Nin Öykülerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. *Doktora Tezi Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Ankara.
- Mazlum, D. E. (2014). Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç romanı ve Peyami Safa'nın Dokuzuncu Hariciye Koşu romanının Türkçe A1-A2 seviyesine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- MEB. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Ocak, Ö. (2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde Hüseyin R. Gürpınar'ın 'Ecir ve Sabır, Baltayla Doğuran Böyle Doğurur ve Papazın Eşegi' adlı hikâyelerinin B2 seviyesinde uyarlanması. *Yüksek lisans Tezi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Bursa.

- Oh, S.-Y. (2001). Two types of input modification and efl reading comprehension: simplification versus elaboration. *Tesol Quarterly*, 69-96.
- Ölker, G. (2011). Yazılı Türkçenin Kelime Sikliği Sözlüğü (1945-1950 Arası). *Doktora Tezi*. Konya.
- Özcan, H. Z. (2022). Köroğlu Destanı'nın B1 düzeyine uyarlanmasının okuduğunu anlamaya etkisi üzerine bir araştırma. *Doktora Tezi, Uşak Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Uşak.
- Özcan, H., & Batur, Z. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama. *Folklor Akademi Dergisi*, 227-251.
- Özdemir, C. (2013). Dil- Kültür İlişkisi: Folklor Ürünlerinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yeri ve İşlevi. *Milli Folklor*, 157-166.
- Özdin, A. (2020). Türk Masallarının Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Metni Olarak Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*. Konya.
- Özet, A. T. (2022). Nasreddin Hoca fıkralarının yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metni olarak düzenlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özmen, C. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin değiştirme teknikleriyle öykülerin yeniden oluşturulması. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*. Ankara.
- Polat, M. (2023). Türkçe öğrenen yabancılar için masal metinlerinin B1 düzeyinde uyarlanması: Naki Tezel'in Türk Masalları örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi / Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Kütahya.
- Polat, T. (1993). Yazınsal Metinler ve Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretimi. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 181-190.
- Süner, R. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinlerin B1 düzeyine uyarlanması: Eskici örneği. *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi / Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*. Ankara.
- Şahin, B. (2023). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Reşat Nuri Güntekin'in Hikâyelerinin A2 Seviyesine Uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. İstanbul.
- Şimşek, C. (2022). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretiminde Yazınsal Metinlerin Farklı Seviyelere Göre Uyarlanması: Fakir Baykurt- Barış Çöreği Örneği. *Yüksek Lisans Tezi Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Çanakkale.
- Tapan, N. (1990). Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Kültür Bağlamının Değerlendirilmesi. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 55-68.
- TMV. (2020). *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı*. İstanbul: Türkiye Maarif Vakfı.

- Tuğrul, F. (2021). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metindilbilimsel Ölçütler Çerçevesinde Refik Halit Karay'ın 'Şeftali Bahçeleri' Adlı Hikâyesinin A1-A2 Düzeyine Göre Sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi Kilis 7 Aralık Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*. Kilis.
- Uslu Üstten, A., & Haykır, T. (2019). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metin Seçimi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1633-1652.
- Uyguner, M. (1993). *Reşat Nuri Güntekin, Büyük Ozanlar/ Büyük Yazarlar Dizisi*. İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Uzundere, E. (2008). Türkçe Haber Metinleri İçin Otomatik Özetleme. *Akıllı Sistemlerde Yenilikler ve Uygulamaları Sempozyumu*, (s. 1-5). Ankara.
- Yardım, M. N. (2021). *Edebiyatımızın Gülleryüzü*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Yaşar, S. A. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde metin uyarlama ve Memduh Şevket Esendal'ın 'Pazarlık' hikayesinin 2 seviyesine göre uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Kütahya.
- Yayan, H. (2019). Yabancılara Türkçe öğretiminde refik Halit Karay'ın eskici ve testi adlı hikâyelerinin A2 seviyesine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Nevşehir.
- Yazok, Z. (2020). Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Kemalettin Çalık'ın Piri Reis adlı eserinin B1 seviyesinde sadeleştirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. Diyarbakır.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, O. (2013). Yeni Türk Edebiyatı metinlerinin A1-A2 düzeyine uyarlanması ve Çalığı örneği. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Yılmaz, Y. (2021). Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Ömer Seyfettin'in bazı hikâyelerinin B1 seviyesine uyarlanması. *Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü*. İstanbul.
- Yurtseven, E. (2022). Reşat Nuri Güntekin'ın Hikâyelerinde Eğitim Unsurları. *Yüksek Lisans Tezi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

7. EKLER

EK-1: “Aşk Mektupları” Hikâyesi B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin

Rasim bir akşam okuldan döndüğünde kendi ismine gelmiş bir zarf buldu. İçinde çiçekli bir kâğıtta şu satırlar yazılıydı:

— “Rasim Bey,

Ben sizi gizlice seven genç bir kıyım. Çok güzel olduğumu rahatlıkla söyleyebilirim. Dünyadaki en büyük isteğim sizin beni sevmeniz ve sizin eşiniz olmaktır. Fakat, yaşlarımız çok küçük olduğu için birkaç sene beklemek gerekecek sanırım. Henüz kendimi size tanıtmayacağım. Mektuplarınızı ...adresine postaneden teslim alacağım şekilde gönderiniz. Benim babam geleneklerine aşırı bağlı biri olduğu için sokağa çıkmama çok az izin verir. Fakat, belki bir gün çok kısa görüşebiliriz. Kendimi şimdiden sevgiliniz ve nişanlıyız kabul ettiğim için sizinle görüşmenin kötü ve ayıp bir davranış olduğunu sanmıyorum. Evde yalnızlıktan canım çok sıkılıyor. Mektuplarınız benim için büyük bir teselli olacaktır.

On altı yaşına gelmiş her okul çocuğu gibi Rasim için de hayatta sevgiden daha önemli bir şey yoktu. Bu mektubu okur okumaz yüreğine bir ateş düştü. Tanımadığı bu kıyız deli gibi sevmeye başladı. Gece sinemaya gidecekti, vazgeçti. Erkenden odasına çekilerek kendisini seven bu genç kıyza uzun bir mektup yazdı. Mektubu posta kutusuna attığı zaman birdenbire on yaş büyümüş gibi bir gurur duyuyordu.

İsminin Bedia olduğunu söyleyen bu genç kıyız, Rasim’in mektuplarına düzenli olarak cevap veriyordu. Rasim cevabını bir iki gün geciktirse çok kızıyordu.

“Sizi ne kadar sevdiğimi ve mektuplarınızdan başka tesellimin olmadığını söylemiştim. Niçin mektuplarınızı geciktiriyorsunuz? Hem de mektuplarınızı çok kısa yazıyorsunuz. Yoksa benimle fazla konuşmaktan sıkılıyor musunuz? Bir rica daha: mektuplarınızı biraz okunaklı yazıyla yazar mısınız?”

Genç öğrenci odasına akşamları erken geçiyor, sevgilisinin kendisini beğenmesi için saatlerce karalamalar yapıyor, kitapları inceleyerek uzun mektuplar yazıyordu.

Bedia, aynı zamanda meraklı bir kıyızdı. Bazen şöyle sorular sorduğu da oluyordu:

“Düğünden sonra balayımızı geçirmek için acaba İtalya’ya mı gidelim, İsveç’e mi? Bu iki memleket acaba nasıldır? Halkı nasıl yaşar, ne ile geçinir? Oralara gitmek için hangi denizlerden, hangi memleketlerden geçilir? diye sorardı.

Bazen de “Sen, Abdülhak Hamit Beyin "Eşber" kitabını okudun mu? Nerelerini en çok beğendiysen yaz, ben de okuyayım.” diye yazardı.

Genç öğrenci, nişanlısına karşı küçük düşmemek için coğrafya ve edebiyat kitaplarını araştırıyor, onun istediği bilgileri toplamak için günlerce uğraşıyordu.

Bedia bir mektubunda ona şöyle darıldı:

“Sizinle mutlaka görüşmeye karar vermiştim. Dün, okul dönüşünüzde yolunuzu bekledim. Fakat bir genç kızın sevgilisi olduğunuzu hatırlamamış, çok kötü giyinmiştiniz. Üstünüz, başınız, ayakkabılarınız çamur içindeydi. Çocuk gibi arkadaşlarınızla mı dövüşmüştünüz acaba? Bunu görünce sizin utanmamanız için yanınıza gelemedim.”

Rasim çok utandı ve üzüldü. O günden sonra çok dikkatli ve özenerek giyinmeye başladı.

Bedia bir kere de onun okuldan çıkar çıkmaz eve gitmemesinden, geceye kadar sokakta dolaşmasından şikâyet etmişti. Acaba kendisi evde onun için ağlarken, o, başka kızların peşinde mi geziyordu?

Rasim dünyada Bedia’sından başka hiçbir kızı sevemeyeceğini yeminlerle yazdı. Bundan sonra sokakta dolaşmaya ve karşılaştığı kızlara göz ucuyla bile bakmaya cesaret edemez oldu.

Bir akşam Rasim’in annesi Nedime Hanım, kocası Ahmet Bey’i üzgün bir çehre ile karşıladı, ağlar gibi bir tavırla:

— Ah, bey, başımıza gelenleri sorma, dedi. Bedia isminde bir kız oğlumuzun peşini bırakmıyor. Bugün Rasim’in odasını düzeltirken mektuplarını buldum. Oğlumuz elden gidiyor. Bir çare bul... Fakat, Allah aşkına meraklanma. Sen sinirli adamsın!

Ahmet Bey’de hiç meraklanmış gibi görünmüyor aksine kıs kıs gülüyordu. Sadece eşinin duyacağı bir sesle:

— Korkma hanım, oğlana aşk mektuplarını yazan kız benim, dedi.

Oğlandaki yaramazlık arttıkça artıyordu. Bütün gayretimize rağmen ben de okuldaki öğretmenleri de ona doğru dürüst yazmayı bile öğretmiyorduk. Sonunda düşünce düşünce bu çareyi buldum. Rasim’in kıza yazdığı mektuplar sayesinde güzel yazmayı mutlaka

öğreneceğinden ve bu sene sınıf geçeceğinden emindim. Doğrusunu istersen gençken ben de güzel yazmayı sana mektup yaza yaza öğrenmişim!

EK-2: “Aşk Mektupları” Hikâyesindeki Sözcüklerin Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışmasına Göre Seviye Durumu Listesi

Acaba	A1	Başlamak	A1	Çamur	A2
Adam	A1	Beğendirmek	---	Çare	A2
Addetmek	---	Beğenmek	A1	Çehre	---
Adres	A1	Beklemek	A1	Çekilmek	A1
Ağlamak	A1	Belki	A1	Çıkmak	A1
Ah	A2	Ben	A1	Çırpınmak	B2
Ahali	---	Bey	A1	Çiçek	A1
Akşam	A1	Bırakmak	A1	Çocuk	A1
Akşamları	A1	Bilakis	---	Çok	A1
Alamet	---	Bir	A1	Daha	A1
Alçaltmak	---	Biraz	A1	Darılmak	---
Altı	A1	Birdenbire	A2	Deli	A2
Anne	A1	Birkaç	A1	Demek	A1
Arkadaş	A1	Boğuşmak	---	Deniz	A1
Artmak	A1	Bu	A1	Dikkat	A1
Aşk	A2	Bugün	A1	Dolaşmak	A1
Ateş	A1	Bulmak	A1	Dönmek	A1
Atmak	A1	Bütün	A1	Dönüş	A2
Ayaküzeri	---	Büyük	A1	Duymak	A1
Ayıp	A2	Büyüme	A1	Dün	A1
Aynı	A1	Can	A1	Dünya	A1
Balayı	A2	Cesaret	B1	Dürüst	A2
Baş	A1	Cevap	A1	Düşmek	A1
Başka	A1	Coğrafya	A1	Düşünmek	A1

Düzeltemek	A2	Gitmek	A1	İstemek	A1
Edebiyat	A2	Giyinmek	B1	İş	A1
Ehemmiyetli	---	Göndermek	A1	Kadar	A1
Elden	---	Görmek	A1	Kâğıt	A1
Emel	---	Görünmek	A1	Kanlı	C1
Emin	B1	Görüşmek	A1	Kapatılmak	B1
En	A1	Göz	A1	Karar	A1
Erkenden	---	Göz ucu	---	Karıştırmak	A1
Eski	A1	Gurur	A2	Karşı	A1
Ev	A1	Gün	A1	Kendi	A1
Evlat	---	Güzel	A1	Kere	A1
Evlenmek	C1	Hangi	A1	Kısa	A1
Fakat	A2	Hanım	A1	Kıyamet	C1
Fazla	A1	Hatırlamak	A1	Kız	A1
Fena	---	Hayat	A1	Ki	A1
Fevkalade	---	Haylaz	---	Kitap	A1
Gayret	A2	Her	A1	Konuşmak	A1
Gece	A1	Herhalde	---	Koparmak	B1
Geciktirmek	B2	Hiçbir	A1	Korkmak	A1
Geçirmek	A1	Hoca	A1	Küçük	A1
Geçmek	A1	İç	A1	Lazım	---
Gelecek	A1	İçin	A1	Mahcup etmek	---
Gelmek	A1	İhtimam	---	Malumat	---
Genç	A1	İki	A1	Mamafih	---
Gezmek	A1	İle	A1	Matemli	---
Gibi	A1	İsim	A1	Mektep	C1

Mektepli	---	Olmak	A1	Sormak	A1
Mektup	A1	On	A1	Söylemek	A1
Memleket	A1	Öğrenmek	A1	Sual	---
Merak	A1	Öğretmek	A1	Şayet	---
Meraklanmak	---	Peş	B1	Şey	A1
Meraklı	A2	Posta kutusu	---	Şıllık	---
Muhakkak	---	Postrestant	---	Şikâyet etmek	A1
Mukabele etmek	---	Potin	---	Şimdiden	B1
Muntazaman	---	Rağmen	A2	Şimdilik	A2
Musallat olmak	---	Rica	A2	Şöyle	A1
Mutaassıp	---	Saatlerce	B1	Şu	A1
Mutlaka	A1	Sanmak	A1	Tanımak	A1
Müsaade etmek	C1	Satır	B1	Tanıtmak	A1
Müsvedde	---	Sayesinde	---	Taraf	A1
Nadiren	---	Sen	A1	Tavır	A2
Nasıl	A1	Sene	A1	Tesadüf	B2
Ne	A1	Ses	A1	Teselli	---
Nedime	---	Sevgili	A1	Toplamak	A1
Nihayet	B2	Sevilmek	A2	Utanmak	A2
Nişanlı	A2	Sevmek	A1	Uzaktan uzağa	---
O	A1	Sıkılmak	A1	Uzun	A1
Oda	A1	Sınıf	A1	Üst	A1
Oğlan	A1	Sinema	A1	Üzülme	A1
Oğul	A1	Siz	A1	Vakit	A1
Okunaklı	---	Sokak	A1	Vaktiyle	---
Okur okumaz	---	Sonra	A1	Var	A1

Vazgeçmek	A1	Yaşamak	A1	Yoksa	A1
Ve	A1	Yaz	A1	Yol	A1
Yahut	C1	Yazı	A1	Yürek	A2
Yalnız	A1	Yazılmak	A2	Zaman	A1
Yalnızlık	A2	Yazmak	A1	Zannetmek	A2
Yan	A1	Yemin	---	Zarf	A1
Yapmak	A1	Yeni	A1	Zavallı	B1
Yaş	A1	Yok	A1	Zevce	---

EK-3: “Aşk Mektupları” Hikâyesindeki Sözcüklerinin Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğüne Göre Sıklık Değeri Listesi

Acaba	204	Başlamak	1616	Coğrafya	65
Adam	1033	Bedia	3	Çamur	50
Addetmek	70	Beğendirmek	2	Çare	185
Adres	73	Beğenmek	106	Çehre	66
Ağlamak	214	Beklemek	533	Çekilmek	259
Ah	113	Belki	457	Çıkmak	1859
Ahali	44	Ben	2895	Çırpınmak	40
Akşam	439	Bey	954	Çiçekli	19
Akşamları	28	Bırakmak	916	Çocuk	1230
Alamet	48	Bilakis	74	Çok	2659
Alçaltmak	0	Bir	28157	Daha	3218
Altı	245	Biraz	771	Darılmak	10
Anne	404	Birdenbire	248	Deli	73
Arkadaş	771	Birkaç	713	Demek	3977
Artmak	267	Boğuşmak	16	Deniz	0
Aşk	260	Bu	22798	Dikkat	284
Ateş	260	Bugün	1217	Doğru	1259
Atmak	497	Bulmak	1304	Dolaşmak	301
Ayaküzeri	0	Bütün	2682	Dönmek	630
Ayıp	20	Büyük	3043	Dönüş	59
Aynı	1085	Büyüme	159	Duymak	505
Balayı	5	Can	333	Dün	670
Baş	1457	Cesaret etmek	30	Dünya	1174
Başka	1599	Cevap	689	Dürüst	37

Düşmek	719	Gezmek	150	İki	2879
Düşünmek	768	Gibi	4835	İle	4990
Düzeltilmek	52	Gitmek	2073	İsim	466
Edebiyat	159	Giyinmek	55	İstemek	2424
Ehemiyyətli	68	Göndermek	0	İş	2667
Elden	4	Görmek	2544	Kadar	3689
Emel	57	Görünmek	412	Kâğıt	202
Emin	90	Görüşmek	155	Kanlı	67
En	0	Göz	1817	Kapatılmak	51
Erkenden	15	Göz ucu	1	Karar	948
Eski	1095	Gurur	65	Karıştırmak	76
Ev	0	Gün	2934	Karşı	1683
Evlat	109	Günlerce	24	Kendi	3653
Evlenmek	180	Güzel	910	Kere	116
Fakat	2695	Halde	1	Kısa	368
Fazla	882	Hangi	317	Kıyamet	17
Fena	188	Hanım	305	Kız	1578
Fevkalade	112	Hatırlamak	220	Ki	2866
Gayret	154	Hayat	1221	Kitap	608
Gece	708	Haylaz	1	Konuşmak	582
Geciktirmek	10	Her	2949	Koparmak	61
Geçirmek	459	Hiçbir	966	Korkmak	8
Geçmek	1841	Hoca	280	Küçük	887
Gelecek	86	İç	2982	Lazım	617
Gelmek	0	İçin	5843	Mahcup etmek	2
Genç	1050	İhtimam	11	Malumat	254

Mamafih	75	Oğul	457	Siz	961
Matemli	3	Okunaklı	1	Sokak	386
Mektep	304	Okur okumaz	0	Sonra	3903
Mektepli	9	Olmak	20515	Sormak	671
Mektup	378	On	677	Söylemek	1846
Memleket	1865	Öğrenmek	424	Sual	222
Merak	103	Öğretmek	79	Şayet	46
Meraklanmak	5	Peş	80	Şey	2347
Meraklı	57	Post restant	0	Şıllık	1
Muhakkak	223	Posta kutusu	7	Şikâyet etmek	63
Mukabele etmek	28	Potin	2	Şimdiden	75
Muntazaman	13	Rağmen	376	Şimdilik	72
Musallat olmak	8	Rica	76	Şöyle	485
Mutaassıp	10	Saatlerce	35	Şu	1471
Mutlaka	103	Sanmak	232	Tanımak	396
Müsaade etmek	96	Satır	82	Tanıtmak	47
Müsvedde	13	Sayesinde	149	Taraf	2832
Nadiren	16	Sen	1343	Tavır	116
Nasıl	869	Sene	1167	Tesadüf etmek	70
Ne	2905	Ses	1034	Teselli	60
Nedime	1	Sevgili	190	Toplamak	324
Nihayet	578	Sevilmek	49	Utanmak	38
Nişanlı	45	Sevmek	626	Uzaktan uzağa	3
O	7239	Sıkılmak	62	Uzun	617
Oda	607	Sınıf	342	Üst	787
Oğlan	46	Sinema	101	Üzölmek	85

Vakit	386	Yapmak	3257	Yok	1381
Vaktiyle	63	Yaş	468	Yoksa	241
Var	3230	Yaşamak	749	Yol	1825
Vazgeçmek	113	Yaz	156	Yürek	122
Ve	29421	Yazı	728	Zaman	2877
Yahut	385	Yazılmak	287	Zannetmek	209
Yalnız	1337	Yazmak	769	Zarf	126
Yalnızlık	37	Yemin	8	Zavallı	197
Yan	999	Yeni	1504	Zevce	32

EK-4: “Bir Yudum Su” Hikâyesi B1 Düzeyine Uyarlanmış Metin

— Baba bugün hava çok güzel. Beni gezmeye götürür müsün?
— Peki Nevin, söyle araba bulsunlar.
— Hayır baba, araba ile gezmek değil, ben yürümek istiyorum. Geçen sene bugün ormanın öte tarafındaki dar yoldan deniz kenarın gitmiştik. Yine öyle yaparız.

— Güzel, ama...
— Baba, yorulurum diye korkuyorsun değil mi? Nevin biraz hasta oldu diye yürüyemeyeceğimi mi sanıyorsun? Ben, yine eskisi gibi yürüyebilirim. Az önce evde yaptıklarımı görmeliydin. Piyano çaldım, karanfilleri suladım, hatta havuzda köpeği yıkadım. Baba, artık iyileşiyorum. Bir ay sonra eskisinden daha kuvvetli, daha neşeli, daha yaramaz bir kız olacağımı göreceksin.

— Batmakta olan güneş kısa sarı saçlarının arasında parladıkça hasta, beyaz yüzü pembe pembe oluyordu.

— Baba, gelecek bahar seninle uzak bir seyahate gideceğiz değil mi?

Elbette Nevin...

Hamit Bey, kızının ince bileklerini avuçları içine aldı, aylardan beri ilk defa gözlerine bakmağa cesaret etti.

Nevin'in birkaç mevsim ömrü kalmış bir misafir olduğunu biliyordu.

Kızının kır çiçeklerine benzeyen gözlerine her bakışında aklından çıkmayan bir fikir vardı:

— Nevin ölecek. Bütün ömrümü sevgisi için harcayacağım bu genç, güzel gözleri bir zaman sonra öperek kapamam gerekecek.

Hamit Bey, doktordu. Fakat onda bir doktordan daha çok bir politikacı ruhu vardı. Gençliğinin ilk senelerini hapislerde, sürgünlerde geçirmişti. Aslında o bu meslekte devam edecek bir adam değildi. Çok dürüst ve sağlam bir ahlakı vardı. Fakat fazla olarak okumayı ve düşünmeyi seviyordu.

Yaşadığı yorucu yılların ardından politika hayatını gereksiz görmeye başladı. Hayatının bu ikinci aşamasında Hamit Bey, bir özgürlük temsilcisi oldu. Ara sıra eski meslektaşlarıyla tartıştı: “Yönetimleri değiştirmek neye yarar, her şeyden evvel düşünceleri değiştirmeli” derdi. İnsanlar yanlış inançların etkisi altında yaşadıkça iyi ve mutlu olamazlar...Ben harika bir doktor olmak, insanlık üzerinde büyük bir ameliyat

yapmak isterdim. Kalp denilen arzu ve üzüntü yatağını koparıp atmak, hayal denilen hastalık kaynağını kurutmak isterdim. İnsanlar, ancak o vakit mutlu olabilirler. Bu şartlar içinde doğan, yaşayan, ölen bir insanın olmasını düşününüz. Her çocuk, bir karanlık âlem gibi doğuyor; fikirlerin parlak ışığı yavaş yavaş parlıyor. Sonra bir gün hırs, üzüntü, geçmişin pişmanlığı, gelecek kaygısı ile ne olduğunu bilmeden bu ışıklı dünyaya gözlerini kapıyor.

Doktor Hamit'in sert görüşleri etrafındakileri daima biraz korkutmuştur. Fakat dürüst ruhu ve inkâr ettiği kalbinden gizlice ortaya çıkan nazik ve sevgi dolu ahlakı ona farklı bir çekicilik katardı.

Eşi öldüğünde kırk yaşındaydı. Kızı Nevin on iki yaşında öksüz kalıyordu.

Yeniden bir aile yuvası kurabilirdi. Fakat henüz genç olmasına rağmen içinde anlaşılmasız bir yaşamak yorgunluğu vardı. Kalan ömrünü Nevin için geçirmeye karar verdi. Kendi görüşlerini çocuğuna öğretecek, onu yanlış inançlardan uzak, vicdanlı, mutlu bir kız olarak yetiştirecekti.

İlk işi çocuğuna hayallerle dolu masallar anlatan hizmetçi ile evdeki çocuklara dini müzikler öğreten hoca hanımdan kızını ayırmak oldu.

Bu çocuk ruhuna daha iyi dokunabilmek için o da çocuk oluyor, saatlerce Nevin'le oynuyordu. Sonra küçük kızı dizlerinin üstüne alarak ona yavaş yavaş fikirlerini anlatmaya başlıyordu.

Nevin, on sekiz yaşına gelmişti. Babasını çok seviyordu. Açık fikirli, bilgili, iyi ahlaklı bir genç kız olmuştu. Hali tavrı biraz çocuğa benziyordu. Fakat fikri, ruhu bakımından öteki akraba çocuklarından tamamen başkaydı. Hamit Bey "güzel eserim" diye onunla övünüyordu. Fakat bu güzel eserinden yalnız bir şey eksikti: neşe ve arzu.

Nevin, kış sonlarından beri hastaydı. Bütün tedbirlere, tedavilere rağmen gündün güne ilerleyen bir veremi vardı. Hamit beyin dünya başına yıkılmıştı. Fakat, baba olarak onun bir görevi daha vardı. Çocuğunu ölünceye kadar mutlu etmek... Ara sıra onu toprağa bıraktıktan sonra boş evine döneceği geceyi düşünürdü. Nevin'in bütün istekleri yerine gelirse o gecenin acısını daha sakin ve sabırlı yaşayabileceğini sanıyordu. Fakat Nevin, hiçbir şey istemiyordu. O, ne teklif ederse gözlerini önüne indiriyor: «Sen bilirsin baba!» diyordu.

Ağaçların arasındaki dar yoldan denize iniyorlardı. Nevin, başörtüsünü omuzlarına indirmiş, kıvrıkcık çocuk başı akşam güneşinin içinde daha sarı, gözleri daha parlak ve mutlu, babasının önünde yürüyordu.

Bakımsızlıktan her tarafını yosun kaplamış bir çeşme başında iki fakir kız çocuğuna rastladılar. Büyüğü on iki, küçüğü yedi yaşlarındaydı.

Küçük kız elindeki metal kaba çeşmeden su doldurmuş, korka korka Nevin'e yaklaşmıştı.

Hamit Bey, gülümsedi, ceketinin cebinden birkaç kuruş çıkarıp çocuğa uzatarak al kızım... su istemiyoruz, dedi.

Kız, parayı kabul etmiyor, anlaşılmaz bir inat ile suyu Nevin'e uzatıyordu.

Hamit Bey, kızın ablasıyla konuşmağa başladı:

— Kardeşin niçin mutlaka su içirmek istiyor?

O, utanarak biraz gülümsemeyle cevap verdi:

— Bizim annemiz öldü. İşte şuradaki mezarda yatar. Hoca, “ölüler geceleri mezarlarında susuzluktan yanarlarmış, dünyada kalan çocukları susamışlara su verirlerse onlar da serinlermiş,” dedi. Yolculara su verdiğimiz geceler annemiz yeşil başörtüsü ile Ayşe'nin rüyasına giriyor, değil mi Ayşe.

Nevin'in eteğini hâlâ bırakmayan küçük kız, başını sallayarak gülümsedi.

Ablası devam ediyordu:

— Bugün buradan kimse geçmedi. Artık gidelim diyorum... Ayşe, “annemiz susuz ne yapar?” diye ağlıyor.

Nevin, küçüğün yüzünü daha yakından görmek ister gibi yere eğildi.

Hamit Bey, onun su kabını aldığını, kutsal bir şeyi öper gibi dudaklarına götürdüğünü gördü. Hemen bileğine yapışarak:

— Nevin, ne yapıyorsun, dedi. Bu pis su içilir mi? Hasta mı olacaksın?

Nevin, yavaş yavaş ağlayarak: “Bırak baba”, dedi. Ayşe'nin annesi de benim annem gibi susuz yanmasın...

— Ne diyorsun Nevin? Bunu senin ağzından mı işitiyorum? Sen özgür fikirli bir kızsın!

Genç kız, ağlamakta devam ediyordu:

— Bana ne? Mademki Ayşe inanıyor...

Nevin'in yanaklarından akan yaşlar kaptaki kirli suya karışıyor, ince dudaklarının kenarından sızarak ağlarken titreyen boynuna ve göğsüne damlıyordu.

Hamit Bey, su kabını onun elinden almayı artık düşünmüyordu. Ona, Nevin bu suyu bir hayal ırmağından içiyor, gibi geliyordu. Kendisinin bütün sevgisi ve ilgisi onu bu kirli su kadar mutlu etmedi. Nevin, bu sudan içtikten sonra mutlu ölecek, diye hissetti.

Nevin, çeşmeden avuçlarına su alarak yüzünü yıkıyor, fakat gözyaşları akmaya devam ediyordu. Hamit Bey korkarak, utanarak ve üzülererek onun ellerini tuttu:

— Nevin, bu avuçlarla bana da su içir, bizim ölümüz de susuz kalmasın, dedi

Hamit Bey, birkaç ay sonra toprak olacak bu küçük avuçların suyunu içerken başka bir hayata doğduğunu hissediyordu. Genç kız, içini çekerek ağlayarak babasının boynuna sarılıyor, onu tekrar tekrar öpüyordu.

— Baba, artık duygularımızı birbirimize açabiliriz... Sana bütün ruhumu söyleyeceğim. Akşam olduğu vakit ne kadar ağladığımı biliyorsun. Fakat gözyaşlarında ne acı ve ne güzel lezzetler olduğunu şimdi anlıyorum... Baba, ne zaman güzel koksun diye bit tütsü yansa, hâlâ annemin öldüğü günün kokusunu bütün o lezzetli acısıyla hatırlıyorum. Ah, o gün ihtiyarlar, gençler, kocaman erkekler ile küçücük çocuklar birbirlerine sarılıp ağlıyorlardı. Bütün konak, hep birlikte ağlıyordu. Hatta ölen annem bizimle beraberdi. Bütün bu kan, ruh, sevgi bağlarıyla bağlı insanların dünya gibi ahrette de ayrılmayacağına inanıyordum. Ben de hizmetçimizin masalları, hocamızın sözleri ile, Ayşe'nin annesi gibi, annemin cennet bağlarında yeşil başörtüsü ile gezdiğini hissediyordum. Öteki kızlar hocamızla önünde başlarında yeşil başörtüleriyle dini müzikler öğrenirken sen beni onlardan ayırdın. Bu dünyada kapanan gözlerin bir daha açılmayacağını, bütün bu birbirini seven, zaman zaman birbirinden bu kadar acıklı ayrılıklarla ayrılan insanların ayrı ayrı mezarlarda çürüdüklerini söyledin... Baba, önce sana inanıyordum. Fakat senin şüphelerin benim kalbimi de kaplamaya başladı...

Bir gece, Çamlıca'dan dönüyorduk. Bana gökyüzünü, yıldızları gösterdin. Bu göklerin bomboş, hatta oradaki ışıkların bile bizim gözlerimizdeki bir yansımadan başka bir şey olmadığını söyledin. Bu dünyaya gözlerini kapar kapamaz başka bir âleme

gözlerini açacağına, orada bütün sevdiklerini ve sevgililerini bulacağına inanan bir kız çocuğu için ölümlerin ayrı ayrı mezarlarda çürüyüp gittiklerini düşünmek ne kadar acı.

Bu çaresizliğe senelerce alışamadım, senelerce çaresiz ölümün acısını çektim. Annem gibi, bütün sevdiklerim gibi, seni de kaybedecektim... Artık gözlerimiz birbirine bakmayacak, kalplerimiz birbirimizi sevmeyecekti.

Baba, sonunda istediğin gibi bir kız oldum. Akılla yaşayan, dürüst, vicdanlı bir kız oldum. Artık hiçbir şeye inanmıyordum. Etrafımdakilere karşı bir gururum vardı. Fakat ne kadar üzücü bir gurur.

Baba, bu kadarla da yetinmedin. Sevgiden, bağlılıktan, bu dünyada doğup ölmesine yavaş yavaş alıştığım şeylerden şüphe ediyordun. Birbirini anlayıp sevmeyen, birbirlerine karşı sadece insanlık görevini yapmakla yetinen insanlarla, sadece akıllarının ışığıyla aydınlanan dünya bana yetmiyordu. Ben öleceğim baba... Bunu saklamaya gerek yok. Beni mezarıma göndermeye nasıl alışacaksın? Fakat baba, ölümüne o kadar acıma! İnanmayı ve sevmeyi unutmuş bir insanın vaktinden evvel ölmesine niçin acımalı?

Nevin, babasına bunları söylemeden öldü. Hamit Bey, bu şikâyetleri onun şimdi ölmüş dudaklarının hayalinden duyuyor.

İhtiyar doktor; o kimsenin geçmediği orman yolundaki çeşmeyi onardı. Her akşamüstü oraya gelip oturuyor, köylü çocuklarını, oradan geçenleri yollarından çevirerek bu çeşmeden bir yudum su içmeleri için onlara yalvarıyor.

7.1. EK-5: “Bir Yudum Su” Hikâyesindeki Sözcüklerin Seviyelere Göre Sözcük Hazinesi Çalışmasına Göre Seviye Durumu Listesi

Abla	A1	Almak	A1	Baba	A1
Acı	A1	Alt	A1	Bağ	A2
Acıklı	C1	Ama	A1	Bağlı	A1
Acımak	B1	Ameliyat	A2	Bahar	A1
Açık	A1	Ancak	A2	Bakımından	A2
Açılmak	A2	Anlamak	A1	Bakış	A1
Açmak	A1	Anlaşılmak	A2	Bakmak	A1
Adam	A1	Anne	A1	Baş	A1
Adi	---	Ara	A1	Başka	A1
Ağaç	A1	Ara	A1	Başlamak	A1
Ağız	A1	Ara sıra	A2	Başörtüsü	B1
Ağlamak	A1	Ara sıra	A2	Batıl	---
Ağlaşmak	---	Araba	A1	Ben	A1
Ah	A2	Artık	B1	Benzemek	A1
Ahiret	C1	Arzu	B1	Beraber	A1
Ahlak	A2	Aslında	A2	Beri	A1
Ahlaklı	A2	Atılmak	B1	Bey	A1
Aile	A1	Atmak	A1	Bırakmak	A1
Akıl	A1	Avuç	A2	Bırakmak	A1
Akmak	A1	Ay	A1	Bile	A1
Akşam	A1	Ayırmak	A1	Bilek	B1
Al	C1	Ayrı	A1	Bilmek	A1
Âlem	A2	Ayrılık	B2	Bir	A1
Alışmak	A1	Ayrılmak	A1	Biraz	A1

Birbiri	A1	Çocuk	A1	Doldurmak	A1
Birkaç	A1	Çok	A1	Dolmak	A1
Biz	A1	Çömelmek	---	Doymak	A2
Boğuk	---	Çürüklük	---	Dönem	A1
Boş	A1	Çürümek	---	Dönmek	A1
Boyun	A1	Dadı	---	Dudak	C1
Bu	A1	Daha	A1	Duvak	---
Bugün	A1	Daima	A2	Duymak	A1
Bulanık	---	Damlamak	B1	Dünya	A1
Bulmak	A1	Dar	A1	Dürüst	A2
Bura	A1	Dedikodu	B1	Düşünce	A1
Buse	---	Defa	A1	Düşünmek	A1
Büsbütün	B2	Değil	A1	Ebet	---
Bütün	A1	Değiştirmek	A1	Eksik	A1
Büyük	A1	Demek	A1	El	A1
Cazibe	C1	Demin	---	Elbette	A2
Cennet	B2	Denilmek	A2	Elem	---
Cep	A1	Deniz	A1	Emel	---
Cesaret	B1	Derviş	C1	Endişe	C1
Cevap	A1	Desen	B1	Erkek	A1
Çalmak	A1	Devam	A1	Eser	A1
Çekici	A2	Dinmek	---	Eski	A1
Çekmek	A1	Diye	A1	Etek	A1
Çeşme	B1	Diz	A2	Etmek	A1
Çevirmek	C1	Doğmak	A1	Etmek	A1
Çıkarmak	A1	Doktor	A1	Etraf	A2

Ettirmek	B2	Gönül	A2	Havuz	A1
Ev	A1	Görmek	A1	Hayal	A2
Evvel	B1	Göstermek	A1	Hayat	A1
Evvela	---	Götürmek	A1	Hazin	---
Ezel	C1	Göz	A1	Hemen	A1
Fakat	A2	Gurur	A2	Henüz	A1
Fakir	A1	Gülümsemek	A1	Her	A1
Fazla	A1	Gün	A1	Hıçkırık	---
Feda	---	Günden güne	---	Hiçbir	A1
Fikir	A2	Güneş	A1	Hissetmek	A1
Fikir	A2	Güneş	A1	Hizmetçi	A2
Gece	A1	Günlük	A1	Hoca	A1
Geçirmek	A1	Güzel	A1	Hoca hanım	---
Geçmek	A1	Hafif	A1	Hulul etmek	---
Gelecek	A1	Hâl	A1	Hülya	C1
Gelmek	A1	Hâlâ	A1	Irmak	A1
Genç	A1	Hangi	A1	Islak	B1
Gençlik	A2	Hapis	B2	Işık	A1
Gezmek	A1	Harcamak	A1	İbare	B2
Gibi	A1	Hare	---	İç	A1
Girmek	A1	Harika	A1	İçin	A1
Gitmek	A1	Harikulade	---	İçirmek	A2
Gizli	A1	Hasta	A1	İçmek	A1
Göğüs	B2	Haşin	---	İdare	B1
Gök	A2	Hatta	A2	İftihar etmek	B2
Göndermek	A1	Hava	A1	İhtimam	---

İhtiras	C1	Kadar	A1	Ki	A1
İhtiyar	B1	Kâfi	---	Kimse	A1
İki	A1	Kalan	B1	Kocaman	A2
İkindi	---	Kalmak	A1	Koklamak	A1
İktifa	---	Kalp	A1	Konak	C1
İlahi	B2	Kan	A1	Konuşmak	A1
İle	A1	Kapamak	A2	Koparmak	B1
İlerlemek	A1	Kapanmak	A2	Korkak	C1
İlk	A1	Karanfil	B1	Korkmak	A1
İnanmak	A2	Karanlık	A1	Korkmak	A1
İnat	B1	Karar	A1	Korkutmak	B1
İnce	A1	Kardeş	A1	Koru	---
İndirmek	A1	Karışmak	A2	Köpek	A1
İnlemek	C1	Karşı	A1	Köylü	A2
İnmek	A1	Kaybetmek	A1	Kurmak	A1
İnsan	A1	Kemirmek	---	Kuru	A1
İnsan	A1	Kenar	A1	Kuruş	---
İnsanlık	B1	Kendi	A1	Kurutmak	B2
İntan	---	Kır	B2	Kuvvetli	B1
İstemek	A1	Kırk	A1	Küçük	A1
İş	A1	Kısa	A1	Lâzım	A1
İşitmek	A2	Kış	A1	Lezzet	A1
İtibar	B2	Kıvırcık	---	Lezzetli	A1
İtikat	---	Kıvrım	---	Lüzum	---
İyi	A1	Kız	A1	Mabut	---
Kabul	A1	Kız	A1	Maddî	B1

Mademki	---	Ne	A1	Ön	A1
Mahcup	---	Neme	---	Öpmek	A1
Malûmat	---	Neşe	B1	Örtmek	A2
Mamafih	---	Neşeli	A2	Öte	B1
Masal	A2	Niçin	A1	Öteki	B1
Maşrapa	---	Nihayet	B2	Övünmek	B1
Mazlumane	---	O	A1	Öyle	A1
Memba	---	Objektif	B2	Para	A1
Menekşe	C1	Okumak	A1	Parça	A1
Merhamet	B2	Okutmak	B1	Parlak	B1
Meslek	A1	Olmak	A1	Peki	A1
Meslektaş	B2	Omuz	A2	Pembe	A1
Mesut	---	On	A1	Pınar	B1
Meşale	---	Onlar	A1	Pis	A1
Metin	A1	Onun	A1	Piyano	B1
Mevsim	A1	Ora	A1	Politika	A2
Mezar	A2	Orman	A1	Politikacı	B1
Mini mini	---	Oturmak	A1	Rabıta	---
Misafir	A1	Oynamak	A1	Rağmen	A2
Mukaddes	---	Ödağacı	---	Rikkat	---
Musallat	---	Öksüz	B2	Ruh	A2
Mutlaka	A1	Ölmek	A2	Rüya	A2
Mücadele	B1	Ölmek	A2	Saadet	C1
Münakaşa	---	Ölü	B1	Saat	A1
Nah	---	Ölüm	A2	Saç	A1
Nazariye	---	Ömür	A2	Sade	A1

Safha	---	Su	A1	Tedavi	A1
Saklamak	A1	Sulamak	A1	Tedbir	B1
Sallamak	A1	Susamak	B1	Teessür	---
Samanyolu	---	Susuz	---	Tek	A1
Sanmak	A1	Sürgün	B2	Teklif	B2
Sarı	A1	Süzgün	---	Tekrar	A1
Sarılmak	A1	Şart	A1	Telkin	---
Sebat	---	Şeffaf	B2	Temsilci	A2
Sefil	---	Şefkat	B1	Teneke	B2
Sekiz	A1	Şehrâyîn	---	Tenha	---
Sen	A1	Şen	---	Tesadüf	B2
Sene	A1	Şey	A1	Teselli	---
Serbest	A1	Şikâyet	A1	Tesir	---
Serinlemek	---	Şimdi	A1	Titremek	A2
Sevgi	A1	Şuracık	---	Titremek	A2
Sevgili	A1	Şüphe	B1	Toprak	A1
Sevmek	A1	Şüphe etmek	---	Tutmak	A1
Seyahat	A1	Tahammül	C1	Türlü	A1
Seyyah	---	Tamamen	A2	Uzak	A1
Sızmak	B1	Tamir	C1	Uzatmak	A1
Solgun	---	Taraf	A1	Ümit	C1
Son	A1	Taş	A1	Üst	A1
Sonra	A1	Tatbik	---	Üst	A1
Söylemek	A1	Tavır	A2	Üzerinde	A1
Söylemek	A1	Taze	A1	Vakfetmek	---
Söz	A1	Tebessüm	B2	Vakit	A1

Var	A1	Yapmak	A1	Yok	A1
Vazife	C1	Yaramaz	A1	Yol	A1
Ve	A1	Yarar	A1	Yolcu	A1
Vefa	---	Yaş	A1	Yorgunluk	A2
Vefat	---	Yaşamak	A1	Yorucu	A1
Vehim	---	Yatak	A1	Yorulmak	A1
Verem	---	Yatmak	A1	Yosun	C1
Vermek	A1	Yavaş	A1	Yudum	B2
Vicdan	B1	Yavaş yavaş	---	Yuva	B1
Vicdan	B1	Yedi	A1	Yürümek	A1
Yakın	A1	Yelek	C1	Yürümek	A1
Yaklaşmak	A1	Yeniden	A2	Yüz	A1
Yaldız	---	Yer	A1	Zaman	A1
Yalnız	A1	Yeşil	A1	Zaman zaman	A1
Yalvarmak	B2	Yetiştirmek	A1	Zehir	B2
Yanak	A1	Yığın	---	Zevce	---
Yanık	C1	Yıkamak	A1	Zihin	B2
Yanmak	A1	Yıkılmak	B2	Ziya	---
Yansımak	B2	Yıldız	A1	Ziyade	C1
Yapışmak	A2	Yine	A1		

EK-6: “Bir Yudum Su” Hikâyesindeki Sözcüklerinin Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğüne Göre Sıklık Değeri Listesi

Abla	65	Ancak	895	Başka	1599
Acı	260	Anlamak	796	Başlamak	1616
Acıklı	19	Anlaşılmak	545	Batıl	9
Acımak	73	Anne	404	Ben	2895
Açık	386	Ara sıra	69	Benzemek	265
Açılmak	491	Ara sıra	69	Berber	1237
Açmak	726	Ara sıra	69	Beri	622
Adam	1033	Araba	220	Bey	954
Adi	0	Artık	763	Bırakmak	916
Ağaç	331	Arzu	304	Bırakmak	916
Ağız	313	Aslında	22	Bile	928
Ağlamak	214	Atılmak	185	Bilek	27
Ağlaşmak	7	Atmak	497	Bilmek	5046
Ah	113	Avuç	86	Bir	28157
Ahiret	28	Ay	0	Bira	3
Ahlak	165	Ayırmak	223	Biraz	771
Ahlaklı	4	Ayrı	266	Birbiri	722
Aile	478	Ayrılık	126	Birkaç	713
Akıl	422	Ayrılmak	626	Biz	2451
Akmak	151	Baba	640	Boğuk	18
Akşam	439	Bağ	0	Boş	196
Al	25	Bağlı	292	Boş	196
Âlem	222	Bahar	103	Boyun	175
Alışmak	86	Bakımından	380	Bu	22798
Almak	2941	Bakış	133	Bugün	1217
Alt	1028	Bakmak	1165	Bulamık	16
Ama	411	Baş	1457	Bulmak	1304
Ameliyat	35	Baş örtüsü	6	Bura	600

Buse	4	Demin	21	Eser	872
Büsbütün	151	Denilmek	289	Eski	1095
Bütün	2682	Deniz	706	Etek	72
Büyük	3043	Derviş	23	Etmek	6141
Cazibe	34	Desen	13	Etmek	6141
Cennet	45	Devam	137	Etraf	499
Cep	114	Dinmek	14	Ettirmek	162
Cesaret	103	Diye	1226	Ev	1104
Cevap	689	Diz	107	Evvel	825
Çalmak	212	Doğmak	426	Evvela	205
Çekici	16	Doktor	525	Ezel	9
Çekmek	676	Doldurmak	183	Fakat	2695
Çeşme	67	Dolmak	127	Fakir	117
Çevirmek	198	Doymak	40	Fazla	882
Çıkarmak	673	Dönem	50	Feda	8
Çocuk	1230	Dönmek	630	Fikir	803
Çok	2659	Dudak	219	Fikir	803
Çömelmek	13	Duvak	8	Fikirli	7
Çürüklük	2	Duymak	505	Gece	708
Çürümek	24	Dünya	1174	Geçirmek	459
Dadı	51	Dürüst	37	Geçmek	1841
Daha	3218	Düşünce	440	Gelecek	86
Daima	402	Düşünmek	768	Gelmek	4641
Damlamak	11	Ebet	4	Genç	1050
Dar	0	Eksik	123	Gençlik	154
Dedikodu	33	Elbette	101	Gezmek	150
Defa	706	Elem	28	Gibi	4835
Değil	2554	Emel	57	Girmek	1236
Değiştirmek	179	Endişe	96	Gitmek	2073
Demek	3977	Erkek	450	Gizli	167

Göğüs	214	Hayal	181	İlahi	14
Gök	208	Hayat	1221	İle	4990
Göndermek	343	Hazin	56	İlerlemek	203
Gönül	239	Hemen	541	İlk	1155
Görmek	2544	Henüz	403	İnanmak	292
Göstermek	1460	Her	2949	İnat	26
Götürmek	344	Hıçkırık	28	İnce	265
Göz	1817	Hiçbir	966	İndirmek	77
Gurur	65	Hissetmek	240	İnlemek	34
Gülümsemek	98	Hizmetçi	62	İnmek	326
Gün	2934	Hoca	280	İnsan	1768
Günden güne	0	Hoca hanım	0	İnsan	1768
Güneş	279	Hulul etmek	6	İnsanlık	155
Güneş	279	Hülya	30	İntan	0
Günlük	96	Irmak	50	İstemek	2424
Güzel	910	Islak	33	İş	2667
Hafif	204	Işık	258	İşitmek	149
Hâl	2439	İbaret	272	İtibar	138
Hâlâ	265	İç	2982	İtikat	38
Hangi	317	İçin	5843	İyi	1211
Hapis	64	İçirmek	11	Kabul	204
Harcamak	31	İçmek	227	Kadar	3689
Hare	1	İdare	742	Kâfi	193
Harika	18	İftihar etmek	19	Kalan	0
Harikulade	36	İhtimam	11	Kalmak	2046
Hasta	274	İhtiras	76	Kalp	338
Haşin	18	İhtiyar	0	Kan	280
Hatta	658	İki	2879	Kapamak	93
Hava	895	İkinci	8	Kapanmak	132
Havuz	54	İktifa	0	Karanfil	13

Karanlık	202	Köylü	234	Mini mini	16
Karar	948	Kurmak	363	Misafir	106
Kardeş	283	Kuru	112	Mukaddes	68
Karışmak	193	Kuruş	0	Musallat	0
Karşı	1683	Kurutmak	11	Mutlaka	103
Kaybetmek	326	Kuvvetli	347	Mücadele	252
Kemirmek	20	Küçük	887	Münakaşa	119
Kenar	231	Lâzım	0	Nah	4
Kendi	3653	Lezzet	37	Nazariye	76
Kır	0	Lezzetli	16	Ne	2905
Kırk	107	Lüzum	362	Neşe	103
Kısa	368	Mabut	12	Neşeli	66
Kış	178	Maddî	0	Niçin	226
Kıvırcık	15	Mademki	56	Nihayet	578
Kıvrım	13	Mahcup	14	O	7239
Kız	1578	Malûmat	0	Objektif	32
Kız	1578	Mamafih	75	Okumak	605
Ki	2866	Masal	64	Okutmak	38
Kimse	326	Maşrapa	3	Olmak	20515
Kocaman	33	Mazlumane	0	Olmak	20515
Koklamak	17	Memba	29	Omuz	145
Konak	101	Menekşe	8	On	677
Konuşmak	582	Merhamet	42	Ora	721
Koparmak	61	Meslek	244	Orman	236
Korkak	31	Meslektaş	21	Oturmak	640
Korkmak	8	Mesut	115	Oynamak	378
Korkmak	8	Meşale	12	Ödağacı	0
Korkutmak	25	Metin	0	Öksüz	12
Koru	12	Mevsim	149	Ölmek	579
Köpek	67	Mezar	99	Ölmek	579

Ölü	113	Saklamak	98	Sürgün	52
Ölüm	430	Sallamak	67	Süzgün	1
Ömür	171	Samanyolu	0	Şart	654
Ön	960	Sanmak	232	Şeffaf	9
Öpmek	122	Sarı	169	Şefkat	1
Örtmek	54	Sarılmak	97	Şehrâyîn	0
Öte	91	Sebat	6	Şen	25
Öteki	189	Sefil	21	Şey	2347
Övünmek	15	Sekiz	134	Şikâyet	79
Öyle	580	Sen	1343	Şimdi	1028
Para	761	Sene	1167	Şuracık	0
Parça	404	Serbest	215	Şüphe	186
Parlak	134	Serinlemek	8	Şüphe etmek	64
Peki	86	Sevgi	206	Tahammül	24
Pembe	74	Sevgili	190	Tamamen	238
Pınar	22	Sevmek	626	Tamir	79
Pis	27	Seyahat	1	Taraf	2832
Piyano	36	Seyyah	36	Taş	321
Politika	110	Sızmak	47	Tatbik	192
Politikacı	7	Solgun	12	Tavır	116
Rabıta	13	Son	1481	Taze	107
Rağmen	376	Sonra	3903	Tebessüm	36
Rikkat	3	Söylemek	1846	Tedavi	124
Ruh	581	Söylemek	1846	Tedbir	326
Rüya	147	Söz	1215	Teessür	81
Saadet	184	Su	1092	Tek	404
Saat	1221	Su	1092	Teklif	315
Saç	195	Sulamak	16	Tekrar	433
Sade	93	Susamak	18	Telkin	45
Safha	161	Susuz	10	Temsilci	84

Teneke	36	Vicdan	107	Yetiştirmek	139
Tenha	32	Vicdan	107	Yığın	84
Tesadüf	81	Yakın	663	Yıkamak	47
Teselli	60	Yaklaşmak	186	Yıkılmak	109
Tesir	536	Yaldız	6	Yıldız	151
Titremek	96	Yalnız	1337	Yine	766
Titremek	96	Yalvarmak	69	Yok	1381
Toprak	705	Yanak	74	Yol	1825
Tutmak	717	Yanık	19	Yolcu	178
Türlü	418	Yanmak	257	Yorgunluk	57
Uzak	394	Yansımak	0	Yorucu	12
Uzatmak	158	Yapışmak	36	Yorulmak	53
Ümit	203	Yapmak	3257	Yosun	9
Üst	787	Yaramaz	7	Yudum	16
Üst	787	Yarar	5	Yuva	101
Üzeri	2656	Yaş	468	Yürümeğ	378
Vakfetmek	14	Yaşamak	749	Yürümeğ	378
Vakit	386	Yatak	222	Yüz	0
Var	3230	Yatmak	250	Zaman	2877
Vazife	679	Yavaş	61	Zaman zaman	75
Ve	29421	Yavaş yavaş	172	Zehir	31
Vefa	7	Yedi	162	Zevce	32
Vefat	46	Yelek	11	Zihin	101
Vehim	22	Yeniden	280	Ziya	19
Verem	33	Yer	2750	Ziyade	353
Vermek	3455	Yeşil	233		

EK-7: Sözlük

Acı: kırıcı, üzücü, incitici, kötü olan

Acıklı: acı verecek nitelikte olan

Addetmek: saymak

Adi: sıradan

Ahali: halk

Ahlâk: huy, terbiye,

Ahret: ahiret, öteki dünya, dinî inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı yer

Akraba: kan bağıyla birbirine bağlı olan kimse

Alçaltmak: alçak duruma getirmek

Âlem: dünya

Ameliyat: hasta üzerinde tedavi için uygulana kesme ve dikme işi

Ayaküzeri: ayaküstü, kısaca

Ayıp: toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış

Başörtüsü: kadınların saçlarını örtmek için kullandıkları örtü

Bâtıl: yanlış, boş

Benekli: üzerinde noktalar olan

Bilâkis: aksine, tersine

Birdenbire: aniden, çok hızlıca

Boğuk: kısılmış ses

Boğuşmak: kavga etmek, gürleşmek

Bulanık: duru ve net olmayan, kirli

Cazibe: çekici

Cesaret: insanın kendine duyduğu güven

Çare: çözüm

Çehre: yüz

Çömelmek: dizlerini bükerek topukları üzerine oturmak; çömmek, çökmek

Çürüklük: işe yaramayan şeylerin bırakıldığı yer

Dadı: çocuk bakıcısı

Daima: her zaman

Dedikodu: başkaları hakkında gereksiz konuşma yapmak

Duvak. Başörtüsü

Dürüst: söz ve davranışında doğru olan

Ebet: sonsuz gelecek

Ehemmiyet: özen göstermek

Elem: üzüntü, keder

Emel istek, arzu

Endişe: düşünde, tasa

Eser: yapıt

Etraf: çevre

Evvel: ilk

Evvela: ilk önce

Ezel: sonsuz geçmiş

Fakir: zengin olmayan, yoksul

Feda: vaz geçme, uğruna verme

Fena: kötü

Fevkalâde: olağanüstü

Fikir: düşünce

Gayret: çaba, çalışma

Gurur: kendini beğenme, övünme

Günden güne: gün geçtikçe, gitgide

Hapis: bir yere kapalı tutulmak

Hare: gözde dalgalı görünen parlak çizgiler

Harikulade: olağanüstü

Haşin: sert, gönül kırıcı

Havari: yardımcı, temsilci

Hayal: zihinde canlandırılan şey

Hayalperest: sürekli hayal kuran

Haylazlık: yaramazlık

Hazin: üzücü

Hıçkırık: çok ağlandığında çıkan ses

Hissetmek: duymak, algılamak

Hulul etmek: içine girmek, etkilemek

Hülya: hayaller

Irmak: nehir

İbaret: sınırlı, meydana gelen, oluşan

İdare: yönetim

İftihar: övünme

İhtimam etmek: önemsemek

İhtiras: hırslanma

İhtiyar: yaşlı

İkinci: öğleden sonra akşamdan önceki vakit

İktifa: yeterli

İlahi: dini, dini müzikler

İntan: mikrop, hastalık

İtikat: inanç

Kâfi: yeterli

Kanlı: sinirli, kan döken

Kemirmek: aşınmasına sebep olmak

Kır: dağ, bayır, yeşil boş yer

Kıs kıs gülmek: sessizce gülmek

Kıvrıcık: küçük küçük kıvrımları olan

Kıvrım: bükülmüş şeylerin her bir katı

Kıyameti koparmak: bir yerde çok gürültü ve patırtı kavga, telaş olmak.

Kocaman: çok büyük

Konak: büyük ev

Koru: orman

Kumral: sarı, sarışın

Lâzım: gerekli

Lüzum: gerek, ihtiyaç

Mabut: tapılacak

Maddî: somut, madde ile ilgili

Mahcup: utanmış

Malûmat: bilgi

Malûmatlı: bilgili	Nadiren: bazen, çok sık olmayan
Mamafih: bununla beraber	Nah: (argo) işte
Maşrapa: su kabı, tas	Nazariye: görüş
Matemli: yaşlı,	Neşe: sevinme, sevinç
Mazlumane: zavallıca, boynu bükük	Nihayet: sonunda
Mektep: okul	Ödağacı: bu ağacın kıyılmış parçalarından yapılan tütsü
Mektepli: öğrenci	Öksüz: annesi ölen
Memba: kaynak	Politikacı: siyasetle, ülke yönetimiyle ilgilenen kişi
Memleket: ülke	Post restant: postaneden alınmak üzere gönderme
Meraklı: her şeyi öğrenmek isteyen	Potin: ayakkabı
Meslektaş: aynı işi yapan	Rabıta: bağ, ilişki
Mesut: mutlu	Rica: istek, dilek
Meşale: ucunda alev çıkarabilen yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek	Rikkat: incelik
Metin: dayanıklı	Ruh: mizaç, yaratılış, huy, karakter
Muhakkak: kesinlikle	Saadet: mutluluk
Mukabele: karşılık	Safha: aşama, evre
Mukaddes: kutsal	Samanyolu: açık gecelerde gökyüzünde boydan boya görülen uzun, bol yıldızlı, ışıklı şerit
Muntazaman: düzenli	Seyahat: yolculuk
Musallat: askıntı, peşini bırakmayan	Seyyah: gezgin
Mutaassıp: tutucu, geleneklerine bağlı	Sızmak: yavaş yavaş akmak, çıkmak
Mutlaka: kesinlikle	Solgun: solmuş, rengi uçmuş
Mücadele: çalışma, gayret etme	Sual: soru
Münakaşa: tartışma, çekişme	
Müsaade: izin verme	
Müsvedde: karalama	

Sürgün: bir yerden gönderilme

Süzcün: süzölmüş, güçsüz kalmış

Şart: koşul

Şayet: eğer

Şeffaf: ardı görölen, açık

Şefkat: merhamet, acıma duygusu

Şehrâyin: şölen

Şen: neşe, mutlu

Şıllık: aşırı süslenmiş kadın

Şüphe etmek: kuşkulanmak

Tahammöl etmek: sabırlı davranmak

Tamir etmek: onarmak

Tatbik etmek: uygulamak

Tavır: davranış

Tebessüm: gülümseme

Tedavi: hastalığın iyileşmesi için doktorun uyguladığı işlem

Tedbir: önlem

Teessür: üzüntü

Teklif etmek: önermek

Telkin etmek: ikna olması için konuşmak

Teneke: yumuşak metal sac

Tenha: ıssız, kimsesiz

Tesadüf: rastlantı, karşılaşmak

Teselli: avuntu, avunma

Tesir: etki

Titrek: sürekli kıvıldaayan, titreyen

Uzaktan uzağa: kendini belli etmeden, dolaylı olarak

Ümit: umut, gerçekleşmesini beklemek

Ürkötmek: korkutmak

Vakfetmek: bağışlamak, adamak

Vazgeçmek: artık istemez olmak

Vazife: görev

Vefa: bağlılık, dostluk bağı

Vefat: ölüm

Vehim: kuşku, şüphe

Verem: ölümcül bir hastalık

Vicdan: insanın kendi ahlaki değerlerini yargılama yapmasını saplayan duygu.

Yaldızlı: parıltılı

Yalnız: kimsesiz

Yalvarmak: çağrıda bulunmak, ısrar etmek

Yaramaz: haylaz, hareketli

Yelek: kolsuz, önü açık veya düğmeli üst giysisi

Yetiştirmek: eğitmek

Yığın: üst üste yığılmış, küme

Yosun: sulak terlerde taşlara yapışan ot

Zannetmek: sanmak, öyle olduğunu düşünmek

Zavallı: güçsüz, acınacak halde olan

Zehir: canlıyı öldürebilen madde

Ziya: ışık

Zevce: kadın eş, karı

Ziyade: fazla

Zihin: akıl

EK-8: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Programı Dil Bilgisi Konuları

TYDOÖP seviyelere göre dil yapıları listesinde B1 seviyesinde öğrencilere verilecek dil bilgisi konuları şu şekilde sıralanmıştır: (TMV, 2020)

Hikâye birleşik zaman çekimleri

Rivayet birleşik zaman çekimleri

Şart birleşik zaman çekimleri

Yeterlik fiili + zaman ekleri

Gereklilik kipi ve gereklilik/ zorunluluk anlamı içeren yapı ve kalıp ifadeler (-mAII, -mAk zorunda, -mAk gerek, -mAk lazım)

Gereklilik kipinin hikâyesi

İsim fiiller (-mA, -mAk, -Iş) +...-mAYI ... -mAYA tercih et-, -mAktAnsa... -mAYI tercih et-, -mAsInA rağmen, -mAsInI iste-)

Sıfat fiiller (-dIk), -DIk + iyelik, -AcAk + iyelik, -mIş -An)

Zarf fiiller (-Ip, -ArAk, -IncA, -IncAYa kadar, [-(y)ken], -mAdAn, -A...-A, -r... -mAz, -DIğIndA, -Dıkça, -DIğI için, -DIğI zaman, -DIğIndAn, -DIğIndan beri -DığIndAn dolayI, -AcAğI için)

Doğrudan ve dolaylı anlatım (demiş/diye sormuş/diye cevap vermiş, -AcAğInI ...-mAk, -DIğInI/-mAsInI ...-mAk)

Edat ve bağlaçlar (Keşke, eğer, -sA bile/ sA...-da, gibi, göre, sanki, kadar, için, üzere, -A doğru, için, -A karşı, -A değin, -A dek, -dAn dolayI, -dAn başka, ile, yalnız, ancak, -A karşın/rağmen, sadece, fakat, ama, ne var ki, bile, sanki, ise, yanı sıra, ayrıca, hatta, aksine, hariç, öncelikle, artık, itibaren, dolayısıyla, -In yüzünden, -In sayesinde)

Fiilde Çatı: Fiillerde etkenlik ve edilgenlik, işteşlik ve dönüşlülük

Örneğin, örnek olarak, örnek verecek olursak, yine, yine mi?

(isim)ken -ken (fiil+zaman zarfı+ken)

Varsayalım ki/varsayıyorum/ diyelim ki

EK-9: Yabancılar İçin Türkçe Dilbilgisi Kitabında B1 Düzeyi Dilbilgisi Konuları

Gazi Üniversitesi Yabancılar için Türkçe Dilbilgisi kitabında B1 düzeyindeki dilbilgisi konuları şu şekildedir: (Gazi, 2006)

Gereklilik Kipi	Sayı Sıfatını İsim Yapmak
Emir Kipi	Belirsizlik Sıfatları
Dilek Kipi	Soru Sıfatları
Dilek-İstek Kipi	- ki Ekli Sıfatlar
Şart Kipi	- ki Ekli Sıfatların Zamir Yapmak
Ek Fiilin Görülen Geçmiş Zaman Çekimi	Belirsizlik Sıfatlarını Zamir Yapmak
Ek Fiilin Öğrenilen Geçmiş Zaman Çekimi	Sıfat Tamlamasını İsim Tamlaması Yapmak
Ek Fiilin şartı	Sıfatların Derecelendirmesi (benzetme derecesi, eşitlik ve eşitsizlik derecesi, karşılaştırma üstünlük derecesi, aşırılık derecesi, en üstünlük-teklik derecesi)
Sıfat ve Sıfat Tamlaması	Sıfatlarda Kuvvetlendirme
Niteleme Sıfatları	Sıfatlarda Küçülme
Belirtme Sıfatları	Zarflar
İşaret Sıfatları	Hâl Durum Zarfları
Sayı Sıfatları	Zaman Zarfları
Sayı Sıfatları	Yer-Yön Zarfları
Asıl Sayı Sıfatları	Miktar Zarfları
Sıra Sayı Sıfatları	Soru Zarfları
Üleştirme Sıfatları	Edatlarla Kurulan Zarflar
Kesir Sayı Sıfatları	
Sıfatların Sırası	

EK-10: Özgeçmiş

Adı Soyadı: Akif HAFİF

Eğitim Geçmişi:

- 2016, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, İlahiyat Önlisans Programı
- 2002, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Lisans Programı

Mesleki Geçmişi:

2016 – halen, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi idari personel

2002 – 2016, Millî Eğitim Bakanlığı Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni